

FUNDACJA
IM. FRIEDRICHA EBERTA

W KALEJDOSKOPIE
HISTORII

25
LAT

WARSZAWSKIEGO
BIURA FUNDACJI

**FRIEDRICH
EBERT**
STIFTUNG

Wydawca: Friedrich-Ebert-Stiftung, Przedstawicielstwo w Polsce

©2015 by Friedrich-Ebert-Stiftung, Przedstawicielstwo w Polsce
ul. Podwale 11, 00-252 Warszawa, Polska
www.feswar.org.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Redakcja: Joanna Andrychowicz-Skrzeba, Monika Klepacka
Redaktor odpowiedzialny: Roland Feicht
Korekta: Urszula Roman, Bastian Sendhardt
Tłumaczenie: Adam Peszke, Simon von Kleist
Layout i skład: MyWorks Studio, Warszawa
Współpraca: Ewa Herszkiewicz, Jerzy Klepacki, Frithjof Michaelson,
Dominika Pyzowska, Barbara Szelewa

Autorzy ponoszą odpowiedzialność za swoje wypowiedzi zawarte w tej publikacji.
Wypowiedziane twierdzenia nie muszą w całości korespondować ze stanowiskiem
Fundacji im. Friedricha Eberta.

Zdjęcia: FES
Autorzy zdjęć 02 (s. 89), 02 (s. 98), 13 (s. 101), 16 (s. 101) nie są znani. W razie potrzeby
prosimy o kontakt z warszawskim biurem FES.

Printed in Poland 2015
ISBN 978-83-64062-07-0

Wykorzystanie publikacji FES w celach komercyjnych bez uzyskania pisemnej zgody
Fundacji jest zabronione.

SPIS TREŚCI

Roland Feicht – Wprowadzenie i perspektywy	4
Alexander Kallweit – Słowo wstępne	10
Aleksander Kwaśniewski – List do Fundacji	14
Dietmar Nietan	16
Ogólne informacje o FES w Polsce	19
Najważniejsze działania	38
Nasi partnerzy	55
Lista dyrektorów	56
Klaus Reiff, Klaus Peter Schneider – Cegiełka na rzecz rozwoju nowego polsko-niemieckiego sąsiedztwa. Fundacja im. Friedricha Eberta – współpraca z Polską w latach 1971–1989	59
Monika Klepacka – O początkach	70
Krzysztof Getka – Spojrzenie wstecz	73
Nasza historia.....	77
Klaus Grimm – dyrektor FES 1990–1994	78
Hans Blumenthal – dyrektor FES 1994–1998	85
Hermann Bünz – dyrektor FES w Polsce 1998–2003	92
Frank Hantke – dyrektor Regionalnego Projektu Związkowego 1998–2003	96
Peter Hengstenberg – dyrektor FES w Polsce 2003–2009	104
Knut Dethlefsen – dyrektor FES w Polsce 2009–2014	112
Roland Feicht – dyrektor FES w Polsce od 2014	130

Komentarze: Ireneusz Bil (s. 40), Marek Borowski (s. 44), Tadeusz Chwałka (s. 111), Lucyna Dargiewicz (s. 115), Centrum im. I. Daszyńskiego (s. 17), demosEUROPA – Centrum Strategii Europejskiej (s. 54), Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej (s. 88), Fundacja CentrumCSR (s. 129), Stanisława Golinowska (s. 102), Jan Guz (s. 95), Danuta Hübner (s. 80), Instytut Spraw Publicznych (s. 86), Basil Kerski (s. 133), Komisja Młodych OPZZ (s. 92), Dariusz Kucharski (s. 63), Irena Lipowicz (s. 104), Beata Maciejewska (s. 105), Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży (s. 60), Leszek Miller (s. 7), Janusz Reiter (s. 18), Adam Daniel Rotfeld (s. 12), Krzysztof Ruchniewicz (s. 69), Michał Sutowski (s. 130), Michał Syska i Rajmund Niwiński (s. 116), Dorota Szelewa i Michał Polakowski (s. 113), Klaus Ziemer (s. 79), Związek Nauczycielstwa Polskiego (s. 82).

Roland Feicht
dyrektor Fundacji im. Friedricha Eberta
w Polsce

WPROWADZENIE I PERSPEKTYWY

Biuro Fundacji im. Friedricha Eberta (FES) w Warszawie obchodzi 25. rocznicę swojego powstania. Pragniemy, by niniejsza publikacja pokazała Państwu z rozmaitych perspektyw zróżnicowany charakter współpracy FES z jej partnerami na przestrzeni ćwierćwiecza – jako historię biura w kalejdoskopie. Na pierwszym planie znalazły się wspomnienia dyrektorów i pracowników naszego warszawskiego przedstawicielstwa oraz osobiste opinie licznych partnerów i przyjaciół FES. Teksty byłego prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego, posta do Bundestagu Dietmara Nietana oraz szefa działu Dialogu Międzynarodowego FES Alexandra Kallweita naświetlają z punktu widzenia ich autorów społeczne znaczenie działalności

25.11.2014
Forum Związkowe

FES w Polsce. Prezentując tę mnogość perspektyw, próbujemy ukazać to, co stanowi istotę naszej misji edukacji politycznej: uczenie się od siebie nawzajem, omawianie problemów i współkreowanie dyskursu na tematy społeczno-polityczne, a mówiąc najkrócej – dialog. Ponadto z niniejszego tomu mogą Państwo wyczytać kolejne szczegóły na temat merytorycznego ukierunkowania naszej pracy i na temat naszych partnerów. Oprócz przypomnienia przeszłości opowiemy także o naszej bieżącej działalności.

Dzięki licznym zdjęciom zawartym w niniejszym tomie raz jeszcze ożyją spotkania z niezliczonymi osobistościami życia politycznego i społecznego, które debatowały z nami na konferencjach, seminariach, warsztatach i dyskusjach panelowych. Fotografie te dają również świadectwo zróżnicowaniu tematów, które wraz z naszymi partnerami poruszaliśmy w debatach. Najważniejszymi zagadnieniami, na których skupiała się nasza praca w ciągu minionych 25 lat, były: po pierwsze, asystowanie w transformacji

Polski poprzez zajmowanie się konkretnymi tematami rozwoju demokracji i społeczeństwa obywatelskiego, polityki gospodarczej, społecznej i ekologicznej, ale także polityki regionalnej i samorządowej. Należy do tego zwłaszcza współpraca z socjaldemokracją i związkami zawodowymi w Polsce. Po drugie, droga Polski do Unii Europejskiej i wspólna odpowiedzialność za Europę społecznie sprawiedliwą, demokratyczną, konkurencyjną oraz promującą na zewnątrz pokój, wolność i bezpieczeństwo. Po trzecie, pogłębianie relacji polsko-niemieckich. Obejmuje to przypomnianie wspólnej przeszłości, zwłaszcza za sprawą dwóch wystaw poświęconych Willy'emu Brandtowi z 2000 i 2010 roku, przyznawanie Nagrody im. Ericha Brosta w latach 1996–2003 oraz seminaria na temat *Holocaust education* z polskimi, izraelskimi i niemieckimi związkami zawodowymi pracowników oświaty od roku 2008. Należy do tego wreszcie promowanie wymiany idei i poglądów między socjaldemokracją niemiecką i polską.

Na przestrzeni wielu już lat, które upłynęły od 1990 roku, FES stała się pod kierownictwem moich poprzedników uznanym, szanowanym i mile widzianym partnerem, czego przekonującym świadectwem są teksty zebrane w niniejszym tomie. Mnie – nowemu dyrektorowi biura, który dopiero od dziesięciu miesięcy piastuje tę funkcję – przyjazne potraktowanie nas jako instytucji niemieckiej wydaje się cudem, jeśli pomyśle o niewyobrażalnych zbrodniach Niemiec w Polsce podczas II wojny światowej. Początek zblżenia pomiędzy obydwojma narodami nierozzerwalnie wiąże się po polskiej stronie z listem polskich biskupów katolickich do ich odpowiedników w Niemczech z 1965 roku ze słynnymi słowami: „Wybaczymy i prosimy o wybaczenie”. Po niemieckiej stronie wiąże się on z osobą Willy’ego Brandta, który w 1970 roku jako kanclerz federalny uznał zachodnią granicę Polski w układzie PRL-RFN i ukląkł przed ofiarami zbrodni niemieckiego reżimu pod pomnikiem Bohaterów Getta w Warszawie.

Patrząc dziś wstecz na 25 lat pracy naszego biura w Warszawie, musimy przypomnieć o tym, że jego otwarcia w ogóle nie można byłoby sobie wyobrazić bez tego, co się wydarzyło na długo przedtem. FES nawiązała bowiem kontakty w Polsce już niebawem po podpisaniu układu PRL-RFN. W latach 1971–1989 setkom polskich dziennikarzy i naukowców umożliwiono – organizowane z Bonn – przyjazdy do Republiki Federalnej Niemiec na wymianę poświęconą zagadnieniom zawodowym i społeczno-politycznym, a zarazem bezpośredni wgląd w funkcjonowanie zachodniej demokracji. Związek zawodowy „Solidarność”, będący zarazem ruchem wolnościowym, wywalczył w 1989 roku w Polsce demokrację i pociągnął za sobą cały ówczesny blok wschodni. „Powstanie Solidarności było zatem” – jak powiedziała Gesine Schwan – „również chwilą narodzin Zjednoczonej Europy, która do 1989 roku istniała tylko w połowie, czyli na dobrą sprawę jeszcze nie istniała”. Dziś Niemców i Po-

laków łączą nie tylko wspólne wartości. Oba kraje są mocno zakotwiczone we wspólnocie wartości zachodnich demokracji. Stąd czerpią również poczucie wspólnej historycznej odpowiedzialności. Przeszłość nigdy nie może popaść w zapomnienie. Jest to fundament wolności i pokoju w naszej wspólnej Europie.

Jesteśmy dumni, że aktywnie asystowaliśmy naszym polskim sąsiadom w ich udanej transformacji i integracji ze wspólnotą transatlantycką i Unią Europejską. Jest jednak jeszcze – czy raczej znowu – wiele do zrobienia. Pragnę w tym miejscu bardzo serdecznie podziękować wszystkim naszym partnerom

POLSKĄ I NIEMIECKĄ SOCJALDEMOKRACJĘ OD WIELU LAT ŁĄCZĄ SPECJALNE RELACJE. NIEMIECCY SOCJALDEMOKRACI BYLI NAJWAŻNIEJSZYMI PRZEWODNIKAMI POLSKI NA DRODZE DO UNII EUROPEJSKIEJ. POLSKIE PRZEDSTAWICIELSTWO FUNDACJI IM. FRIEDRICHA EBERTA OD 25 LAT DBA O TO, ABY BYŁA TO EUROPA DEMOKRATYCZNA I SOCJALNA. WSPIERA ŚRODOWISKA INTELEKTUALNE PRAGNĄCE BUDOWAĆ WŁAŚNIE TAKĄ EUROPE.

PRZEZ 25 LAT POLSKIE PRZEDSTAWICIELSTWO FUNDACJI IM. F. EBERTA ANIMUJE W NASZYM PAŃSTWIE INTELEKTUALNĄ DEBATĘ NA NAJWYŻSZYM POZIOMIE. WSPIERA BADAANIA NAUKOWE DOTYCZĄCE PARTYCYPACJI PRACOWNICZEJ, ROLI ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH, WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO. DZIĘKI STARANIOM FUNDACJI PROBLEMY TE SĄ STAŁE OBECNE W POLSKIEJ DEBACIE PUBLICZNEJ.

DOROBEK POLSKIEGO PRZEDSTAWICIELSTWA FUNDACJI IM. FRIEDRICHA EBERTA TO TAKŻE WIELE CENNYCH PUBLIKACJI. WŚRÓD NICH KLUCZOWE MIEJSCE ZAJMUJĄ BIOGRAFIA I WSPOMNIENIA WIELKIEGO SOCJALDEMOKRATY WILLY’EGO BRANDTA. JEGO ŻYCIE I DOKONANIA POLITYCZNE DO DZISIAJ STANOWIĄ INSPIRACJĘ DLA POLITYKÓW, KTÓRYM BLISKA JEST WIZJA POJEDNANIA MIĘDZY NARODAMI EUROPY PONAD HISTORYCZNYMI PODZIAŁAMI.

Leszek Miller
przewodniczący Sojuszu Lewicy Demokratycznej

za doskonałą współpracę. My, czyli zespół FES w Warszawie, bardzo się cieszymy na jej kontynuację.

Nasze główne priorytety tematyczne zostaną utrzymane. Wraz z polskimi partnerami pragniemy w toku konkretnej merytorycznej realizacji naszej współpracy dążyć do tego, by nasza oferta dialogu odpowiadała potrzebom czasu. Będziemy się starać nie tylko wzmocnić bilateralny dialog między Niemcami i Polską, lecz również dawać naszym partnerom jeszcze lepsze możliwości korzystania z regionalnych i europejskich ofert dialogu FES. W obliczu sprowokowanego przez rząd rosyjski najpoważniejszego konfliktu pomiędzy Zachodem i Rosją od zakończenia zimnej wojny, chcemy włączyć się jeszcze mocniej niż dotychczas do debaty o reorientacji europejskiej polityki wschodniej. Wobec grożącego całemu światu „końca wszelkiego bezpieczeństwa“ (Heinrich August Winkler) konieczna jest również in-

tensyfikacja debaty na temat polityki zagranicznej i polityki bezpieczeństwa. Kolejnym tematem europejskim będzie dalszy demokratyczny rozwój europejskich instytucji oraz Europa społecznie sprawiedliwa. Chodzi tu w znacznej mierze o stabilność naszego wyjątkowego projektu jednoczenia Europy, a także o stabilność naszych demokracji.

Ważnym obszarem tematycznym będzie demokracja i społeczeństwo obywatelskie, ponieważ przybiera na sile wzajemna aliancja partii politycznych i wyborców. Niemcy i Polska nie są tu bynajmniej wyjątkami. Chodzi również o obronę i rozszerzenie równouprawnienia płci. Ponadto pragniemy zwrócić się zwłaszcza ku najbardziej palącym zagadnieniom społecznego ukierunkowania gospodarki rynkowej. Eksponowane miejsce zajmuje przy tym współpraca z polskimi związkami zawodowymi. Duże znaczenie ma również poszerzanie wiedzy o wartościach socjaldemokratycznych i podstawach pro-

gramowych. Niezmiennie bardzo wysoką pozycję ma wreszcie pogłębianie i dalszy rozwój stosunków polsko-niemieckich. Przekłada się to na wszystkie wymienione obszary dialogu. Powołana do życia w 2011 roku „Progresywna Sieć Polska-Niemcy” odgrywa tutaj ważną rolę. Szczególną rangę będzie miało nadal wypełnianie obowiązku pamięci.

Nasza oferta prowadzenia dialogu i współpracy również w przyszłości, tak jak w poprzednich 25 latach, będzie się kierować ponadpartyjnie w stronę zainteresowanych instytucji ze świata polityki, społeczeństwa obywatelskiego, nauki, związków zawodowych, Kościoła itp. Włączenie socjaldemokracji i innych progresywnych instytucji oraz osób jest dla nas oczywiście ogromnie ważne. *Last but not least*: pragniemy wzmocnić nasze wysiłki na rzecz włączenia młodszych pokoleń do inicjowanego przez nas dialogu. Na zakończenie proszę pozwolić mi bardzo serdecznie podziękować wszystkim autor-

kom i autorom niniejszego kalejdoskopu za ich teksty. Szczególnie wielkie podziękowania należą się moim koleżankom Joannie Andrychowicz-Skrzebie i Monice Klepackiej za pieczołowitą redakcję niniejszego tomu.

Naszym Czytelniczkom i Czytelnikom życzę zaś miłej i ciekawej lektury.

28.01.2015, konferencja „Dzień Pamięci Ofiar Holocaustu”, Kraków i Auschwitz

Od lewej: Dietmar Nietan, Randi Weingarten, Avraham Rocheli, Andrzej Kacorzyk, Roland Feicht

30.09.2014
Polsko-Niemiecki Tandem
Bezpieczeństwa

Alexander Kallweit
dyrektor referatu Dialog Międzynarodowy,
Fundacja im. Friedricha Eberta

SŁOWO WSTĘPNE

Przedstawicielstwo Fundacji im. Friedricha Eberta w Warszawie obchodzi w tych dniach 25. rocznicę swego powstania. Niniejszy zbiór refleksji ma przypomnieć nam najróżniejsze kontakty i organizacje partnerskie oraz skierować nasze spojrzenie na tych, którzy uczynili to biuro miejscem spotkań Polaków i Niemców. Z obu stron byli to politycy, związkowcy, naukowcy i działacze społeczni, w tym wielu przedstawicieli młodego pokolenia. Ich wspólnym celem było wspieranie przemian społecznych w Polsce drogą międzynarodowych spotkań i wymiany doświadczeń. Jednocześnie starali się również nieustannie propagować te przemiany za granicą, pokazując nowoczesną, społecznie dynamiczną Polskę w Niemczech i innych partnerskich krajach europejskich.

Patrząc wstecz, można wyróżnić różne fazy działalności i założenia koncepcyjne, wynikające każdorazowo ze sposobu samostrzegania się polskiego społeczeństwa. Najwcześniejsze kontakty Fundacji w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych były próbą budowania pierwszych skromnych mostów nad otchłaniami historii; środkami ku temu były wymiana dziennikarzy i spotkania badawcze. Po 1981 roku te programy napotkały na czas trudności, a później rozpoczęło się ostrożne sondowanie możliwości współpracy także z opozycjonistami i przedstawicielami „Solidarności” – w ścisłym porozumieniu z niemieckim ruchem związkowym.

Przełomowe wydarzenia 1989 roku wszystko zmieniły. Przedstawiciele polskiej opozycji mieli możliwość nawiązywania współpracy ze swoimi ideowymi pobratymcami w krajach sąsiednich oraz budowania kontaktów z Europą Zachodnią. Dla Fundacji

im. Friedricha Eberta otworzyła się możliwość wspierania tego procesu. Utworzenie stałego biura w Warszawie było najlepszym środkiem ku temu, a wkrótce powstały kolejne przedstawicielstwa w Budapeszcie, Pradze i innych miastach w Europie Środkowej i Wschodniej. W tych szalonych latach społecznego przełomu polscy partnerzy mieli zapotrzebowanie przede wszystkim na usługi doradcze w zakresie koncepcji politycznych zachodniej demokracji i gospodarki rynkowej cechującej się odpowiedzialnością społeczną. Wymiana doświadczeń dotyczących realizacji konkretnej polityki była ważnym dobrem, zwłaszcza w okresie częstych zmian na szczytach władzy politycznej.

W miarę stopniowej wewnętrznej konsolidacji Polski priorytetem stawało się wspieranie Polski na drodze do Unii Europejskiej. W tej sferze biuro Fundacji z powodzeniem organizowało wymianę poglądów z eksper-

Z DZIAŁALNOŚCIĄ FUNDACJI IM. FRIEDRICHA EBERTA ZETKNAŁEM SIĘ PO RAZ PIERWSZY PONAD 40 LAT TEMU. POTEM BYŁY SEMINARIA, KONFERENCJE I GRUPY ROBOCZE W WARSZAWIE, BONN, BERLINIE... PODTRZYMYWAŁEM TEŻ BLISKE KONTAKTY I WSPÓŁPRACĘ Z FUNDACJĄ PO TYM, KIEDY OBJĄŁEM STANOWISKO DYREKTORA MIĘDZYNARODOWEGO INSTYTUTU BADAŃ NAD POKOJEM W SZTOKHOLMIE. PRZYJĄŁEM WÓWCZAS ZAPROSZENIE DO UDZIAŁU W PRACACH JURY, KTÓRE PRYZNAWAŁO NAGRODY OSOBOM ZASŁUŻONYM W PROMOWANIU PRAW CZŁOWIEKA. CIESZĘ SIĘ, ŻE POZOSTALI CZŁONKOWIE KAPITUŁY PRZYCHYLILI SIĘ DO MOJEJ PROPOZYCJI, BY LAUREATKĄ DOROCZNEJ NAGRODY ZOSTAŁA PANI PROFESOR EWA ŁĘTOWSKA. WSPOMINAM O TYM, PONIEWAŻ W POLSCE FUNDACJA EBERTA CENIONA JEST GŁÓWNIEM ZA WKŁAD W PROCES POJEDNANIA POLAKÓW Z NIEMCAMI. MNIEJ ZNANA JEST AKTYWNOŚĆ FUNDACJI W PROMOWANIU IDEAŁÓW SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO ORAZ UNIWERSALNYCH WARTOŚCI DEMOKRACJI, TOLERANCJI I POSZANOWANIA GODNOŚCI JEDNOSTEK ORAZ MIĘDZYLUDZKIEJ SOLIDARNOŚCI. JEJ DZIAŁALNOŚĆ PRZYWRACA RANGĘ I ZNACZENIE MORALNOŚCI W POLITYCE.

DLA MNIE FUNDACJA IM. FRIEDRICHA EBERTA, PODOBNIEM JAK DLA MILIONÓW LUDZI W POLSCE I NA CAŁYM ŚWIECIE, JEST UOSOBNIEM DOBREJ TWARZY NOWYCH NIEMIEC I NIEMCÓW PRZYJAZNYCH I OTWARTYCH NA ŚWIAT I NA LUDZI.

Prof. Adam Daniel Rotfeld

były minister spraw zagranicznych

tami i przekazywanie doświadczeń dotyczących polityki europejskiej. Działalność ta osiągnęła punkt kulminacyjny w roku 2004, kiedy Polska przystąpiła do Unii, i zachowała swoje znaczenie jeszcze w latach następnych. Wbrew wielu sceptycznym głosom z owego okresu Polsce udało się bardzo szybko przestać na unijne mechanizmy, a obecnie ma ona już status jednego z ważniejszych krajów UE.

W owych latach doszło do pewnych napięć w oficjalnych stosunkach polsko-niemieckich. Niezależność

przedstawicielstwa Fundacji od wytycznych rządu okazała się wtedy szczególnie użyteczna. Biuro wniosło swój wkład w podtrzymywanie polsko-niemieckiej współpracy – zachowało długofalową wizję, wzmacniało konstruktywne głosy w obu krajach i zapraszało do dialogu tych, którzy uważali dobrosąsiedzkie stosunki za cenne, zasługujące na troskę.

Myślą przewodnią we wszystkich fazach działalności była analiza wymiaru historycznego w stosunkach polsko-niemieckich. Zawsze chodziło o to, żeby wspólnie spoglądać na fakty historyczne, przeciwdziałając wszelkim próbom zbijania kapitału politycznego na reinterpretacji tychże faktów w imię doraźnych korzyści. Z tego powodu spójne i wspólne zapisanie faktycznego przebiegu wydarzeń historycznych było zawsze rozumiane jako ważny fundament, umożliwiający kształtowanie wspólnej przyszłości sąsiedzkich relacji i przyszłości całej Europy.

Warszawa była i jest siedzibą największego biura Fundacji w całym regionie. Obecnie jest ono na dobrej drodze do tego, żeby zbliżyć do siebie wzajemnie także młodsze pokolenie z obu sąsiednich krajów i nadać szerszą podstawę dialogowi między społeczeństwami. Autorom niniejszego tomu udało się z pewnością zaprezentować różnorodne tematy i koncepcje działalności aż do dnia dzisiejszego, a także przyjrzeć się temu, do czego należy dążyć w nieodległej przyszłości. Także w przyszłości potrzebny będzie dialog ze społeczeństwem na szczeblu osób opiniotwórczych, oddziałujących na społeczeństwa obu krajów w celu zapoznawania ich z punktami widzenia i wizjami kraju sąsiedniego. Oby obchodzone właśnie urodziny były inspiracją do uzyskania w dialogu z naszymi partnerami rozmaitych impulsów dotyczących tematów i form działalności w przyszłości!

03.11.2011, konferencja „W poszukiwaniu nowych dróg rozwoju. Socjaldemokratyczne perspektywy dla Europy Środkowo-Wschodniej”

Aleksander Kwaśniewski
były prezydent RP

*Do Rolanda Feichta
Dyrektora Biura Fundacji
im. Friedricha Eberta w Warszawie*

Z okazji 25-lecia Biura Fundacji im. Friedricha Eberta w Warszawie składam Panu oraz wszystkim współpracownikom Fundacji serdeczne gratulacje oraz życzenia kolejnych lat owocnej działalności.

Dwadzieścia pięć lat to piękny jubileusz dla każdej organizacji. Dla Waszego warszawskiego biura tym bardziej istotny, że przypada na okres przelomowy zarówno w historii Polski, historii Niemiec, jak i w historii Europy. Fundacja towarzyszyła Polsce w przemianach ostatniego ćwierćwiecza; co więcej, aktywnie w nich uczestniczyła. Była nie tylko instytucją pośredniczącą w kontaktach i realizacji polsko-niemieckich projektów, ale stała się istotną platformą krzewiącą socjaldemokratyczne wartości. Propagowała europejski dorobek myśli

socjaldemokratycznej, którego polska i niemiecka socjaldemokracja są istotną częścią.

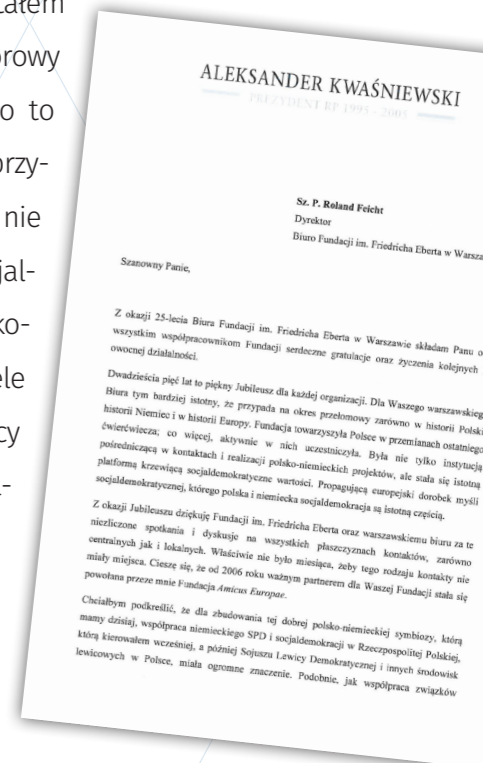
Z okazji Jubileuszu dziękuję Fundacji im. Friedricha Eberta oraz warszawskiemu biuru za te niezliczone spotkania i dyskusje na wszystkich płaszczyznach kontaktów, zarówno centralnych, jak i lokalnych. Właściwie nie było miesiąca, żeby tego rodzaju kontakty nie miały miejsca. Cieszę się, że od 2006 roku ważnym partnerem dla Waszej Fundacji stała się powołana przeze mnie Fundacja Amicus Europae.

Chciałbym podkreślić, że dla zbudowania tej dobrej polsko-niemieckiej symbiozy, którą mamy dzisiaj, współpraca niemieckiego SPD i socjaldemokracji w Rzeczypospolitej Polskiej, którą kierowałem wcześniej, a później Sojuszu Lewicy Demokratycznej i innych środowisk lewicowych w Polsce, miała ogromne znaczenie. Podobnie jak współpraca związków zawodowych, organizacji pozarządowych i fundacji. Wszystko to stworzyło dobrą infrastrukturę relacji polsko-niemieckich. Było to doskonale

widoczne podczas uroczystości 90-lecia Fundacji im. Friedricha Eberta w marcu 2015 roku w Berlinie, gdzie zostałem zaproszony jako honorowy gość z zagranicy. Było to spotkanie kolegów i przyjaciół, których łączą nie tylko wspólne socjaldemokratyczne przekonania, ale także wiele lat codziennej pracy i realizacji setek wspólnych projektów.

Życzę Biuru Fundacji im. Friedricha Eberta w Warszawie kolejnych lat tej jakże potrzebnej, polsko-niemieckiej działalności na rzecz przyszłych pokoleń. W wielkim dziele budowy wspólnej, sprawiedliwej, wolnej i demokratycznej Europy, dającej ludziom poczucie godności i tożsamości europejskiej, nie może zabraknąć polskiej i niemieckiej lewicy.

*z wyrazami szacunku
Aleksander Kwaśniewski*

19.05.2011, konferencja „Typowo polskie, typowo niemieckie: czy to tylko stereotypy?”

Dietmar Nietan
poseł Niemieckiego Bundestagu,
przewodniczący Towarzystw
Polsko-Niemieckich

W roku jubileuszu 90-lecia Fundacji im. Friedricha Eberta jest do uczczenia także inna rocznica: już od ćwierćwiecza Fundacja im. Friedricha Eberta wykonuje swoją znakomitą pracę w Polsce. Warszawskie biuro, działające z tak wielkimi kompetencjami i entuzjazmem na rzecz rozwoju stosunków polsko-niemieckich w Europie, stało się dla mnie, gdy zostałem posłem do Bundestagu, cenionym i niezbędnym partnerem w mojej pracy politycznej – czy to pośrednicząc w znajdowaniu partnerów do rozmów, czy to udzielając z pierwszej ręki informacji o bieżącej sytuacji w Polsce. Czymś szczególnym wydawało mi się zawsze to, że FES w kontaktach ze wszystkimi demokratycznymi siłami – także spoza socjaldemokracji – wspierała Polskę na drodze do Unii Europejskiej i towarzyszyła jej w tym marszu. Do dziś podczas wszystkich rozmów z politykami i przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego w Polsce

niezmiennie zauważam, jak wielką renomą cieszy się tam FES niezależnie od podziałów partyjnych. Trudno chyba o piękniejszy komplement dla działalności fundacji politycznej. Oprócz zajmowania się historycznymi i aktualnymi tematami FES od dawna wyznacza również nowe trendy: nieustannie udawało jej się znajdować formuły pozwalające na wypełnianie luk w polsko-niemieckich debatach. Jako dwa przykłady pragnę tylko wymienić „Progresywną Sieć Polska – Niemcy 2020”, skupiającą młodych specjalistów z różnych dziedzin z obu krajów, oraz „Polsko-Niemiecki Tandem Bezpieczeństwa”, w ramach którego prowadzone są niezwykle ciekawe debaty o polityce bezpieczeństwa.

W ciągu ostatnich 25 lat Polska zmieniła się błyskawicznie. Wiele wydarzyło się także w sąsiedzkich relacjach z Niemcami. Kiedy FES rozpoczęła swoją pracę w Warszawie w 1990 roku, nam wszystkim trudno było nawet pomarzyć o tym, że Polacy i Niemcy będą

kiedyś tak ściśle i naturalnie, jak to się dzieje teraz, współpracować ze sobą pod europejskim dachem. W znaczny sposób przyczyniła się do tego swoją działalnością także FES. Jestem pewny, że nadal będzie wnosila do stosunków polsko-niemieckich powiew świeżości i zapraszała do wspólnego stołu ludzi, którzy chcą działać coś wspólnie. A zatem za następnych 25 lat!

FUNDACJA IM. FRIEDRICH A EBERTA JEST DLA NASZEGO CENTRUM NIE TYLKO STRATEGICZNYM PARTNEREM, ALE TAKŻE WZOREM DO NAŚLADOWANIA. PRZEZ OSTATNIE 25 LAT WARSZAWSKIE BIURO FES NIEPRZERWANIE PROMOWAŁO W POLSCE SOCJALDEMOKRATYCZNE WARTOŚCI, TAKIE JAK RÓWNOŚĆ, WOLNOŚĆ I SPRAWIEDLIWOŚĆ. CENTRUM IM. IGNACEGO DASZYŃSKIEGO MIAŁO I MA W WASZYM BIURZE ISTOTNEGO IDEOWEGO SOJUSZNIKA W PROMOWANIU PROGRESYWNEJ WIZJI POLSKI I EUROPY. WIERZYMY, ŻE W KOLEJNYCH LATACH NASZE ORGANIZACJE DALEJ BĘDĄ WSPÓLNIE KRZEWIĆ CREDO FRIEDRICH A EBERTA ZAWIERAJĄCE SIĘ W WEZWANIU „DEMOKRACJA POTRZEBUJE DEMOKRATÓW”.

Centrum im. Ignacego Daszyńskiego

FUNDACJA IM. FRIEDRICHA EBERTA NIE BYŁA W POLSCE ZUPEŁNIE NIEZNANA, KIEDY PRZED 25 LATY OTWORZYŁA SWOJE BIURO W WARSZAWIE. JUŻ W LATACH 80. NAWIĄZYWAŁA KONTAKTY I PRYZNAWAŁA STYPENDIA. JEŚLI W 1989 ROKU POLSKA MIAŁA TO SZCZĘŚCIE, ŻE BYLI W NIEJ LUDZIE ZDOLNI I PRZYGOTOWANI DO WZIĘCIA ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA WOLNY JUŻ KRAJ, TO PRZYCZYNĄ BYŁO RÓWNIEŻ TO, ŻE W PRAKTYCE DOŚWIADCZYLI I NAUCZYLI SIĘ DEMOKRACJI I GOSPODARKI RYNKOWEJ W KRAJACH ZACHODNICH – CZĘSTO WŁAŚNIE W NIEMCZECH.

OD ĆWIERĆ WIEKU FUNDACJA IM. FRIEDRICHA EBERTA JAKO JEDNA Z NIEMIECKICH FUNDACJI POLITYCZNYCH JEST ELEMENTEM POLITYCZNEJ KULTURY POLSKI. MA WAŻNY UDZIAŁ W CZĘSTO CHWALONYM SUKCESIE STOSUNKÓW POLSKO-NIEMIECKICH. JEST TO DLA FUNDACJI POWÓD DO RADOŚCI I DUMY. A ZARAZEM POWÓD DO WDZIĘCZNOŚCI DLA

WSZYSTKICH, KTÓRYM LEŻĄ NA SERCU DOBRE RELACJE POLSKO-NIEMIECKIE.

DLA FUNDACJI ZBLIŻONEJ DO SPD POLSKA Z PEWNOŚCIĄ NIE BYŁA I NIE JEST KRAJEM ŁATWYM. W LATACH 80., KTÓRE WYWARĘY PRZEMOŻNY WPŁYW NA NOWĄ POLSKĄ ELITĘ, WIELU POLAKÓW ZRAZIŁO SIĘ DO NIEMIECKIEJ SOCJALDEMOKRACJI. ÓWCZESNY SPÓR O POLITYKĘ ODPRĘŻENIA MA SWOJE KONSEKWENCJE DO DZISIAJ I PRZEKŁADA SIĘ PO CZĘŚCI TAKŻE NA DYSKUSJĘ O ROSJI. TAKIE RÓŻNICE ZDAŃ ŁATWO MOGĄ ZRODZIĆ NIEUFNOŚĆ. MOŻNA TEMU ZAPOBIEC TYLKO DZIĘKI ZROZUMIENIU, SKĄD TE RÓŻNICE SIĘ BRAŁY LUB BIORĄ. TO ZADANIE FUNDACJA REALIZOWAŁA W POLSCE W MINIONYCH 25 LATACH Z WIELKIM POWODZENIEM. ZAOWOCOWAŁO TO ZAUFANIEM. ZAUFANIE TRZEBA PIELĘGNOWAĆ. FUNDACJA POTRAFI TO BARDZO DOBRZE. DLATEGO: ZOSTAŃCIE Z NAMI!

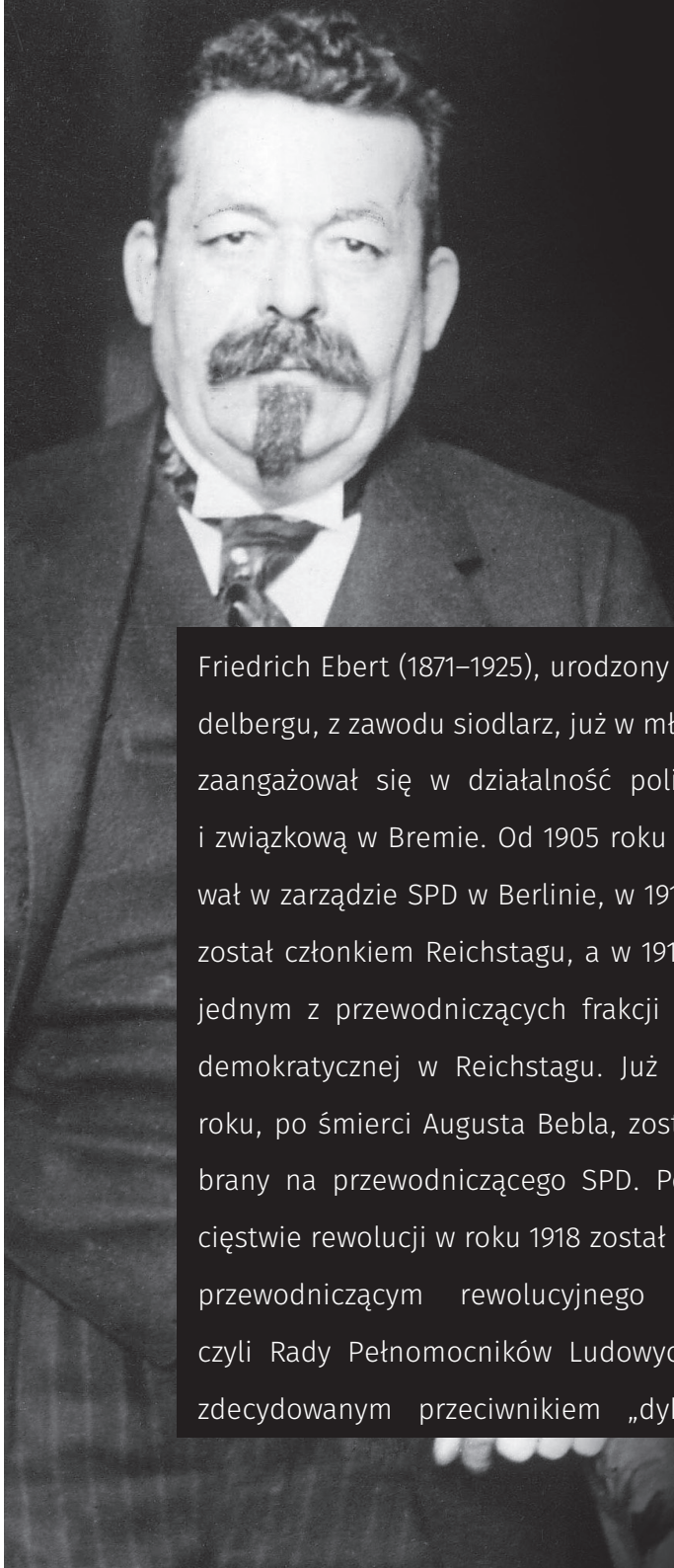
Janusz Reiter

były ambasador RP w Berlinie i Waszyngtonie

FRIEDRICH EBERT

proletariatu“ i systemu rad na wzór rosyjski, popierał demokrację parlamentarną i doprowadził do wyborów do Weimarskiego Zgromadzenia Narodowego, które 11.02.1919 roku wybrało go na prezydenta Rzeszy.

Podczas swojej kadencji opowiadał się za politycznym i społecznym kompromisem między robotnikami a mieszczaństwem, odrzucając politykę walki klas, co nawet w łonie socjaldemokracji budziło kontrowersje. Jednak to zwłaszcza prawica uczyniła go obiektem oszczerstw i zniewag, które w jego osobie miały godzić w republikę, a w 1925 roku przyczyniły się do przedwczesnej śmierci tego pierwszego demokratycznie wybranego szefa niemieckiego państwa.

Friedrich Ebert (1871–1925), urodzony w Heidelbergu, z zawodu siodlarz, już w młodości zaangażował się w działalność polityczną i związkową w Bremie. Od 1905 roku pracował w zarządzie SPD w Berlinie, w 1912 roku został członkiem Reichstagu, a w 1916 roku jednym z przewodniczących frakcji socjaldemokratycznej w Reichstagu. Już w 1913 roku, po śmierci Augusta Bebla, został wybrany na przewodniczącego SPD. Po zwycięstwie rewolucji w roku 1918 został współprzewodniczącym rewolucyjnego rządu, czyli Rady Pełnomocników Ludowych. Był zdecydowanym przeciwnikiem „dyktatury

KIM JESTEŚMY

Założona w 1925 roku FES jest najbogatszą w tradycje niemiecką fundacją polityczną. Nazwę zawdzięcza pierwszemu demokratycznie wybranemu prezydentowi Niemiec, Friedrichowi Ebertowi. Powstała na mocy jego zapisu testamentowego, w którym Friedrich Ebert określił również zadania FES.

Jako fundacja blisko związana z partią polityczną działamy na rzecz podstawowych wartości demokracji społecznej: wolności, sprawiedliwości i solidarności. Te ideały łączą nas z socjaldemokracją i wolnymi związkami zawodowymi. Jako instytucja wyższej użyteczności publicznej działamy samodzielnie i niezależnie.

BIURO FES W WARSZAWIE

Przedstawicielstwo Fundacji im. Friedricha Eberta w Warszawie istnieje od początku 1990 roku. Jego pierwszym dyrektorem był Klaus Grimm. Od tego czasu do najważniejszych zadań przedstawicielstwa należy wspieranie procesów transformacji i integracji na wszystkich szczeblach, pomoc instytucjom naukowym i doradztwo służące budowie struktur gospodarki wolnorynkowej i kreowaniu nowej polityki społecznej. Zainicjowano również proces włączania niektórych regionów Polski do polityki regionalnej Unii Europejskiej, aby wzmocnić późniejszą pozycję Polski w tonie UE.

FES W GLIWICACH

W maju 1992 roku przedstawicielstwo Fundacji im. Friedricha Eberta w Polsce otworzyło filię swojego biura na Górnym Śląsku (w Gliwicach), która działała do końca 1997 roku. Obszarem jej działalności był głównie rozwój regionalny Śląska ze szczególnym uwzględnieniem zamieszkałej tam mniejszości niemieckiej. Dyrektorem był Thaddäus Schäpe, który zainicjował powstanie Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej (DWPN) w Gliwicach i był jego współzałożycielem w lutym 1998 roku.

DO CZEGO DĄŻYMY:

Do wolnego i solidarnego społeczeństwa o równych szansach uczestniczenia w życiu gospodarczym, społecznym i kulturalnym – niezależnie od pochodzenia, płci i wyznania; do rzeczywistej i silnej demokracji; do trwale rozwijającej się gospodarki zapewniającej godną pracę dla wszystkich; do państwa socjalnego, które dba o lepsze wykształcenie i opiekę zdrowotną, ale również zwalcza ubóstwo i zabezpiecza społeczeństwo przed największymi zagrożeniami życiowymi; do państwa, które w Europie i na świecie przejmie odpowiedzialność za pokój i postęp społeczny.

CO ROBIMY:

Wspieramy i wzmacniamy demokrację społeczną przede wszystkim poprzez:

Edukację polityczną na rzecz wzmocnienia społeczeństwa obywatelskiego. Nasze działania, obejmujące tworzenie i rozpowszechnianie źródeł informacji oraz możliwości zdobycia kwalifikacji, motywują i wyposażają w wiedzę i umiejętności do skutecznego zaangażowania w życie polityczne, związane i obywatelskie. Przynajmniej się do zwiększenia uczestnictwa obywateli i obywateli w społecznych dyskusjach i podejmowaniu decyzji.

Doradztwo polityczne: Opracowujemy strategie dotyczące kluczowych tematów związanych z polityką gospodarczą, społeczną i edukacyjną, jak i podstawowych aspektów rozwoju demokracji. Kształtujemy dyskurs publiczny, łącząc badania naukowe i praktykę polityczną, a naszym celem jest sprawiedliwy i przyszłościowy porządek gospodarczy i społeczny na poziomie krajowym, europejskim i globalnym.

Współpracę międzynarodową: W naszych przedstawicielstwach w ponad 100 krajach wspieramy politykę na rzecz pokojowej współpracy i praw człowieka, budowę i konsolidację struktur demokratycznych, spo-

łecznych i praworządnych, torujemy drogę dla wolnych związków zawodowych i silnego społeczeństwa obywatelskiego. W procesie jednoczenia się Europy angażujemy się intensywnie na rzecz Europy społecznej, demokratycznej i konkurencyjnej.

Wspieranie osób uzdolnionych: W szczególności studentów i studentek, doktorantów i doktorantek z rodzin o niskich dochodach i migrantów. W ten sposób przyczyniamy się

do zwiększenia sprawiedliwości w obszarze edukacji.

Pielęgnowanie pamięci zbiorowej Demokracji Społecznej: Prowadzimy archiwum, bibliotekę i projekty na temat najnowszej historii, przez co stale ożywiamy korzenie historyczne socjaldemokracji i ruchu związkowego oraz wspieramy badania w dziedzinie polityki społecznej i historii.

FORMY DZIAŁALNOŚCI:

Krajowe i międzynarodowe konferencje, dyskusje (panelowe), seminaria (eksperckie), warsztaty, szkoły letnie, szkolenia, *policy papers* i analizy, publikacje itp.

FUNDACJA ERICHA BROSTA

Fundacja Ericha Brosta przy Fundacji im. Friedricha Eberta z bardzo dużym zaangażowaniem działała w Polsce. Już od chwili swego utworzenia w połowie lat 90. Fundacja Brosta skupiła się w szczególności na poprawie i intensyfikacji stosunków polsko-niemieckich. Na pierwszym planie znajdowała się przy tym szczególnie więź założyciela fundacji – Ericha Brosta (1903–1995, publicysta i wydawca „Westdeutsche All-

gemeine Zeitung“ w Essen) – z Gdańskiem. Najważniejszymi projektami Fundacji Ericha Brosta przy Fundacji im. Friedricha Eberta były m.in. doroczna ekspertyza „EU-monitoring“, przyznawanie Nagrody im. Ericha Brosta, Debaty Gdańskie, wydawanie serii książek „Brostiana“, poświęconych historii najnowszej, pomoc w sfinansowaniu tłumaczenia polskiego wydania „Nowego leksykonu judaizmu“ prof. Juliusa H. Schoepsa itp.

Wrzesień 1994, grupowe zdjęcie przed tablicą pamiątkową Hansa Wichmanna w Gdańsku

Od lewej: prof. Marek Andrzejewski, Monika Korzycka, Joachim Weidemann, Erich Brost, Anneliese Brost, Michael Domitra, Hans Blumenthal

TEMATY, KTÓRE KSZTAŁTUJĄ WARSZAWSKIE BIURO FES OD 1990 ROKU:

POJEDNANIE POLSKO- -NIEMIECKIE

Kwestie związane z pojednaniem, porozumieniem i współpracą pomiędzy Polską i Niemcami były priorytetem dla pracy warszawskiego biura FES od początku jego istnienia. Bez wzajemnego zaufania i chęci współpracy (mimo trudnej przeszłości)

i bez ludzi gotowych na takie działania po obu stronach – polskiej i niemieckiej – praca warszawskiego biura FES byłaby bardzo trudna.

Kamieniami milowymi dla pojednania polsko-niemieckiego były opublikowane przez niemiecki Kościół ewangelicki w 1962 roku Memorandum Tybińskie, będące zapowiedzią Memorandum Wschodniego z października 1965 roku, oraz Orędzie biskupów polskich do ich niemieckich braci w chrystusowym urzędzie pasterskim z listopada 1965 roku ze słynnymi słowami „Wybaczamy i prosimy o wybaczenie”. Wobec braku adekwatnej odpowiedzi ze strony niemieckich biskupów, Krąg z Bensbergu wydał w 1968 roku Memorandum Polskie, w którym domagano się uznania granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej. Dokonało się to w 1970 roku w ramach układu podpisanego pomiędzy PRL i RFN, a niemożliwe by było bez prowadzonej przez Willy’ego Brandta polityki odprężenia. Ważna była też

działalność Akcji Znak Pokuty - Służby dla Pokoju i Pax Christi.

Warunki ramowe stosunków polsko-niemieckich zmieniły się zasadniczo po wyborach z czerwca 1989 roku w Polsce i po zjednoczeniu Niemiec. Msza w Krzyżowej z udziałem kanclerza Helmuta Kohla i premiera Tadeusza Mazowieckiego 12 listopada 1989 roku symbolizuje nową erę, opartą na pojednaniu i wszechstronnych stosunkach, przypieczętowaną traktatem granicznym z 14.11.1990 roku, uznającym ostatecznie granicę na Odrze i Nysie. W latach późniejszych w stosunkach polsko-niemieckich pojawiły się gwałtowne spory o pamięć i historię. Dlatego dbanie o rozwijanie i regulowanie stosunków polsko-niemieckich oraz dwustronny, intensywny i konstruktywny dialog również w kontekście współpracy Polski i Niemiec na płaszczyźnie europejskiej nadal są tak ważne w pracy warszawskiego biura FES.

07.12.2010 prezydent Christian Wulff
konferencja „Europa – kontynent pojednania?
40 lat po wizycie Willy’ego Brandta w Polsce”,
Zamek Królewski w Warszawie

WILLY BRANDT

FES bliskie są wartości prezentowane przez Willy'ego Brandta, jednego z najwybitniejszych niemieckich socjaldemokratów, który dążył do porozumienia między narodami, szukania dróg kompromisu, pamiętania o odpowiedzialności za przeszłość. Brandt był nie tylko wieloletnim przewodniczącym SPD (1964-1987), ministrem spraw zagranicznych i kanclerzem RFN (1969-1974), laureatem Pokojowej Nagrody Nobla z 1971 roku, ale i „nośnikiem” idei odprężenia pomiędzy Wschodem i Zachodem Europy, które przez lata przegrodzone były żelazną kurtyną. Uznając, że klucz do „odprężenia” leży w Moskwie, doprowadził do podpisania w 1970 roku traktatu pomiędzy RFN i ZSRR, a parę miesięcy później pomiędzy PRL i RFN. Brandt, jak i wielu niemieckich polityków SPD, zdawał sobie sprawę, że po-

prawa stosunków z Polską jest możliwa tylko dzięki uregulowaniu kwestii granicy na Odrze i Nysie i uznaniu historycznej odpowiedzialności wobec Polski za działania reżimu nazistowskiego. Odpowiedzialność tę uznał symbolicznie, klękając przed pomnikiem Bohaterów Getta w Warszawie w 1970 roku, przepraszając tym samym za zbrodnie niemieckie – Holocaust i brutalne działania wobec Polaków. To właśnie nowa definicja rezygnacji z użycia siły, regulacja stosunków z drugim państwem niemieckim oraz kwestie uznania granicy na Odrze i Nysie stały się filarami jego nowej polityki wschodniej.

Maj 2001, wizyta Franza Münteferinga w Warszawie.
Tu przed tablicą pamiątkową Willy'ego Brandta

07.12.2010, prezydent Bronisław Komorowski
konferencja „Europa – kontynent pojednania?
40 lat po wizycie Willy'ego Brandta w Polsce”,
Zamek Królewski w Warszawie

ZWIAZKI ZAWODOWE

Większość społeczeństwa zachodniemieckiego podziwiała Polaków za odwagę, z jaką wystąpili przeciwko reżimowi komunistycznemu w latach 70. i 80. Jednak „Solidarność” wzbudzała też obawy wśród niemieckich polityków, że zaostrenie konfliktu społecznego i politycznego w jednym z państw Układu Warszawskiego wywoła reakcję ZSRR, co miałyby fatalne skutki dla odprężenia i pokoju. Jednocześnie Niemcy wielokrotnie i na masową skalę demonstrowali swoją solidarność i gotowość do niesienia pomocy Polakom, szczególnie w okresie stanu wojennego, która przybrała wtedy postać największej akcji wysyłania paczek od momentu zakończenia wojny. Wsparcie dla polskich emigrantów i pomoc dla nielegalnie działającej opozycji, w tym zwłaszcza struk-

tur podziemnej „Solidarność”, nadeszła również ze strony Niemieckiej Konfederacji Związków Zawodowych (DGB), wielu działaczy związkowych oraz polityków SPD.

Od początku ważnym punktem działalności warszawskiego biura FES było wspieranie demokratycznego ruchu związkowego w Polsce, jego wewnętrznych reform, prób adaptacji do nowej roli i zadań w nowych warunkach społeczno-gospodarczych po 1989 roku. Początkowo bardzo intensywna współpraca obejmowała regionalne, branżowe i zakładowe struktury związku zawodowego „Solidarność”. W następnych latach rozszerzono ją o pozostałe reprezentatywne centrale związkowe i ich organizacje członkowskie, najpierw OPZZ, a potem od momentu powstania w 2002 roku o Forum Związków Zawodowych. We współpracy z Niemiecką Konfederacją Związków Zawodowych (DGB),

Europejską Konfederacją Związków Zawodowych, a także europejskimi branżowymi federacjami związkowymi FES angażowała się na dużą skalę w szkolenia związkowe, których zadaniem był transfer wiedzy i profesjonalizacja działalności związków zawodowych w Polsce, a także przydatna dla wszystkich wymiana informacji i doświadczeń. Przez cały czas swojej działalności FES starała się po-

magać polskim związkom przy nawiązywaniu kontaktów i współpracy międzynarodowej z partnerami w Niemczech, w Europie i na świecie. Te kontakty nierzadko skutkowały potem przystąpieniem polskich organizacji do struktur europejskich, do europejskich federacji branżowych czy europejskich rad zakładowych w transnarodowych koncernach.

TRANSFORMACJA POLSKI

To w ogromnym stopniu Polsce Europa zawdzięcza jedność po okresie zimnej wojny. Odwaga w dążeniu do wolności, utworzenie związku zawodowego „Solidarność” z Lechem Wałęsą na czele, gotowość do konstruktywnego dialogu dwóch przeciwnych sobie obozów przy Okrągłym Stole doprowadziły do skruszenia muru wcześniej, niż prawdziwy mur symbolizujący w powszechnej świadomości upadek komunizmu – mur berliński – rzeczywiście runął. Powstanie „Solidarności” zapoczątkowało proces zmian, które umożliwiły „narodziny” zjednoczonych Niemiec i zjednoczenie Europy.

Głównie poprzez doradztwo i dostarczanie fachowej wiedzy, spotkania międzynaro-

dowe i wymianę doświadczeń, FES starała się wspierać zmiany w Polsce po roku 1989 w systemie politycznym, gospodarczym i społecznym. Robiła to na miarę swoich możliwości i gotowości do współpracy ze strony polskich partnerów, aby przynajmniej w pewnym stopniu pomóc Polsce przejść przez trudny okres transformacji. Kierując się zasadą różnorodności, zaczęto budować silną i gęstą sieć kontaktów z instytucjami reprezentującymi świat polityki, gospodarki, nauki. Od początku starano się rozwijać kontakty pomiędzy organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, Kościołami, związkami zawodowymi, organizacjami społecznymi, młodzieżowymi, kobiecymi, ekologicznymi, zwłaszcza na poziomie regionalnym. Także dzisiaj, po udanej transformacji Polski, FES stara się pomagać w poszukiwaniu rozwiązań dla obecnych społecznych, gospodarczych i politycznych problemów, umożliwiając wymianę doświadczeń i dostarczając szczegółowych analiz.

INTEGRACJA POLSKI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ

W trakcie dokonywania się w Polsce transformacji tematem pierwszorzędym dla rządzących i przedmiotem ponadpartyjnego konsensusu były kwestie bezpieczeństwa gospodarczego i militarnego nowej demokratycznej Polski. Dążenia do członkostwa w NATO i Unii Europejskiej łączyły różne od siebie obozy sprawujące władzę w Polsce. Niemcy mocno wspierały sąsiada w jego aspiracjach i zamiarze wejścia do UE. Również Fundacji Eberta na sercu leżały polskie dążenia do zakotwiczenia się w tych strukturach, a wspierała je poprzez dostarczanie fachowej wiedzy na ich temat i na stan przygotowań do akcesji. FES skoncentrowa-

ła się na wspieraniu procesów transformacji na wszystkich możliwych płaszczyznach i wspieraniu instytucji naukowych, doradztwie na rzecz budowy wolnorynkowych struktur i stworzenia nowej polityki społecznej.

Dzisiaj pozycja Polski w UE jest silna, a sama Unia potrzebuje wsparcia. FES pośredniczy w wymianie doświadczeń i wiedzy jej członków oraz tworzeniu wspólnych polsko-niemieckich inicjatyw i rozwiązań dla UE.

20.-21.11.1997, konferencja na temat rozszerzenia UE
Od lewej: Piotr Nowina-Konopka, Janusz Reiter, Roman Jagieliński

NAJWAŻNIEJSZE DZIAŁANIA

NAGRODA IM. ERICHA BROSTA

Erich Brost (1903–1995) niedługo przed śmiercią ufundował nagrodę swojego imienia, przyznawaną od 1996 roku ludziom i organizacjom, mającym zasługi dla rozwoju kontaktów polsko-niemieckich i za sprawą swej działalności artystycznej, naukowej lub społeczno-politycznej w wyjątkowy sposób przyczyniającym się do pogłębiania stosunków polsko-niemieckich. Nagroda miała wspierać polsko-niemieckie porozumienie.

Laureaci Nagrody im. Ericha Brosta:

- 1996: Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie
- 1997: Stefan Chwin, pisarz gdański
- 1998: prof. Szczepan Baum i prof. Ryszard Semka, gdańscy architekci

- 1999: Ośrodek Badań Europy Wschodniej Uniwersytetu w Bremie
- 2001: Wspólnota Kulturowa „Borussia“, Olsztyn
- 2003: Partnerstwo Miast Gdańsk – Brema

W skład jury Nagrody im. Ericha Brosta wchodził ze strony polskiej: Paweł Adamowicz, prof. Władysław Bartoszewski, prof. Jerzy Holzer i Janusz Reiter, a ze strony niemieckiej Anneliese Brost, Horst Ehmke i Hans Koschnick. Uroczyste wręczenie nagrody w gdańskim Dworze Artusa współorganizowało biuro FES w Warszawie.

Wrzesień 1997, wręczenie nagrody im. Ericha Brosta Stefanowi Chwinowi. Od lewej: Anneliese Brost, Paweł Adamowicz, Stefan Chwin

WARSZAWSKIE BIURO FUNDACJI IM. FRIEDRICHA EBERTA JEST OD POCZĄTKU LAT 90. WYRÓŻNIAJĄCĄ SIĘ INSTYTUCJĄ POŚRÓD ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W POLSCE. FUNDACJA WNIOŚŁA WIELE DO POJEDNANIA POLSKO-NIEMIECKIEGO, WSPIERAJĄC POLITYCZNE I SPOŁECZNE RELACJE POMIĘDZY OBYDWOMA NARODAMI. ORGANIZOWAŁA DEBATY, ROZWIJAŁA WYMIANY MŁODYCH LUDZI, WSPIERAŁA WSPÓLNE INICJATYWY, KRZEWIŁA WARTOŚCI SOCJALDEMOKRATYCZNE. ROZBUDOWAŁA SIĘĆ EKSPERTÓW I PARTNERÓW INSTYTUCJONALNYCH, TWORZĄC TRWAŁĄ SPOŁECZNĄ TKANKĘ POLSKO-NIEMIECKICH RELACJI. CENNE BYŁOBY, ABY RÓWNIEŻ POLSKA DYSPONOWAŁA POZA GRANICAMI TAK EFEKTYWNĄ, STAŁĄ REPREZENTACJĄ POZARZĄDOWĄ.

Ireneusz Bil
dyrektor Fundacji Amicus Europae

TABLICE PAMIĄTKOWE

FES ufundowała tablice pamiątkowe ku czci ważnych niemieckich socjaldemokratów, którzy mieli ścisłe więzi z Polską i odegrali ważną rolę we wspólnej historii. Odstonięto tablice upamiętniające następujące postacie:

- **Kurt Schumacher** (1885–1952)
Chełmno, październik 1990 r.

- **Carl von Ossietzky** (1889–1938)
Słońsk, styczeń 1992 r.
- **Hans Wichmann** (1895–1937)
Gdańsk, październik 1992 r.
- **Erich Brost** (1903–1995)
Elbląg, październik 1994 r.; Gdańsk,
wrzesień 1997 r.

Autorką i wykonawczynią wszystkich tablic pamiątkowych ufundowanych przez FES jest rzeźbiarka i medalierka Ewelina Szczech-Siwicka.

EU- -MONITORING

Coroczna ekspertyza „EU-monitoring” była dużym projektem naukowym FES, rozpoczętym w 1996 roku. Na zlecenie Fundacji Ericha Brosta i Fundacji im. Friedricha Eberta sporządził ją zespół czołowych polskich naukowców. Ekspertyza analizowała co roku polskie społeczeństwo pod względem politycznym, rozwój gospodarczy oraz przemiany socjologiczne kraju na drodze do przystąpienia do Unii Europejskiej. Raporty współredagowali wybitni naukowcy, tacy jak prof. Mirosława Marody, prof. Jerzy Wilkin, prof. Jerzy Hausner, prof. Marek Belka, prof. Marek Zirk-Sadowski, prof. Andrzej Wojtyna.

Ekspertyzy prezentowano opinii publicznej w obecności licznej polskiej publiczności w Warszawie i różnych innych dużych polskich miastach, ale również w Brukseli i Berlinie. Opublikowano następujące wydania: „Polska transformacja w perspekty-

wie integracji europejskiej” (1997), „Przystąpienie czy integracja? Polska droga do Unii Europejskiej” (1998), „Trzy Polski: potencjał i bariery integracji z Unią Europejską” (1999), „Jakość rządzenia: Polska bliżej Unii Europejskiej?” (2000), „Polski talk-show: Dialog społeczny a integracja europejska” (2001), „Meandry instytucjonalizacji: Dostosowanie Polski do Unii Europejskiej” (2002), „Na prostej? Polska w przededniu członkostwa w UE” (2004).

WYKŁADY KU CZCI WILLY’EGO BRANDTA

Od 2002 roku warszawskie biuro FES wraz z Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy’ego Brandta Uniwersytetu Wrocławskiego organizuje wykłady ku czci

Willy'ego Brandta. Odbywają się one w reprezentacyjnej sali Uniwersytetu Wrocławskiego (Aula Leopoldina, Oratorium Marianum) w celu upamiętnienia rocznicy śmierci kanclerza RFN i laureata Pokojowej Nagrody Nobla. Główną ideą wykładów jest popularyzacja myśli politycznej Willy'ego Brandta w społeczeństwie polskim oraz prowadzenie debaty na temat aktualnych wyzwań politycznych i społecznych w Europie. Jako referenci zapraszani są znani politycy i naukowcy, w tym:

- **prof. Heinrich August Winkler** (2002)
„Polskie wyzwolenie, niemieckie zjednoczenie. Trudna droga do rozwiązania dwóch kwestii stulecia“
- **prof. Dieter Langewiesche** (2003)
„Państwo centralistyczne – państwo federalne. Modele państw narodowych w Europie XIX i XX wieku“

- **Hans Ulrich Klose** (2004)
„Unia Europejska i NATO. Aktualne zagadnienia polityki europejskiej“
- **Erhard Eppler** (2005)
„Jakiej chcemy Europy?“
- **Angelica Schwall-Düren** (2006)
„Niemcy i Polacy – partnerzy w kształtowaniu aktywnej polityki wschodniej?“
- **prof. Jürgen Kocka** (2009)
„1989 – ponadnarodowa rewolucja i jej następstwa“
- **Gerhard Schröder** (2010)
„Unia Europejska w zglobalizowanym świecie – wyzwania i szanse dla Polski i Niemiec“
- **Angelica Schwall-Düren** (2012)
„Współpraca polsko-niemiecka a przyszłość Europy: szanse i kontrowersje“

DEBATY GDAŃSKIE

Fundacja Ericha Brosta przy Fundacji im. Friedricha Eberta przyznała w 2003 roku z okazji setnej rocznicy urodzin Ericha Brosta swoją nagrodę Gdańskowi i Bremie (partnerstwu miast). Wręczenie nagrody odbyło się w obecności prezydentów Polski i Niemiec Aleksandra Kwaśniewskiego i Johanna Raua, którzy połączyli to z krokiem ważnym dla pojednania i porozumienia, czyli podpisaniem „Deklaracji Gdańskiej”. Zainspirowali w ten sposób Debaty Gdańskie.

Pierwsza Debata Gdańska na temat „Gdańsk 1945. Koniec wojny. Gdańsk 2005. Miasto

porozumienia“ odbyła się 30 marca 2005 roku. Była to kontynuacja zaangażowania Fundacji Ericha Brosta w Polsce na rzecz wspierania polsko-niemieckiego porozumienia. Wśród tematów dyskusji znalazły się: interpretacja wydarzeń z 1945 roku – ucieczka i wypędzenie ludności niemieckiej oraz zasiedlanie Gdańska i innych tzw. ziem odzyskanych przez ludność polską, wypędzoną z dawnych polskich kresów wschodnich; teraźniejszość i przyszłość stosunków polsko-niemieckich (również w kontekście europejskim). 2 czerwca 2006 roku odbyła się druga Debata Gdańska, tym razem na temat „Made in Gdańsk. Marketing miasta”. Głównymi tematami rozmów były: promocja kraju i miasta; stworzenie znaku firmowego miasta; znaczenie znaku firmowego „Gdańsk” dla turystów zagranicznych.

RAPORT SPOŁECZNY POLSKA 2005

„Raport Społeczny Polska 2005“, wydany w 2005 roku w języku polskim i angielskim, spotkał się z dużym zainteresowaniem nie tylko w Polsce, lecz także w pozostałych krajach środkowoeuropejskich. W Polsce stał się platformą niezbędnych dyskusji o dalszym rozwoju polityki społeczno-gospodarczej kraju w łonie UE. „Raport Społeczny Polska 2005” naświetlił złożone przekształcenia społeczne i gospodarcze w Polsce i wskazał na aktualne tendencje. Autorami raportu byli prof. Juliusz Gardawski, prof. Stanisława Golinowska, dr Bożena Balcerzak-Paradowska i prof. Maciej Żukowski.

PRZEDSTAWICIELSTWO FUNDACJI IM. FRIEDRICH A EBERTA W WARSZAWIE OD 25 LAT TOWARZYSZY PRZEMI ANOM USTROJOWYM W NASZYM KRAJU. FUNDACJA JEST RÓWNOLATKĄ NASZEJ DEMOKRACJI, ŚWIADKIEM BURZLIWEJ NIEKIEDY HISTORII, SUKCESÓW, NIEPOWODZEŃ, PRÓB I RÓŻNYCH ETAPÓW, PRZEZ KTÓRE MUSIAŁA PRZEJŚĆ POLSKA, ODRABIAJĄCA STRATY I ZAPÓŹNIENIA LAT PRZESZŁYCH. PRZEZ CAŁY TEN CZAS FUNDACJA OKAZYWAŁA SWĄ POMOC WSZYSTKIM TYM, KTÓRZY W TYCH PRZEMI ANACH CHCIELI AKTYW NIE UCZESTNICZYĆ, ZARÓWNO DZIAŁAJĄC I ZMIENIAJĄC RZECZYWISTOŚĆ, JAK TEŻ BADAJĄC JĄ I OPISUJĄC - Z UWZGLĘDNIENIEM SOCJALDEMOKRATYCZNEJ PERSPEKTYWY. ZAWSZE Z ZAINTERESOWANIEM SIĘGAŁEM I SIĘGAM PO WYDAWANE PRZEZ FUNDACJĘ RAPORTY I ANALIZY. TO RZETELNE I WNIKLIWE MATERIAŁY, BARDZO PRZYDATNE W PRACY PARLAMENTARZYSTY. GRATULUJĘ ZAPĄŁU, KTÓRY OD 25 LAT TOWARZYSZY PAŃSTWA PRACY W POLSCE I ŻYCZĘ WIELU OKAZJI DO OBSERWOWANIA EFEKTÓW TEJ PRACY NIE TYLKO W NASZYM KRAJU, ALE WSZĘDZIE TAM, GDZIE GOSPODARKA RYNKOWA, DEMOKRACJA I SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE STAWIAJĄ SWOJE PIERWSZE KROKI.

Marek Borowski
senator RP

KSIĄŻKA „DIVERSITY AND COMMONALITY IN EUROPEAN SOCIAL POLICIES: The FORGING OF A EUROPEAN SOCIAL MODEL”

Opublikowana w 2009 roku książka analizuje modele i reformy państwa opiekuńczego na przestrzeni ostatnich 20 lat w Niemczech, Francji, Wielkiej Brytanii, Danii oraz w Polsce, Czechach i Estonii. Konstatuje różnice i podobieństwa wśród starych, wśród nowych oraz między starymi i nowymi krajami członkowskimi UE. Uwypuklono wzajemne oddziaływania tych krajów, przeanalizowano politykę społeczną UE i jej wpływ na kraje członkowskie, zwłaszcza w następstwie przyjęcia Strategii Lizbońskiej. W ostatnim rozdziale przeanalizowano wreszcie wyzwania dla UE – globalizację, rewolucję technologiczną, środowisko i zmiany klimatyczne, starzenie się europejskiego społeczeństwa oraz sformułowano odpowiedzi.

Książka ta – duży projekt międzynarodowy – wniosła wkład w debatę (także w organizacjach europejskich) na temat polityki społecznej. Wśród autorów znaleźli się ze strony polskiej prof. Stanisława Golinowska i prof. Maciej Żukowski.

WYSTAWA „WILLY BRANDT I POLSKA. PRZEZWYCIEŻENIE PODZIAŁU EUROPY“

46

Wystawę „Willy Brandt i Polska. Przewyciężenie podziału Europy“, przedstawiającą życie i działalność polityczną Willy’ego Brandta, jego wkład w polsko-niemieckie pojednanie oraz odprężenie między Europą Wschodnią i Zachodnią, warszawskie biuro FES przedstawiło po raz pierwszy 15 czerwca 2010 roku w Nowym Ratuszu w Gdańsku. Okazją do tego była dyskusja „Pojednanie jako pomost ku przyszłości – Willy Brandt jako prekursor Europy“ z udziałem Angeliki Schwall-Düren – obecnie minister ds. federalnych, Europy i mediów Nadrenii Północnej-Westfalii – i prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza. Kilka miesięcy później były kanclerz federalny Gerhard Schröder otwo-

rzył tę wystawę we Wrocławiu, w ramach wykładu ku czci Willy’ego Brandta. W sumie wystawę pokazano w dziesięciu miejscach, w tym w ośmiu miastach: Gdańsku, Wrocławiu, Warszawie, Łodzi, Toruniu, Poznaniu, Oświęcimiu i Opolu.

Pierwszą przygotowaną przez FES wystawę poświęconą Willy’emu Brandtowi pt. „Willy Brandt i Polska. O pokój w warunkach wolności i sprawiedliwości społecznej“ uroczystie otwarto 7 grudnia 2000 roku na Zamku Królewskim w Warszawie. Wystawa była prezentowana w wielu miastach Polski, m.in. w Krakowie, Lublinie, Łodzi, Szczecinie i Wrocławiu.

WARSZAWSKIE DEBATY O POLITYCE SPOŁECZNEJ

FES we współpracy z fundacją ICRA zainicjowała w 2011 roku cykl społeczno-politycznych dyskusji i publikacji „Warszawskie debaty o polityce społecznej“, w ramach których eksperci reprezentujący naukę, politykę, związki zawodowe, administrację, organizacje pracodawców, a także studenci dyskutują o aktualnych zagadnieniach społeczno-politycznych dotyczących Polski. Do najbardziej palących tematów należały w ubiegłych latach: reforma emerytalna, przyszłość opieki nad dziećmi i zwalczanie bezrobocia wśród młodzieży. Wyniki dyskusji opracowywano następnie w formie analiz i udostępniano gronu fachowców elektro-

nicznie oraz w formie drukowanej. W ten sposób FES udało się zbudować w Polsce forum dyskusji na tematy społeczno-polityczne, wykraczające poza czysto akademicki krąg zainteresowanych i w większym stopniu włączające do dyskursu praktyków.

PROGRESYWNA SIEĆ POLSKA – NIEMCY

47

Te eksperckie warsztaty są organizowane przez FES od 2011 roku raz lub dwa razy w roku. Spotykają się na nich niemieccy i polscy progresywni politycy młodego pokolenia, dziennikarze, przedstawiciele organizacji pozarządowych i administracji państwowej oraz naukowcy. Uczestnicy dyskutują o polsko-niemieckich wyzwaniach dla Europy i próbują znajdować dla niej

wspólne impulsy. Rezultaty rozmów, które od 2011 roku były prowadzone w zamkniętym gronie, zostały w 2014 roku opublikowane w postaci analizy doradczej „Niemcy i Polska wspólnie dla solidarnej przyszłości w Europie“ w języku niemieckim i polskim oraz zaprezentowane szerokiej publiczności w ramach konferencji.

Powyższa analiza skupia uwagę na aktualnych tematach politycznych i społecznych, takich jak gospodarka, finanse i budżet; praca i sprawy społeczne; europejska polityka wewnętrzna, energia i klimat; ekologiczna polityka przemysłowa; ochrona środowiska, edukacja, nauka i społeczeństwo obywatelskie; rola stosunków polsko-niemieckich i perspektywy polsko-niemieckiej współpracy w UE. Wypracowano również propozycje konkretnych rozwiązań, które mają sprzyjać współpracy obu społeczeństw i systematycznemu rozwojowi UE.

EUROPE IN THE ASIAN CENTURY

Od 2011 roku warszawskie biuro FES organizuje wraz z demosEUROPA – Centrum Strategii Europejskiej i warszawskim biurem European Council on Foreign Relations co roku warsztaty eksperckie „Europe in the Asian Century“. Są one poświęcone politycznym, społecznym i ekonomicznym następstwom szybkiego rozwoju Azji, a zwłaszcza Chin, oraz jego wpływu na Unię Europejską. Ponieważ nie da się już prowadzić żadnej polityki bez uwzględnienia Chin, warsztaty te są ważnym elementem działalności FES. Biorą w nich udział eksperci z wielu krajów, w tym z Niemiec, Wielkiej Brytanii, Szwecji, Belgii, Francji i Polski. Wystąpienia uczestniczek i uczestników warsztatów oraz rezultaty prowadzonych rozmów są udostępniane szerokiej publiczności w formie publikacji online.

POLSKO-NIEMIECKI TANDEM BEZPIECZEŃSTWA

Polsko-Niemiecki Tandem Bezpieczeństwa to warsztaty eksperckie, organizowane od 2012 roku przez FES i Fundację Amicus Europae. Odbywają się one raz lub dwa razy w roku w Warszawie i skupiają niemieckich i polskich polityków, dyplomatów, przedstawicieli administracji państwowej, ekspertów etc. z dziedziny polityki zagranicznej i polityki bezpieczeństwa w celu wypracowania perspektyw i stanowisk dotyczących aktywnej roli UE w globalnej i regionalnej polityce bezpieczeństwa. Zarówno z polskiej, jak i niemieckiej strony istnieje wielkie za-

interesowanie i ogromne zapotrzebowanie na regularną wymianę poglądów między decydentami i ekspertami z obu krajów na temat polityki bezpieczeństwa. Taki dialog jest niezbędny z tego względu, że Niemcy i Polska z jednej strony powinny w większej mierze wypracowywać wspólne stanowiska w sprawie polityki bezpieczeństwa w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO), z drugiej zaś strony oba sąsiednie kraje nadal różni to, że mają odmienne perspektywy i tradycje polityki bezpieczeństwa.

30.09.2014, Polsko-Niemiecki Tandem Bezpieczeństwa
Od lewej: Alexander Kallweit, Ireneusz Bil, gen. Stanisław Koziej

POLKA POWIATOWA I ZIELONA MODERNIZACJA

Celem projektu realizowanego od 2013 roku przez Fundację im. Friedricha Eberta i Fundację Przestrzenie Dialogu jest pokazanie, jak na kroku w kierunku bardziej zrównoważonego rozwoju gospodarczego i zielonej modernizacji, wspieranych w nowej perspektywie budżetowej UE 2014-2020 mogą skorzystać kobiety na wsi i w małych miastach. W pierwszej kolejności wydana została książka Beaty Maciejewskiej „Polka powiatowa i zielona modernizacja” opisująca doświadczenia kobiet, które swoje życie zawodowe związały ze wsią, energetyką odnawialną czy

samorządem lokalnym. W kolejnym roku około 100 zaangażowanych społecznie i politycznie kobiet ze wsi i małych miast wzięło udział w warsztatach bazujących na tezach publikacji. Postulaty „Polki powiatowej” zostały w końcu przedstawione podczas spotkania uczestniczek warsztatów z pełnomocniczką rządu ds. równego traktowania prof. Małgorzatą Fuszarą. W 2015 roku trwały prace nad ich sformalizowaniem w ramach powstającego zespołu roboczego „Kobiety i zielona modernizacja” przy biurze pełnomocniczki.

DEMOKRACJA – REAKTYWACJA I „SOCJALDEMOKRATYCZNA POLITYKA SPOŁECZNA”

W 2014 i 2015 roku Fundacja im. Friedricha Eberta we współpracy z Ośrodkiem Myśli Społecznej im. Ferdynanda Lassalle’a zorganizowała serię seminariów pod tytułem „Demokracja – Reaktywacja”. Celem projektu było pobudzenie dyskusji na temat stanu instytucji demokratycznych znajdujących się pod presją kryzysu gospodarczego i zaproponowanie pomysłów na wzmocnienie demokracji. Podczas każdego z seminariów zaproszeni robili wprowadzenie do dyskusji z uczestnikami – przedstawicielami świata polityki, mediów i organizacji pozarządowych oraz studentami. Dyskutowano m.in. o kryzysie partii politycznych, wpływie mediów na demokrację czy nowych ruchach społecznych powstałych w odpowiedzi na globalny kryzys gospodarczy. Debaty opublikowane zostały w formie nagrań filmowych.

Zwieńczeniem projektu w 2015 r. będzie publikacja książki zawierającej zredagowane wersje wystąpień ekspertów podczas seminariów.

„Demokracja – Reaktywacja” jest niejako kontynuacją prowadzonego wspólnie w poprzednich latach projektu „Socjaldemokratyczna polityka społeczna”. W jej ramach powstała publikacja omawiająca różne zagadnienia z zakresu polityki społecznej (m.in. zdrowie, edukacja, praca) z punktu widzenia socjaldemokratów, przeznaczona głównie dla polityków partii lewicowych oraz aktywistów formułujących postulaty dla rządzących. Autorzy książki przedstawiali następnie jej tezy w wielu miastach Polski, angażując w dyskusję lokalnych działaczy politycznych i społecznych.

PROJEKTY ZWIĄZKOWE

W obszarze związków zawodowych Fundacji im. Friedricha Eberta udało się zostać współinicjatorem wielu nowych cyklicznych dialogów. Na pierwszym planie znajduje się tu transgraniczna współpraca polskich i niemieckich związków zawodowych we wspólnej Europie oraz rozwój młodych kadr związkowych w Polsce. Na najwyższym szczeblu utrwaliło się „Polsko-Niemieckie Forum Związków Zawodowych”, które w 2014 roku już po raz piąty dyskutowało o zagadnieniach przyszłości niemieckich i polskich związków zawodowych. FES pomagała IG Metall oraz polskiemu związkowi metalowców w ramach NSZZ „Solidarność” i OPZZ w nawiązaniu dialogu w sprawie polityki przemysłowej. Pod hasłem „Polityka przemysłowa w Europie” związkowcy z obu krajów dyskutowali o znaczeniu sektora przemysłowego dla polskiej i niemieckiej gospodarki narodowej oraz możliwościach wpływania przez związki zawodowe na sferę

polityki przemysłowej. Ponadto razem ze związkiem ver.di i polską centralą związkową Forum (FZZ) udało się nawiązać współpracę związkową w dziedzinie służby publicznej, która skupia się między innymi na temacie trwającej prywatyzacji usług publicznych w Polsce i Niemczech oraz szuka możliwości transgranicznej współpracy i solidarności. Ponadto FES wzmocnia swoimi działaniami młodą kadrę związkową w Polsce. Oprócz szkoleń i warsztatów należy tu wspomnieć zwłaszcza szkołę letnią „Razem osiągniemy więcej” (z OMS im. F. Lassalle’a), w ramach której związkowcy młodego pokolenia i progresywni młodzi politycy dyskutują o bieżących zagadnieniach społeczno-politycznych i wypracowują możliwości działania na rzecz zaangażowania społecznego. Szczególnym sukcesem FES w obszarze pracy z młodymi związkowcami było powołanie Komisji Młodych w łonie centrali związkowej Forum (FZZ). FES od początku towarzyszyła temu procesowi. Ponadto FES opublikowała już drugie wydanie analizy „Związki zawodowe w Polsce” Very Trappmann, która awansowała do rangi podstawowego opracowania na ten temat.

SEMINARIA Z OKAZJI MIĘDZYKRAJOWEGO DNIA PAMIĘCI OFIAR HOLOCAUSTU 27 STYCZNIA

Ważnym elementem działalności Fundacji im. Friedricha Eberta w środowisku związkowym jest współpraca ze związkami zawodowymi pracowników oświaty z Izraela, Polski i Niemiec w zakresie *Holocaust education*. Już od 2008 roku Fundacja Eberta organizuje co dwa lata wraz z oświatowymi związkami zawodowymi Histadrut Hamorim (Izrael), NSZZ „Solidarność” i ZNP (Polska), GÖD (Austria) oraz VEB i GEW (Niemcy) seminaria związane z Międzynarodowym Dniem

Pamięci Ofiar Holocaustu, przypadającym 27 stycznia. Z okazji 70. rocznicy wyzwolenia obozu zagłady Auschwitz Międzynarodówka Edukacyjna zorganizowała z pomocą oświatowych związków zawodowych i FES międzynarodową specjalistyczną konferencję w Krakowie. W imprezie tej wzięły udział delegacje oświatowych związków zawodowych z całego świata, w tym związkowcy z USA, Francji, Węgier, Wielkiej Brytanii, Słowacji, Szwecji, Grecji i Cypru.

28.01.2015, konferencja „Dzień Pamięci Ofiar Holocaustu”, Kraków i Auschwitz
Od lewej: Marlis Tepe, Sławomir Broniarz

WSPÓŁPRACA W REGIONIE MORZA BAŁTYCKIEGO

Biuro FES w Warszawie stało się siłą napędową w ramach regionalnego kierunku działalności „Współpraca w regionie Morza Bałtyckiego”. W minionych latach udało się w tej sferze zainicjować kilka pakietów działań, a zarazem mocno zakotwiczyć temat współpracy bałtyckiej w strukturach pracy progresywnych sił politycznych z regionu Mo-

rza Bałtyckiego. Należy do nich „Bałtycki Radar Przyszłości”, czyli seria warsztatów, podczas których progresywni politycy młodego pokolenia z państw basenu Morza Bałtyckiego dyskutują o bieżących wyzwaniach i szansach socjaldemokracji w regionie. W ramach odbywającej się co roku Konferencji Bałtyckiej FES gromadzi decydentów politycznych i zwią-

kowych oraz naukowców i przedstawicieli organizacji pozarządowych z państw wokół Morza Bałtyckiego, aby dyskutować o kwestiach sprawiedliwości społecznej w regionie Morza Bałtyckiego i wypracowywać ewentualne rozwiązania służące intensyfikacji współpracy transgranicznej w tym modelowym europejskim regionie.

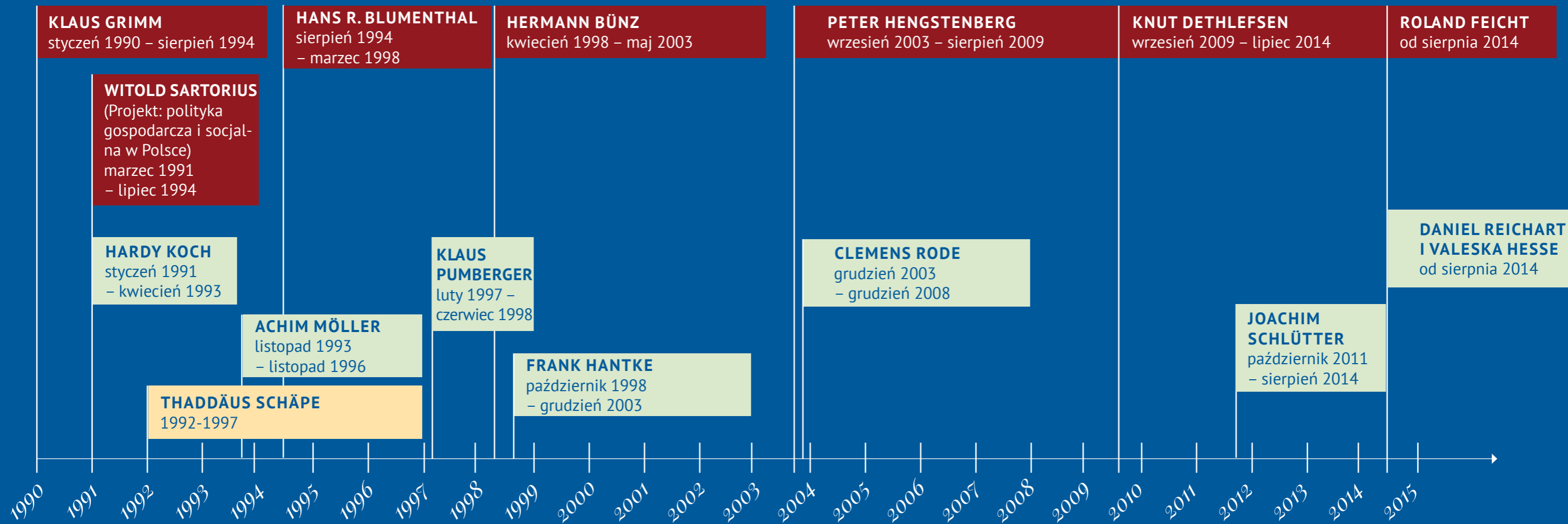
OD POCZĄTKU NASZEGO ISTNIENIA FUNDACJA IM. FRIEDRICH A EBERTA JEST DLA NAS JEDNYM Z NAJWAŻNIEJSZYCH PARTNERÓW. FES JEST JEDNYM Z CZOŁOWYCH I INTEGRALNYCH UCZESTNIKÓW DIALOGU NA TEMAT DEMOKRACJI, PROCESÓW TRANSFORMACYJNYCH, INTEGRACJI I WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ NA ARENIE POLSKIEJ I EUROPEJSKIEJ. PRZY OKAZJI JUBILEUSZU 25-LECIA BIURA WARSZAWSKIEGO FES SKŁADAMY PODZIĘKOWANIA ZA DOTYCHCZASOWĄ WSPÓŁPRACĘ I ŻYCZYMY REALIZACJI PRZYSZŁYCH ZAMIERZEŃ.

demosEUROPA – Centrum Strategii Europejskiej

NASI PARTNERZY

1. Centropa
2. Centrum im. Ignacego Daszyńskiego
3. Centrum Stosunków Międzynarodowych (CSM)
4. Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. W. Brandta (CSNE)
5. demosEUROPA – Centrum Strategii Europejskiej
6. Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej (DWPN)
7. European Council on Foreign Relations (ECFR)
8. Europejskie Centrum Solidarności (ECS)
9. Forum Związków Zawodowych (FZZ)
10. Fundacja Aleksandra Kwaśniewskiego Amicus Europae (FAE)
11. Fundacja CentrumCSR.PL
12. Fundacja ICRA (International Centre for Research and Analysis)
13. Fundacja Przestrzenie Dialogu
14. Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej (FWPN)
15. Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (IPiSS)
16. Instytut Spraw Publicznych (ISP)
17. Krytyka Polityczna
18. Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu (MDSM)
19. NSZZ „Solidarność”
20. Ogólnopolski Związek Zawodowy Pielęgniarek i Położnych (OZZPiP)
21. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych (OPZZ)
22. Ośrodek Myśli Społecznej im. F. Lassalle’a (OMS Lassalle)
23. Polski Instytut Spraw Międzynarodowych (PISM)
24. Związek Nauczycielstwa Polskiego (ZNP)

LISTA DYREKTORÓW

Przedstawicielstwo w Polsce

Projekt regionalny na Śląsku, biuro w Gliwicach
17.02.1998 r.: otwarcie Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej pod dyrekcją Thaddäusa Schäpe

Projekt: Współpraca Związków Zawodowych - od roku 1998 pod nazwą: Regionalny Projekt Związkowy

Od początku 1999 r. projekt pod nazwą: Regionalny Projekt ds. Stosunków Pracy i Dialogu Społecznego w Europie Środkowo-Wschodniej. W styczniu 2009 r. siedziba Projektu Regionalnego została przeniesiona do Bratysławy, gdzie działał on do września 2011, następnie projekt został z powrotem przeniesiony do Warszawy. We wrześniu 2014 r. projekt został przeniesiony do Bratysławy. Obecna nazwa projektu: Regionalny Projekt Tworzenia Sieci Współpracy i Dialogu Społecznego w Europie Środkowo- i Południowowschodniej

Zdjęcie pracowników biura z roku 1992

Od lewej: pierwszy rząd – Marek Czerwik, Jerzy Klepacki, Zygmunt Nierada, Hardy Koch, Klaus Grimm, Teresa Chruszczewska
 drugi rząd – Cezary Jenne, trzeci rząd – Monika Klepacka, Marta Koszutska, Monika Trojan, Ewa Herszkiewicz, Witold Sartorius

Klaus Reiff¹
 Klaus Peter Schneider²

Cegielka na rzecz rozwoju nowego polsko-niemieckiego sąsiedztwa.

Fundacja im. Friedricha Eberta – współpraca z Polską w latach 1971-1989

(Artykuł z 2000 roku)

Podpisanie 7 grudnia 1970 roku Układu o Normalizacji Stosunków między Polską a Republiką Federalną Niemiec stało się dla Fundacji im. Friedricha Eberta – będącej agendą niemieckiego, socjaldemokratycznego ruchu robotniczego – swego rodzaju apelem o wkład do rozwoju postę-

¹ Klaus Reiff kierował w latach 1973-1980 projektami europejskimi Fundacji im. Friedricha Eberta. Od roku 1980 do 1984 pracował w randze radcy-ministra w ambasadzie Republiki Federalnej Niemiec.

² Klaus-Peter Schneider był do roku 2004 kierownikiem Działu ds. Prasy i Informacji Fundacji im. Friedricha Eberta.

pu i przemian w stosunkach z Polską, do czego nawoływał przecież osobiście Willy Brandt. Normalizacja tych stosunków stanowiła dla niemieckiej socjaldemokracji i jej instytucji niejako pendant do pojednania z francuskim sąsiadem. Od początku jednak panowała świadomość, że osiągnięcie normalizacji z Polską będzie wobec istnienia historycznych zaszłości w sferze obustronnych stosunków, a także odmiennych ustrojów politycznych Niemiec i Polski, rzeczą niewspółmiernie trudniejszą. Późniejsza praktyka dowodziła tego aż nadto często. Mimo to liczne kontakty indywidualne i wielorakie inicjatywy Fundacji im. Friedricha Eberta w dziedzinie kooperacji z jej polskimi partnerami przyczyniły się do rozwinięcia pełnej zaufania współpracy w duchu pojednania i porozumienia między naszymi narodami. Znamienny jest fakt, że było to możliwe także pod rządami ówczesnego reżimu komuni-

stycznego. Jednak cały czas trzeba było wytrwałości i siły przebicia partnerów po obu stronach.

Nawet w trudnych okresach procesu normalizacji stosunków między Polską a Republiką Federalną współpraca Fundacji im. Friedricha

Eberta z jej polskimi organizacjami partnerskimi nigdy nie została przerwana. Wspólnie przezwyciężano wszelkie przeszkody, także w czasach, gdy niezależny związek zawodowy „Solidarność” występował przeciwko monopolowi partii komunistycznej, a ta odpowie-

FUNDACJA IM. FRIEDRICHA EBERTA NALEŻY DO NAJWAŻNIEJSZYCH PARTNERÓW FUNDACJI NA RZECZ MIĘDZYNARODOWEGO DOMU SPOTKAŃ MŁODZIEŻY W OŚWIĘCIMIU, A OWOCNA WSPÓŁPRACA MA JUŻ PRAWIE 20-LETNIĄ TRADYCJĘ. PREZENTACJA WYSTAW M.IN. „SCHWEIGENDES GRAUEN”, „WILLY BRANDT I POLSKA. PRZEZWYCIĘŻENIE PODZIAŁU EUROPY”, TO TYLKO NIEKTÓRE Z PRZYKŁADÓW WZAJEMNEJ KOOPERACJI. SZCZEGÓLNIIE ISTOTNY BYŁ WSPÓLNY PROJEKT „INNA STRONA ŚWIATA. TWARZĄ W TWARZ - SPOTKANIA”. WYSTAWA TA WRAZ Z TOWARZYSZĄCYM JEJ TRÓJJĘZYCZNYM KATALOGIEM ZOSTAŁA ZAPREZENTOWANA W PARLAMENCIE EUROPEJSKIM W ROKU 2008 I MIAŁA SWOJE ODSŁONY W 18 INNYCH MIEJSCACH (M.IN. W PAŁACU SZTUKI W KRAKOWIE, ARKADACH KUBICKIEGO NA ZAMKU KRÓLEWSKIM W WARSZAWIE., ÓWCZESNEJ GŁÓWNEJ SIEDZIBIE FUNDACJI IM. FRIEDRICHA EBERTA W BONN, LANDTAGU NADRENII PÓŁNOCNEJ-WESTFALII W DÜSSELDORFIE ORAZ W LANDTAGU BAWARII W MONACHIUM). OSTATNIĄ WSPÓLNĄ REALIZACJĄ BYŁO POLSKO-NIEMIECKIE WYDANIE KSIĄŻKI HALINY BIRENBAUM „WCIAŻ PYTAJĄ”, KTÓRA TOWARZYSZYŁA UROCZYSTOŚCIOM 25-LECIA MDSM-U. ŻYCZĄC WSZYSTKIEGO NAJLEPSZEGO FUNDACJI IM. FRIEDRICHA EBERTA Z OKAZJI JUBILEUSZU, CIESZYMY SIĘ NA KOLEJNE WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA.

Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu (MDSM)

działa ogłoszeniem w 1981 roku stanu wojennego. Celem, jaki zgodnie przyświecał, było stworzenie po okresie bolesnej przeszłości trwałych, opartych na zaufaniu relacji między ludźmi w obu krajach. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że Fundacja im. Friedricha Eberta stała już wówczas po stronie sił dążących do demokracji i pełnej wolności w Polsce. Nie bez przyczyny Archiwum Socjaldemokracji Fundacji im. Friedricha Eberta dysponuje dziś największym zbiorem solidarnościowych dokumentów.

Już na początku współpracy z Polską panowało przekonanie, że dla osiągnięcia wzajemnego zrozumienia trzeba będzie poszerzyć zakres wzajemnej informacji o każdym z sąsiadów. W związku z tym Fundacja im. Friedricha Eberta poświęciła się zrazu – zresztą na życzenie polskiej strony – sprawie wzmożenia kontaktów w dziedzinie środków masowego przekazu i wymianie dziennikarzy z obu krajów. W latach 1971 – 1989 w ramach

programu realizowanego z Polską Agencją „Interpress” i w porozumieniu ze Stowarzyszeniem Dziennikarzy Polskich w wymianie tej uczestniczyło ponad dwustu pięćdziesięciu dziennikarzy z obu państw. Był to największy program wymiany dziennikarzy, jaki przeprowadziły polskie i niemieckie instytucje.

Dla Fundacji im. Friedricha Eberta było od początku jasne, że program ten tylko wtedy będzie mógł okazać się prawdziwym sukcesem, gdy po stronie niemieckiej reprezentowane będzie możliwie najszersze spektrum polityczne dziennikarskiego środowiska. I tak wśród niemieckich uczestników udających się do Polski znajdowali się przedstawiciele najróżniejszych politycznych orientacji, które jednak były zgodne co do konieczności normalizacji stosunków ze wschodnim sąsiadem, tzn. z Polską i Polakami w duchu pojednania. Istotny wkład wniosły tu dziennikarskie doniesienia, będące następstwem

różnych podróży o charakterze informacyjnym.

Podobnie ma się rzecz z grupami polskich dziennikarzy udającymi się do Republiki Federalnej Niemiec z rewizytą. Szczególną cechą tych grup było to, że z reguły składały się głównie ze znawców niemieckiej polityki, którzy wystarczająco często w rozmowach z niemieckimi politykami oraz przedstawicielami świata gospodarki i kultury mogli dzięki zręcznym pytaniom udowodnić swój doskonały poziom wiedzy. Tak więc również „Interpress“, będący partnerem Fundacji po stronie polskiej, zabiegał o taki skład poszczególnych grup dziennikarskich, by wyrażał on zaskakującą wręcz różnorodność ówczesnego polskiego środowiska, które nie było tak „zuniformizowane”, jak to swego czasu u nas przedstawiano. Właśnie ten fakt wyróżniał wyraźnie Polskę spośród innych krajów komunistycznych, bowiem polskie dziennikarstwo było zawsze nastawione

bojowo i krytycznie. Ma ono ponadto bogatą tradycję czasu międzywojnia, będącego jednocześnie okresem jego rozkwitu.

Tak więc w wyniku organizowanej przez Fundację Eberta wymiany dziennikarzy z Polską powołano do życia wręcz wzorcowy mechanizm, który przyczynił się do procesu normalizacji z korzyścią dla obu stron – i to na długo przedtem, zanim jeszcze w Akcie Końcowym z Helsinek zapisano punkt dotyczący nasilenia wymiany informacji i opinii między Wschodem a Zachodem. Naturalnie, że w doniesieniach polskich dziennikarzy dość często dochodziły do głosu żywione wobec Niemców zastrzeżenia, ale i niemieccy dziennikarze wyrażali czasami krytyczne opinie pod adresem sytuacji w Polsce.

Jednak, ogólnie rzecz biorąc, z biegiem lat zaczęło się zaznaczać rosnące po obu stronach zrozumienie dla sytuacji sąsiada. Znaj-

Z FUNDACJĄ IM. FRIEDRICHA EBERTA WSPÓŁPRACOWAŁEM OD POCZĄTKU LAT 90. ZAWSZE ODNAJDOWAŁEM W PRACOWNIKACH FUNDACJI LUDZI, DLA KTÓRYCH WAŻNE BYŁY WARTOŚCI DEMOKRACJI SPOŁECZNEJ: WOLNOŚCI, SPRAWIEDLIWOŚCI I SOLIDARNOŚCI. TE WŁAŚNIE IDEALY ŁĄCZĄ FUNDACJĘ Z WOLNYMI ZWIĄZKAMI ZAWODOWYMI I TO NA ICH BAZIE BUDOWANA BYŁA NASZA WIELOLETNIA WSPÓŁPRACA. DZIĘKI OTWARTOŚCI FUNDACJI NA BUDOWANIE WOLNEGO I SOLIDARNEGO SPOŁECZEŃSTWA O RÓWNYCH SZANSACH UCZESTNICZENIA W ŻYCIU GOSPODARCZYM, UDAŁO SIĘ ZREALIZOWAĆ WIELE SZKOLEŃ I SEMINARIÓW DLA LIDERÓW NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”, PODWYŻSZAJĄCYCH KOMPETENCJE ZWIĄZKOWE, WZMACNIAJĄCYCH POLITYCZNIE LIDERÓW ZWIĄZKOWYCH, ROZWIJAJĄCYCH UMIEJĘTNOŚCI MYŚLENIA STRATEGICZNEGO. WIELOLETNIA WSPÓŁPRACA TO JEDNOCZEŚNIE WYMIANA POGLĄDÓW, MYŚLI, INSPIRACJI SŁUŻĄCEJ ROZWOJOWI I PRZEOBRAŻENIOM SPOŁECZNYM. TO ROZ-

WÓJ WAŻNEJ DYSKUSJI ZWIĄZANEJ Z PRZEMIANAMI GOSPODARCZYMI W NASZYM KRAJU, KTÓRE MIAŁY ZAPEWNIĄĆ GODNĄ PRACĘ DLA WSZYSTKICH; ZMIANAMI, KTÓRE PRZYCZYNIĄĆ SIĘ MIAŁY DO ZMNIEJSZENIA ROZMIARÓW UBÓSTWA I UTRWAŁANIA BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO I PRACOWNICZEGO. NALEŻY TU WSPOMNIEĆ O WYDAWNICTWACH PRZYGOTOWANYCH W RAMACH PRAC FUNDACJI, INSPIRUJĄCYCH PRACĘ ZWIĄZKOWE I WRAŻLIWYCH NA PROBLEMY SPOŁECZNE, O WYSOKIEJ JAKOŚCI MERYTORYCZNEJ. W CIĄGU MOJEJ PRACY W OŚRODKU PRAC SPOŁECZNO-ZAWODOWYCH NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” ZAWSZE MOGŁEM LICZYĆ NA PRZYCHYLNOŚĆ, OTWARTOŚĆ I WRAŻLIWOŚĆ SPOŁECZNĄ LUDZI TWORZĄCYCH FUNDACJĘ EBERTA W POLSCE.

Dariusz Kucharski
socjolog i b. dyrektor Ośrodka Prac Społeczno-Zawodowych NSZZ „Solidarność”

dowało to swój wyraz w coraz większej liczbie uczciwych doniesień i rzeczowych osądów.

Rok 1976 był ważną cezurą dla procesu wymiany dziennikarzy z Polską. Fundacja im. Friedricha Eberta i Polska Agencja „Interpress” uzgodniły w duchu helsińskich postanowień KBWE zawarcie pisemnego porozumienia o wzmożonej współpracy w dziedzinie wymiany grup dziennikarzy z obu krajów. Umowę tę odnawiano co roku w formie protokołu z planem programu.

Kontakty w sferze środków masowego przekazu stały się punktem wyjścia do rozszerzenia wszechstronnej współpracy z polskimi partnerami. W następnej kolejności Fundacja Eberta uzgodniła i podjęła współpracę z Instytutem Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego, a później z Uniwersytetem w Katowicach. Rozwinęła się ożywiona działalność w formie stypendiów Fundacji dla polskich naukowców z dziedziny środków

masowego przekazu, którzy dzięki temu mogli prowadzić swoje prace na niemieckich uniwersytetach. Z drugiej strony niemieccy naukowcy uzyskali możliwość wyjazdu do Warszawy z wykładami dla polskich studentów i swoich kolegów po fachu.

Mimo różnego ideologicznie stanowiska na temat roli środków masowego przekazu, naukowcy szybko znaleźli wspólny język. Prowadzili nad wyraz ożywione dyskusje z polskimi studentami, którzy wykazywali zaskakująco szczegółową wiedzę o sytuacji niemieckich mediów. Niejedną z takich dyskusji kontynuowano wieczorem po zakończeniu wykładu w węższym gronie do wczesnych godzin rannych. Właśnie w przypadku tej dziedziny współpracy można mówić o szczególnie owocnej wymianie. Pomoc ze strony Fundacji im. Friedricha Eberta leżała u podstaw niejednej pracy magisterskiej czy habilitacyjnej polskich naukowców zajmujących się środkami masowego przekazu. Jeśli dziś w wol-

nej i demokratycznej Polsce istnieje cenione dziennikarstwo, to Fundacja z pewnością istotnie się do tego przyczyniła.

Oprócz kontaktów z Instytutem Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego należało podkreślić inne liczne kontakty Fundacji z naukowymi instytucjami w Polsce. Wraz z Polską Akademią Nauk w Warszawie powołano wspólną konferencję obradującą na przemian w Polsce i Republice Federalnej Niemiec nad problemami planowania regionalnego. Szczególnie intensywna i udana była współpraca z Instytutem Germanistyki Uniwersytetu Wrocławskiego, mającym niezwykle zasługi w dziedzinie promowania języka niemieckiego w powojennej Polsce.

Fundacja wspierała pracę zarówno prof. Mariana Szyrockiego, cenionego literaturoznawcy i eksperta literatury śląskiego baroku, jak i prof. Norberta Honszy, germanisty cieszącego się autorytetem poza granicami Polski.

W latach siedemdziesiątych biblioteka Instytutu Germanistyki we Wrocławiu zaopatrywana była w dużej mierze w literaturę naukową z Republiki Federalnej Niemiec.

W kręgu zainteresowania Fundacji znaleźli się także i polscy literaci. Pragnieniem Fundacji była popularyzacja ich dzieł w RFN i zwrócenie uwagi zainteresowanej literaturą niemieckiej opinii publicznej na twórczość literacką we współczesnej Polsce.

Już w 1977 roku Fundacja zaprosiła do Republiki Federalnej nieznanego wówczas w Niemczech pisarza Andrzeja Szczypiorskiego do odbycia jego pierwszej podróży, obejmującej serię wieczorów autorskich. Przedstawił on w wielu niemieckich miastach swoje dzieła „I ominęli Emaus” oraz „Złowić cień”, które rok wcześniej ukazały się w RFN po niemiecku. Andrzej Szczypiorski, który później dzięki powieści „Początek” stał się znanym polskim pisarzem, mógł przy okazji tej wizyty poznać

swoich niemieckich kolegów po piórze oraz nawiązać kontakty z niemieckimi redaktorami ds. kultury i wydawnictwami.

Pośród wielu innych instytucji naukowych, z którymi współpracowała Fundacja, należy wymienić Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Bałtycki Instytut w Gdańsku, Instytut Śląski w Opolu, Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie, Instytut Zachodniopomorski w Szczecinie i Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego. Instytucjom tym przydzielano stypendia w Republice Federalnej i przekazywano literaturę naukową.

Szczególne miejsce w ramach polskiej działalności Fundacji im. Friedricha Eberta zajmuje Instytut Zachodni w Poznaniu. Związany z Polską Akademią Nauk zajmuje się głównie naukowym opracowywaniem problematyki

polsko-niemieckiej. Fundacja podjęła kontakty z Instytutem już w 1971 roku.

Pierwsza konferencja zorganizowana wspólnie przez Fundację i Instytut Zachodni w Heimvolkshochschule w Saarbrücken dotyczyła wkładu Polski i Niemiec w system bezpieczeństwa i współpracy w Europie. Po niej odbyła się konferencja w Poznaniu poświęcona perspektywom stosunków polsko-niemieckich po wizycie Edwarda Gierka w Republice Federalnej Niemiec. Na koniec spotkano się ponownie w Poznaniu w siedzibie Instytutu, aby przedyskutować problemy związane z polsko-niemieckimi zaleceniami w sprawie podręczników szkolnych. Uczestnikami tych konferencji byli zawsze naukowcy, politycy i dziennikarze, którzy położyli wówczas podwaliny pod późniejszy, tak żywy, naukowy i polityczny dialog między obydwojoma krajami.

Krąg polskich instytucji partnerskich poszerzył kilka lat później związany z Ministerstwem Spraw Zagranicznych Polski Instytut Spraw Międzynarodowych (PISM). Bezpośrednim powodem podjęcia tej współpracy było zaproszenie wiosną 1975 ówczesnego przewodniczącego zarządu Fundacji im. Friedricha Eberta – Alfreda Naua – w celu wygłoszenia wykładu pt. „Niemiecka socjaldemokracja a Polska”. Natomiast w 1976 roku zawarto pisemne porozumienie o współpracy między obydwiema instytucjami. Przewidywało ono organizowanie wspólnych polsko-niemieckich konferencji, wymianę stypendystów oraz wymianę publikacji naukowych. Dyskutowana burzliwie w owym czasie sprawa polsko-niemieckich zaleceń dotyczących podręczników szkolnych była przedmiotem konferencji, która z udziałem naukowców i polityków odbyła się na Uniwersytecie im. Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Również ta konferencja – podobnie jak i kolejne imprezy Fundacji im. Friedricha Eberta na terenie RFN – stanowiła swoistego rodzaju pomoc w pracy naukowców z Komisji ds. Podręczników Szkolnych obydwu krajów. Celem było pozyskanie przede wszystkim polityków, urzędników ministerialnych, wydawców podręczników, ich autorów i pedagogów dla sprawy realizacji zaleceń Komisji.

W maju 1983 roku Fundacja zorganizowała na terenie Akademii Bergneustadt sesję pod tytułem „Przeszłość przestrzega – w czterdziestą rocznicę powstania w getcie warszawskim”. Sesja ta znalazła wielkie uznanie w kraju i za granicą. Po raz pierwszy bowiem udało się zgromadzić podczas wspólnej imprezy na ten temat historyków polskich, izraelskich i niemieckich.

Kontakty naukowe między Republiką Federalną Niemiec i Polską Rzeczpospolitą Ludową Fundacja Eberta wspierała także, przy-

znając polskim naukowcom wielomiesięczne stypendia w Niemczech, podczas których opracowywali oni m.in. zagadnienia polsko-niemieckich stosunków bilateralnych, problematykę ruchu robotniczego w Polsce i Niemczech, tematy z dziedziny ekonomii oraz kwestie niemieckiej polityki wobec Polski. Od czasu, gdy w 1974 roku po raz pierwszy przed polskimi badaczami otworzyła się taka szansa, Fundacja wsparła (do 1989 roku) w tej formie ponad czterystu polskich naukowców. Był to wówczas jeden z największych programów wymiany naukowej między Polską i RFN, a dla polskich akademików jedna z niewielu możliwości zapoznania się z wynikami badań na Zachodzie i naukowymi instytucjami Republiki Federalnej Niemiec.

Tłumaczenie: Cezary Jenne

DOJRZAŁE SĄSIEDZTWO. AD MULTOS ANNOS! DZIAŁALNOŚĆ FUNDACJI POLITYCZNYCH MA W NIEMCZECH WIELOLETNIĄ TRADYJCJĘ. ICH GŁÓWNYM ZADANIEM JEST WSPIERANIE PROCESÓW DEMOKRATYCZNYCH I UMACNIANIE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO. SŁUŻY TEMU SIĘ PRZEDSTAWICIELSTW W NIEMCZECH I ZA GRANICĄ ORAZ BOGATA I ZRÓŻNICOWANA OFERTA. WAŻNĄ CZĘŚCIĄ DZIAŁALNOŚCI FUNDACJI JEST WSPIERANIE AKTYWNOŚCI MŁODYCH LUDZI. OD PIERWSZYCH LAT SWEJ PRACY W POLSCE FUNDACJA IM. FRIEDRICHA EBERTA ANGAŻOWAŁA SIĘ JAKO POŚREDNIK W KONTAKTACH MIĘDZY POLSKĄ A NIEMCAMI. NIEZLICZONA ILOŚĆ ORGANIZOWANYCH IMPREZ, PUBLIKACJI, WYSTAW PRZYBLIŻAŁA NIEMCY

I RELACJE POLSKO-NIEMIECKIE, KSZTAŁTOWAŁA DIALOG MIĘDZY NASZYMISPOŁECZEŃSTWAMI. WAŻNĄ CZĘŚCIĄ DZIAŁALNOŚCI BYŁO WSPIERANIE DEMOKRACJI W POLSCE, DZIELENIE SIĘ NIEMIECKIMI DOŚWIADCZENIAMI W TYM ZAKRESIE. FUNDACJA ZAWSZE BARDZO ŻYCZLIWIE TRAKTOWAŁA KIEROWANE PRZEZE MNIE CENTRUM. Z DUŻYM ZAINTERESOWANIEM ODNOSIŁA SIĘ DO NASZYCH DZIAŁAŃ, W WIELU Z NICH UCZESTNICZYŁA KU ZADOWOLENIU OBU STRON. WSPÓLNIE ZORGANIZOWALIŚMY LICZNE KONFERENCJE I DISKUSJE, Z POMOCĄ FUNDACJI WYDALIŚMY TAKŻE WAŻNE PUBLIKACJE. ZAINICJOWANY PRZEZ FUNDACJĘ CYKL WYKŁADÓW, KTÓRY DEDYKOWALIŚMY WILLY'EMU BRANDTOWI, PATRONOWI NASZEJ PLACÓWKI, NA TRWAŁE WPISAŁ SIĘ DO

KALENDARZA COROCZNYCH WYDARZEŃ OD- BYWAJĄCYCH SIĘ NA UNIWERSYTECIE WRO- CŁAWSKIM.

PRZEDSTAWICIELSTWO W POLSCE FUNDACJI EBERTA DAWNO PRZEKROCZYŁO WIEK DO- ROSŁOŚCI I PODOBNIENIE JAK DZISIAJ MÓWIMY O RELACJACH POLSKO-NIEMIECKICH JAKO O DOJRZAŁYM SĄSIEDZTWIE, TAK TEŻ MOŻ- NA OKREŚLIĆ NASZE DZISIEJSZE WZAJEM- NE RELACJE: JEST TO DOJRZAŁA, SATYSFAK- CJONUJĄCA DLA OBU STRON WSPÓŁPRACA, NACECHOWANA RÓWNIEŻ TAK POTRZEBNĄ LUDZKĄ SYMPATIĄ. AD MULTOS ANNOS!

Prof. dr hab. Krzysztof Ruchniewicz
dyrektor Centrum Studiów Niemieckich
i Europejskich im. Willy'ego Brandta
Uniwersytetu Wrocławskiego

Monika Klepacka
Fundacja im. Friedricha Eberta w Polsce

O POCZĄTKACH

Dobrze pamiętam, jak w końcu stycznia 1990 roku moja koleżanka Kordula Zubrzycka spytała mnie, czy nie chciałabym zatrudnić się jako sekretarka w utworzonym właśnie w Warszawie przedstawicielstwie Fundacji im. Friedricha Eberta. Wcześniej obie pracowałyśmy w Polskiej Agencji „Interpress”, a Kordula właśnie przeszła do Fundacji. Trochę się obawiałam nowych obowiązków, bo nie miałam doświadczenia w prowadzeniu sekretariatu, a miałam świadomość, że nie będzie to tylko parzenie kawy, pisanie listów i łączenie rozmów telefonicznych. Jednak po bardzo sympatycznej i rzeczowej rozmowie z dr. Klausem Grimmem, nie miałam już wątpliwości. To był marzec 1990 roku. Przez całe

ćwierćwiecze mojego trwania w sekretariacie Fundacji nigdy tej decyzji nie żałowałam.

Ze szczególnym rozrzewnieniem wspominam te pierwsze lata. Nasze biuro urządzone było w domu zamieszkiwanym przez rodzinę Grimmów na Saskiej Kępie. Panowała tam, mimo spartańskich warunków, świetna, kameralna atmosfera.

W tym okresie równolegle do nawiązywania kontaktów z polskimi organizacjami, nowymi aktorami na powstałej w wyniku transformacji scenie politycznej Polski, poszukiwaliśmy godnego lokum na nasze biuro. Wśród ofert znajdował się m.in. Pałac Kultury i budynek byłego Komitetu Centralnego PZPR. Jednogłośnie zdecydowaliśmy się na idylliczną lokalizację przy ul. Podwale 11, gdzie pracujemy do dziś. Później był remont i urządzenie biura. W tym czasie wciąż trudno było w Polsce coś kupić, dlatego wszystkie sprzęty i meble sprowadzane były z Niemiec. Pamiętam swoją

dumą, gdy jeden z naszych gości przekroczył prógi Fundacji, powiedział, że jest to już biuro na miarę XXI wieku.

Na początku 1991 roku przedstawicielstwo Fundacji – zgodnie z planem – zaczęło się rozrastać. W styczniu powstał projekt związkowy, w marcu: projekt polityka gospodarcza i socjalna w Polsce, a w 1992 roku biuro regionalne w Gliwicach. W szczytowym okresie przy ulicy Podwale 11 pracowało 15 osób.

Nie będę pisać o setkach konferencji, spotkań i podróży, które w tym czasie zorganizowaliśmy, czy wydanych przez nas licznych publikacjach. To ilustrują częściowo zamieszczone tutaj fotografie. Nie ma tu też miejsca na wspomnianie wszystkich osób, które na przestrzeni tych lat z nami pracowały, z wieloma z nich nadal utrzymujemy bliskie kontakty. Wymienię tylko dwie, które dołączyły do nas w styczniu 1991 roku i które wciąż pracują w Fundacji – to odpowiedzialna za finan-

se Ewa Herszkiewicz i asystent techniczny, Jerzy Klepacki. Tak jak ja, znają to biuro od podszewki i włożyli wiele serca w jego rozwój.

Pewnie, że zdarzały się napięcia, stres, jak w każdej małej społeczności. Patrząc z perspektywy tych wielu lat, śmiem jednak stwierdzić, że byliśmy i jesteśmy zgranym zespołem ludzi, którzy głęboko wierzą w sens swojej pracy.

Cieszę się, że mam swój skromny udział w narodzinach biura i przez te 25 lat mogłam uczestniczyć w jego działalności. Dzięki pracy

w Fundacji mogłam poznać wielu ciekawych ludzi, uczestniczyłam w bardzo interesujących i inspirujących wydarzeniach organizowanych przez nas w różnych miejscach kraju.

Zawsze towarzyszyło mi przekonanie, że nasza praca jest ważna, a realizowane przez nas projekty wspierają proces transformacji oraz służą porozumieniu i zbliżeniu Polski i Niemiec w europejskiej rodzinie.

Krzysztof Getka
Fundacja im. Friedricha Eberta w Polsce
Projekt Związkowy

SPOŻRZENIE WSTECZ

Tak się złożyło, że moja ponad dwudziestoletnia praca w Projektach Związkowych Fundacji Eberta, a także wcześniejsze lata mojego życia przypadły na wyjątkowy okres w historii Polski i Europy, okres wyjątkowo bogaty w wydarzenia i przemiany o przełomowym, historycznym znaczeniu. Strajki sierpniowe, wybuch „Solidarności” i szesnaście miesięcy, stan wojenny, a potem przełom roku '89 były doświadczeniem pokoleniowym ówczesnych dwudziestolatków, trzydziestolatków, w tym także moim. Wydarzenia, które elektryzowały opinię publiczną na całym świecie, działy się tuż obok nas. One ukształtowały nasze po-

głądy na świat i nierzadko wpłynęły na całe późniejsze życie.

Z tego okresu bierze się moja fascynacja wielkim ruchem „Solidarności”, łączącym w sobie wiele najróżniejszych dążeń i aspiracji, nurtów ideowych i wartości demokratycznych, wolnościowych, obywatelskich, ale także pracowniczych i związkowych. „Solidarność” była wówczas masowym, żywiołowym, słabo sterowanym ruchem zwykłych ludzi. Co szczególnie ważne w świetle późniejszych wydarzeń „Solidarność” zawsze była i pozostała, w swoim ideowym przesłaniu i praktyce działania, ruchem pokojowym. Była samoograniczającą się i w końcu zwycięską rewolucją, która na samym początku „wszelkich znaków na ziemi i niebie” po prostu nie mogła się udać.

Jak wielu ludzi mojego pokolenia mocno wierzyłem w wartości i perspektywę pozytywnych przemian zapoczątkowanych w sierpniu 1980 roku. Towarzyszyło nam marzenie o nowym, bardziej sprawiedliwym świecie, w któ-

rym zniknie zniewolenie, policyjna opresja, prześladowanie myślących inaczej, ale także cywilizacyjny zastój, brak perspektyw i zwyczajny prozaiczny niedostatek i brak wszystkiego.

I rzeczywiście w ciągu tych ostatnich dwudziestu pięciu lat wiele zmieniło się na lepsze. W Polsce i w innych krajach naszej części Europy dokonał się ogromny postęp cywilizacyjny. Zmieniła się gospodarka, społeczeństwo, sposoby i organizacja pracy, instytucje, i zmieniły się także same związki zawodowe, odgrywające od początku, ważną rolę w procesie przemian po '89 roku.

W ciągu ostatniego 25-lecia dużym wsparciem dla przemian w Polsce oraz dla uczestniczących w tych przemianach związków zawodowych w Polsce była pomoc szkoleniowa, ekspercka i finansowa Projektów Związkowych Fundacji im. Friedricha Eberta. W wielu z tych działań, setkach szkoleń, dziesiątkach

konferencji i projektów badawczych miałem okazję i satysfakcję osobiście uczestniczyć.

Nie wiem, czy wyłaniający się świat po transformacji, świat mniej stabilny politycznie niż pod koniec XX wieku, świat niebywałego postępu technologicznego i cywilizacyjnego z jednej strony, z drugiej potężnych zagrożeń natury ekologicznej i demograficznej, rosnących nierówności, kryzysu gospodarczego, świat wyzysku, prekariatu i braku perspektyw dla młodego pokolenia, upadku tradycyjnych wartości, konfliktów zbrojnych, czy ten świat, który obecnie widzimy, będzie lepszy?

Na pewno wiem, że świat nie będzie lepszy bez silnych, nowoczesnych, mających realny wpływ na rzeczywistość związków zawodowych, bez świadomych swoich praw obywateli i dobrze zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego.

Bezdiskusyjne są dzisiaj sukcesy gospodarcze, postęp cywilizacyjny krajów Europy

Środkowo-Wschodniej, w tym Polski oraz korzyści płynące z integracji europejskiej. Jednak kryzys i destrukcyjne skutki niekontrolowanej globalizacji uświadamiają, że nic nie jest dane raz na zawsze.

Przy wszystkich swoich niedostatkach związki zawodowe, które odegrały kluczową rolę w procesie polskiej transformacji, pozostają ważnym graczem w grze o przyszłość, o dalszy rozwój i cywilizacyjny postęp i w Polsce, i w Europie. Bez nich Polska i świat na pewno nie byłyby i nigdy nie będą lepsze.

Cieszę się, że dzięki pracy w Fundacji Eberta mogłem i nadal mogę uczestniczyć w działaniach na rzecz ruchu związkowego i reprezentowanych przez ten ruch wartości. Zaangażowania na rzecz demokratycznego, sprawiedliwego, tworzącego równe szanse, opartego na dialogu, zrównoważonego i inkluzywnego ładu społecznego.

Kwiecień 2015. Zdjęcie pracowników FES.
Od lewej: Jerzy Klepacki, Barbara Szelewa, Ewa Herszkiewicz,
Joanna Andrychowicz-Skrzeba, Monika Klepacka, Roland Feicht,
Dominika Pyzowska, Bastian Sendhardt, Krzysztof Getka

NASZA HISTORIA

1990–1994

Klaus Grimm
dyrektor FES w Polsce

Mija właśnie już 25 lat od utworzenia polskiego biura FES w Warszawie. Do dziś jestem dumny, a zarazem wdzięczny, że to mnie powierzono utworzenie biura i zorganizowanie pracy FES w Polsce. Już z okazji 10-lecia tego wydarzenia miałem okazję powrócić do początków w ówczesnej jubileuszowej publikacji. Przybrało to postać bardzo emocjonalnej relacji, która – jak sądzę – dała jasny wyraz mojej miłości do tego kraju, do jego ludzi i kultury. To, co wtedy powiedziałem, jest dziś w pełni aktualne. Także w odniesieniu do mojej rodziny. Przyjazne więzi, które wtedy powstały, zwłaszcza z pracownikami biura FES, nigdy nie zostały zerwane i są dla nas do dziś bardzo cenne.

Po tym wstępie pragnę jednak teraz – po 25 latach – w odróżnieniu od mojego poprzedniego wspomnienia, utrzymanego w bardzo osobistym tonie, a także w jego uzupełnieniu, skupić się w niniejszej wypowiedzi na merytorycznej stronie mojej działalności w tych pierwszych latach.

Ze względu na kapitalne znaczenie stosunków polsko-niemieckich Fundacja im. Friedricha Eberta zdecydowała się po przełomie politycznym w Europie Środkowo-Wschodniej budować od roku 1990 w Polsce duży i zróżnicowany projekt. Chodziło o wnieście przez FES – w krótkiej i średniej perspektywie – proreformatorskiego wkładu przede wszystkim w trzy zagadnienia:

1. Polska administracja publiczna i system prawny stanowiły istotne wąskie gardło w procesie transformacji ustrojowej. Tak było zarówno w wymiarze wewnętrznym, choćby w kontekście wymogów reformy

gospodarczej i społecznej, jak i zewnętrznym, przede wszystkim w kontekście integracji Polski ze strukturami europejskimi. To wąskie gardło istniało, mimo że Sejm

DZIAŁALNOŚĆ FES W WARSZAWIE ŚLEDZIŁEM OD SAMEGO POCZĄTKU. OD LAT 70. PRZYJEŹDZAŁEM DO WARSZAWY NA REGULARNE POBYTY. DYREKTORZY BIURA FES W WARSZAWIE, KTÓRYCH POZNAŁEM W CIĄGU TYCH 25 LAT, ZAPEWNIALI MI OD POCZĄTKU LAT 90. MOŻLIWOŚĆ ODBYWANIA ROZMÓW, PODCZAS KTÓRYCH OTRZYMYWAŁEM NAJNOWSZE INFORMACJE O AKTUALNEJ SYTUACJI W POLSCE. KIEDY W 1998 ROKU ZOSTAŁEM DYREKTOREM NIEMIECKIEGO INSTYTUTU HISTORYCZNEGO W WARSZAWIE, DANE MI BYŁO BRAĆ UDZIAŁ RÓWNIEŻ W IMPREZACH FES W WARSZAWIE (M.IN. W CHARAKTERZE MODERATORA DYSKUSJI PANELOWEJ NA KONFERENCJI „WILLY BRANDT I POLSKA“ W 2007 ROKU). W 2005 ROKU NIEMIECKI INSTYTUT HISTORYCZNY W WARSZAWIE, FES I UNIWERSYTET KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO, NA KTÓRYM OD

– co nie zawsze doceniano – wykonywał gigantyczną pracę legislacyjną. I tak tylko w toku X kadencji Sejmu w ciągu niespełna 28 miesięcy uchwalono podczas

1998 ROKU KIERUJĘ JEDNĄ Z KATEDR W INSTYTUCIE POLITOLOGII, ZORGANIZOWAŁYM DWUDNIOWĄ KONFERENCJĘ Z OKAZJI 40. ROCZNICY MEMORANDUM WSCHODNIEGO KOŚCIOŁA EWANGELICKIEGO W NIEMCZECH ORAZ WYMIANY LISTÓW MIĘDZY BISKUPAMI POLSKIMI I NIEMIECKIMI. OBSZERNY TOM POKONFERENCYJNY UKAZAŁ SIĘ W 2009 ROKU JAKO SUPLEMENT DO ARCHIWUM HISTORII SPOŁECZNEJ, A WYDANIE POLSKIE ZAPREZENTOWANO ROK PÓŹNIEJ W SEKRETARIACIE KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI. OD KIEDY ODSZEDŁEM NA EMERYTURĘ Z UNIWERSYTETU W TREWIRZE, Z UPOWAŻNIENIA FES PROWADZĘ ROZMOWY ZE STUDENTAMI UBIEGAJĄCYMI SIĘ O STYPENDIUM FUNDACJI W POLSCE I OPIEKUJĘ SIĘ TAKIMI STYPENDYSTAMI.

Prof. Klaus Ziemer
były dyrektor Niemieckiego Instytutu Historycznego

MIAŁAM PRZYJEMNOŚĆ UCZESTNICZYĆ W KILKU SPOTKANIACH I KONFERENCJACH ORGANIZOWANYCH PRZEZ FUNDACJĘ IM. FRIEDRICHA EBERTA. BYŁO TO DLA MNIE ZAWSZE CENNE DOŚWIADCZENIE, PONIEWAŻ FUNDACJA ZAJMUJE SIĘ NAJBARDZIEJ ISTOTNYMI ZAGADNIENIAMI DLA PRZYSZŁOŚCI EUROPY, OD BARDZO KONKRETNÝCH, TAKICH JAK BUDŻET EUROPEJSKI, DO BARDZIEJ FILOZOFICZNYCH, JAK NP. „DOKĄD ZMIERZA KAPITALIZM”.

POTRZEBUJEMY MIEJSC, W KTÓRYCH ODBYWA SIĘ POWAŻNA DEBATA O PRZYSZŁOŚCI EUROPY I ŚWIATA. FUNDACJA NA PEWNO JEST TAKIM MIEJSCEM. MAM NADZIEJĘ, ŻE JESZCZE PRZEZ WIELE LAT BĘDZIE CENIONYM OŚRODKIEM NOWYCH IDEI I DIALOGU.

Prof. Danuta Hübner

posłanka do Parlamentu Europejskiego

78 posiedzeń 247 aktów prawnych. Z drugiej strony jednak również bardzo wiele projektów ustaw, choćby w sferze społeczno-gospodarczej, nowelizacji ustaw i nowych projektów pozostawało nierozpatrzonych. Należały do nich także nowa polska konstytucja i temat reprivatyzacji.

2. Transformację komunistycznego ustroju społecznego zapoczątkowały, zwłaszcza w Polsce, wieloletnie i konsekwentne działania niezależnych od państwa grup

społecznych, a wybitną rolę odegrały w tym oczywiście działania „Solidarności”. Stosownie do tego Fundacja im. Friedricha Eberta w Polsce przykładala od początku wielką wagę do tego, żeby współpraca z partnerami czynila zadość zasadzie „różnorodności instytucji”. Należało zbudować silną i gęstą sieć kontaktów z instytucjami reprezentującymi świat polityki, gospodarkę, wiedzę, Kościół, badania naukowe, młodzież, kobiety itp., a zwłaszcza z instytucjami regionalnymi.

Dzięki temu FES szybko osiągnęła stosunkowo wysoką rozpoznawalność.

3. Trzeci priorytet działalności FES w Polsce dotyczył związków zawodowych i partii politycznych:
 - a) Kontakty między „Solidarnością” a niemieckimi związkami zawodowymi, reprezentowanymi przede wszystkim przez niemiecką konfederację związków zawodowych DGB. Z jednej strony można tu było nawiązać do stosunków politycznych, jakie niemieckie związki zawodowe utrzymywały z opozycyjną „Solidarnością” jeszcze przed zmianą ustroju. Z drugiej zaś strony należało również wnieść wkład w projekty wewnętrznej reformy struktury i funkcji „Solidarności” jako związku zawodowego. Ponieważ w toku procesu rozwoju „Solidarności” nieustannie przesuwaly się w jej tonie akcenty polityczne i koncepcyjne, także ta współpraca była złożona i trudna.

- b) Wspieranie przebudowy sektora społecznego „partie polityczne”. W obliczu wielkiej, niekiedy trudnej do ogarnięcia różnorodności partii politycznych w ówczesnej Polsce również to zadanie wiązało się ze szczególnymi wyzwaniami. Dotyczyło to również wspierania relacji między SPD a bliskimi SPD partiami i ugrupowaniami społecznymi w Polsce.

Oprócz wnoszenia tego rodzaju wkładu w polskie reformy na wzmiankę zasługuje biuro FES na Górnym Śląsku (w Gliwicach). Ten projekt miał – w ramach wkładu FES w relacje polsko-niemieckie – przyczynić się do łagodzenia napięć między mającą niemieckie pochodzenie częścią ludności na Śląsku a niemającą niemieckiego pochodzenia częścią ludności i polskimi władzami. Ten tak trudny pod względem politycznym i społecznym projekt znalazł po pewnym okresie początkowej nieufności znaczne uznanie zarówno w samej Polsce, jak i w Niemczech.

Później jego realizacją zajął się kto inny. Myślę, że Fundacji im. Friedricha Eberta i jej biuru w Polsce udało się w ciągu tych 25 lat wnieść duży wkład w wymienione i inne obszary działań i że będą to robić dalej. Zatem

FUNDACJA IM. FRIEDRICH A EBERTA BYŁA JEDNĄ Z PIERWSZYCH ZAGRANICZNYCH ORGANIZACJI, KTÓRA W OKRESIE TRANSFORMACJI – NIE ZWAŻAJĄC NA UPOWSZECHNIANE WÓWCZAS OPINIE O ZWIĄZKU NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO – PODJĘŁA Z ZNP WSPÓŁPRACĘ. DOBRZE TEN MOMENT PAMIĘTAMY. PAMIĘTAMY SKIEROWANE DO NAS ZAPROSZENIE. OD OŚMIU LAT, PRZY WSPARCIU MERYTORYCZNYM I FINANSOWYM FES, REALIZUJEMY DWA, TRZY PROJEKTY W ROKU. DOBRZE SIĘ DZIĘKI TEMU POZNALIŚMY. ZA CO CENIMY FUNDACJĘ? ZA:

- *ODWAGĘ W PODEJMOWANIU WYZWAŃ,*
- *NIESZTAMPOWE MYŚLENIE O RUCHU ZWIĄZKOWYM I JEGO POTRZEBACH,*

z okazji tak znaczącego jubileuszu, jakim jest ćwierćwiecze, składam bardzo serdeczne gratulacje. Również w przyszłości będę się czuł ściśle związany z Polską i polskim biurem FES.

- *WIDZENIE PROBLEMÓW W SZEROKIM KONTEKŚCIE,*
 - *GOTOWOŚĆ DO GŁĘBOKIEGO ZASTANAWIANIA SIĘ NAD PROBLEMAMI WSPÓŁCZESNEGO ŚWIATA PRACY,*
 - *INSPIRACJĘ I PROFESJONALIZM.*
- PRZEDE WSZYSTKIM JEDNAK DZIĘKUJEMY WSPÓŁPRACOWNIKOM FUNDACJI, NASZYM KOLEŻANKOM I KOLEGOM, ZA PRZYJAŹŃ I ZROZUMIENIE, KTÓRE PODTRZYMUJĄ W NAS WIARĘ W MIĘDZYNARODOWĄ SOLIDARNOŚĆ. Z OKAZJI JUBILEUSZU ŻYCZMY FUNDACJI IM. FRIEDRICH A EBERTA KOLEJNYCH WSPANIAŁYCH DZIESIĘCIOLECI TWÓRCZYCH I OWOCNYCH INICJATYW!*

Związek Nauczycielstwa Polskiego (ZNP)

01.

02.

01. 19.06.1990, „Polska reforma gospodarcza. Koncepcja, aktualny stan, perspektywy”, pierwsza konferencja zorganizowana przez Fundację im. Friedricha Eberta w Polsce.
02. Listopad 1990, spotkanie przedstawicieli NSZZ „Solidarność” i DGB
Od lewej: Erwin Christoffersen, Michał Boni, Klaus Grimm

03.

04.

03. 24.03.1991, konferencja na temat bezrobocia z udziałem Jacka Kuronia (na zdjęciu z lewej)
04. 06.-08.11.1991, konferencja „Prusy Wschodnie. Dziedzictwo i tożsamość narodowa”
Od lewej: prof. Robert Traba, Klaus Grimm

05.

06.

05. Październik 1990, odsłonięcie tablicy pamiątkowej Kurta Schumachera w Chełmnie
Od lewej: Ewelina Szczech-Siwicka, Annemarie Renger, Piotr Mittelstaedt, Wanda Jakubiszyn, Holger Börner

06. 10.01.1992, Klaus Grimm i Walter Momper podczas odsłonięcia tablicy pamiątkowej poświęconej Carlowi von Ossietzky'emu w Słońsku

07.

08.

07. Październik 1992, odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej Carlowi von Ossietzky'emu w Słońsku, Klaus Grimm, Ewelina Szczech-Siwicka

08. Październik 1992, odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej Carlowi von Ossietzky'emu w Słońsku
Od lewej: Ewelina Szczech-Siwicka, Kordula Zubrzycka, Klaus Grimm, Krystyna Jedlińska

1994–1998

Hans Blumenthal
dyrektor FES w Polsce

„Młody człowieku, to zupełnie w porządku, jeśli Niemcy przepraszają w Polsce – choćby pośrednio – za czyny z przeszłości. Chciałbym im jednak powiedzieć, że dzisiejsi Polacy sceptycznie podchodzą do takich przeprosin. Bowiem przeprosiny dotyczące przeszłości mogą być postrzegane i nadużywane jako tania namiastka naszej nieodzownej drogi do NATO i UE, które są polską przyszłością“.

To była w 1994 roku jedna z moich pierwszych lekcji bardziej wrażliwego pojmowania spraw polskich. Udzielił mi jej wielki Władysław Bartoszewski, kiedy chciałem go skto-

nić do udziału w jury planowanej Gdańskiej Nagrody im. Ericha Brosta.

Realizowana razem z Michaeliem Domitrą organizacja tej nagrody była jednym z ciekawych działań dynamicznego warszawskiego zespołu FES. Cele tej nagrody były – wraz z edukacją polityczną i doradztwem – osnową ówczesnej działalności: chodziło o współpracę polsko-niemiecką i wspieranie Polski na drodze do UE.

Seria wydawnicza „EU-monitoring“, realizowana siłami 6–7-osobowego zespołu o bardzo wysokich kwalifikacjach, złożonego m.in. z późniejszego ministra finansów Jerzego Hausnera i późniejszego premiera Marka Belki, przynosiła co roku wysoko cenioną ekspertyzę na temat polskich postępów – bądź też stagnacji – w zbliżaniu się do *acquis communautaire* na drodze do UE.

W połowie lat 90. Polska była dla Niemców sąsiadem jeszcze w znacznej mierze nieznanym, przywodzącym na myśl rozmaite uprze-

INTEGRACJA EUROPEJSKA, DEMOKRACJA WEWNĄTRZPARTYJNA, UDZIAŁ Kobiet W ŻYCIU PUBLICZNYM, POLSKO-NIEMIECKIE PARTNERSTWO W EUROPIE TO TYLKO WYBRANE TEMATY, KTÓRE BYŁY PODSTAWĄ NASZEJ DŁUGOLETNIJ WSPÓŁPRACY Z FUNDACJĄ IM. FRIEDRICHA EBERTA. DZIĘKI REALIZOWANYM WSPÓLNIE PROJEKTOM MOGLIŚMY PODEJMOWAĆ NOWE KWESTIE W DEBACIE PUBLICZNEJ, ŁĄCZYĆ GŁOSY EKSPERTÓW I EKSPERTEK Z WIELU KRAJÓW I PUBLIKOWAĆ KSIAŻKI KSZTAŁTUJĄCE NOWE MYŚLENIE O SPRAWACH EUROPEJSKICH, POLITYCE SPOŁECZNEJ I SPOŁECZEŃSTWIE OBYWATELSKIM. WSPÓLNIE ZASTANAWIALIŚMY SIĘ, JAK SKUTECZNIE DZIAŁAĆ NA ARENIE EUROPEJSKIEJ, JAK NAJLEPIJ REALIZOWAĆ W PRAKTYCE ZASADY DEMOKRACJI I SPRAWIEDLIWOŚCI SPOŁECZNEJ, KTÓRE DLA OBU NASZYCH INSTYTUCJI STANOWIĄ WARTOŚCI, NA KTÓRYCH OPIERAMY SVOJE DZIAŁANIA. CHOĆ OD CZASU NASZEGO PIERWSZEGO WSPÓLNEGO PROJEKTU DOTYCZĄCEGO OPINII POLAKÓW O INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ MINĘŁO JUŻ 19 LAT, NADAL NAWZAJEM INSPIRUJEMY SIĘ TEMATAMI I ZASKAKUJEMY NOWYMI POMYSŁAMI. MAMY NADZIEJĘ, ŻE ODWAGA STOSOWANIA NOWYCH ROZWIĄZAŃ I CHĘĆ ZMIANY SPOŁECZNEJ NIE OPUŚCI NAS RÓWNIEŻ PRZEZ KOLEJNE 25 LAT!

Instytut Spraw Publicznych (ISP)

dzenia. Tak zwany *road show* ze znanymi polskimi i niemieckimi dziennikarzami i naukowcami oraz dyrektorem FES w wygodniej-

szej roli moderatora występował w różnych niemieckich miastach, starając się przekazywać informacje o tym sąsiedzie. Zdziwiająco liczna niekiedy publiczność była dowodem wielkiego zapotrzebowania.

Rutynowo tylko wspomnę o wielkiej ilości imprez, seminariów, publikacji, o organizacji wizyt prominentnych niemieckich gości i opiece nad nimi. Po jednej z takich wizyt pewien były polski premier wygłosił zaskakujące zdanie o profetycznej sile: „Wszyscy kochamy Oskara, ale to Gerhard zostanie kanclerzem!”

Pierwszy z wymienionych udowodnił, że ma z pewnością wszelkie kwalifikacje do tej funkcji, kiedy około pierwszej w nocy, po wielogodzinnej kolacji w piwnicznej restauracji na Rynku Starego

Miasta, okraszonej niezliczonymi toastami wódką, na prośby polskich polityków wygłosił wspaniałe improwizowane przemówienie na tematy europejskie, sformułowane w sposób gotowy do druku.

Tego, że w pozbawionej jeszcze niekiedy blasku kolorowych reklam, a zimą smutno szarej Warszawie można było do „mniej przyjemnych” tematów podchodzić z polskim poczuciem humoru, dowiódł przewodniczący SLD – a przez krótki czas premier – Józef Oleksy, kiedy wezwał mnie na rozmowę: „Hans, nie mamy żadnych problemów z socjaldemokratami ani socjalistami w Europie – ani ze Szwedami, ani z Holendrami czy Francuzami. Tylko z niemieckimi socjaldemokratami. Nazywacie nas «post-komunistami». A ja cię pytam, dlaczego nazywacie nas postkomunistami? Po pierwsze nie mamy zupełnie nic wspólnego z pocztą¹. A po drugie chcę ci to powiedzieć jeszcze raz: w latach przed transformacją nie było tu już żadnych komunistów”. Po czym zmie-

rzył długim spojrzeniem każdego spośród ok. dziesięciu swoich kolegów partyjnych obecnych na spotkaniu, w tym byłego ministra sportu i młodzieży i późniejszego – bardzo skutecznego – prezydenta, i zakończył: „Tak, tu nie było już przekonanych komunistów, byli tylko – i to w niemałych ilościach – przekonani oportuniści”.

Okres spędzony w Polsce, czyli lata 1994–1998, był jednym z najciekawszych etapów mojej pracy w FES. Poznawanie nieznanych wschodnich sąsiadów, rozrachunek z przeszłością, przejście z jednego do drugiego systemu także w sferze mentalnej, debaty na temat prawidłowej polityki gospodarczej, właściwej drogi do Europy, ustawiczny lęk przed popadnięciem ze wcześniejszej zależności od Związku Radzieckiego w zależność od Europy, poszukiwanie sojuszu z Niemcami mimo rezerwy wobec samych Niemców, którzy „zawsze wszystko wiedzą lepiej”, przyjaźń z mat-

¹ „Post” w języku niemieckim znaczy „poczta”.

żeństwem Brostów, wielkie zainteresowanie wykładami i artykułami w Niemczech oraz – co nader istotne – wspaniały zespół FES pozostają w mojej pamięci.

Markus Meckel, ostatni minister spraw zagranicznych NRD i bardzo aktywny w Polsce poseł SPD do Bundestagu, dał kiedyś mądrą, dyplomatyczną odpowiedź na polskie narzekanie, że młodzi Niemcy wykazują dość niewielkie zainteresowanie przyjazdami do Polski w ramach polsko-niemieckiej współpracy młodzieży, jeśli porównać to z Francją: „Polaków i Niemców łączy to, że patrzą i orientują się na Zachód. Przy tym podobieństwie Wasz pech polega na tym, że kiedy patrzycie na Zachód, a my też to robimy, to widzicie nasze plecy”.

Żeby nie było tylko tak – to wciąż aktualny program dla polskiego biura FES na następne 25 lat.

WSZYSTKO MA GDZIEŚ SWÓJ POCZĄTEK. POCZĄTKU DOMU WSPÓŁPRACY POLSKO-NIEMIECKIEJ Z SIEDZIBĄ W GLIWICACH POWOŁANEGO DO ŻYCIA W LUTYM 1998 ROKU NIE BYŁOBY BEZ WCZESNIEJSZEJ OBECNOŚCI W TYM SAMYM MIEJSCU „ŚLĄSKIEGO BIURA” FUNDACJI IM. FRIEDRICH A EBERTA. MOŻNA WIĘC W PRZENOŚNI POWIEDZIEĆ, ŻE FUNDACJA DAŁA POCZĄTEK DOMOWI I TO TEŻ FUNDACJA PRZEZ CAŁE LATA NALEŻAŁA DO ZAŁOŻYCIELI I NAJWAŻNIEJSZYCH PARTNERÓW PROJEKTOWYCH DOMU WSPÓŁPRACY POLSKO-NIEMIECKIEJ. WSPÓLNIE UDAŁO NAM SIĘ W OSTATNICH LATACH ZREALIZOWAĆ WIELE CENNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ, JAK CHOĆBY DYSKUSJE I WYDAWNICTWA WOKÓŁ TEMATU GÓRNOŚLĄSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO CZY TEŻ DYSKUSJĘ POŁĄCZONĄ Z PREZENTACJĄ WYSTAWY POŚWIĘCONĄJ ZNACZENIU POLITYKI WILLY’EGO BRANDTA. WSPÓŁPRACA Z FUNDACJĄ ZAWSZE BYŁA WYMIANĄ – MYŚLI, POGŁĄDÓW I SPOJRZEŃ NA WSPÓŁCZESNY ŚWIAT I POLITYKĘ. DZIĘKI TEJ WYMIANIE GÓRNY ŚLĄSK ZYSKUJE OD LAT CZASAMI NOWE, ALE ZAWSZE SZERSZE SPOJRZENIE.

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej (DWPN)

01.

02.

01. Wrzesień 1997, odsłonięcie tablicy pamiątkowej Ericha Brosta w Gdańsku
Marta Koszutska, Paweł Adamowicz

02. 1995, wizyta Günthera Verheugena u Aleksandra Kwaśniewskiego

03.

04.

03. Wrzesień 1995, Forum Międzynarodowe poświęcone wojnie w Bośni i Hercegowinie
Od lewej: Hans Koschnick, Tadeusz Mazowiecki, Kazimierz Dziewanowski

04. Listopad 1995, seminarium na temat polityki wschodniej zjednoczonych Niemiec
Od lewej: Hans Blumenthal, prof. Mieczysław Tomala, Christoph Royen, Heinrich Machowski

05.

06.

05. 01.06.1996, konferencja „Dwie drogi rozliczenia przeszłości”
06. 01.06.1996, konferencja „Dwie drogi rozliczenia przeszłości”
Od lewej: Wolfgang Thierse, Hans Blumenthal

07.

08.

07. 01.06.1996, konferencja „Dwie drogi rozliczenia przeszłości”
Od lewej: Joachim Gauck, Kazimierz Wóycicki, Jan Lityński
08. 1996, Forum Międzynarodowe „Francja – Niemcy jako model dla Polski i Niemiec”
Od lewej: Janusz Reiter, Janusz Onyszkiewicz, prof. Alfred Grosser, Łukasz Gałdecki

09.

09. 20.-21.11.1997, konferencja na temat rozszerzenia UE
Od lewej: Piotr Nowina-Konopka, Janusz Reiter, Roman Jagieliński

10.

10. 04.07.1997, debata parlamentarzystów: „Drogi do europejskiego bezpieczeństwa”,
Od lewej: Hans Blumenthal, Józef Oleksy, Günter Verheugen, Ryszard Bugaj

1998–2003

Hermann Bünz
dyrektor FES w Polsce

Dwadzieścia pięć lat pracy edukacyjnej w Polsce to długi, a zarazem krótki czas, który jednak znacznie się wydłuży, jeśli dokładniej przyjrzymy się temu wszystkiemu, co się wydarzyło. Bardzo podoba mi się pomysł, żeby dać różnym dyrektorom polskiego projektu okazję do krótkich wypowiedzi, co pokaże, że FES dopuszcza wprawdzie rozmaite metody pracy, ale że sumą ich wszystkich jest zawsze jeden cel: kształcenie świadomych obywateli i obywateli w demokratycznym i pokojowym świecie.

Prawie niemożliwe jest dla mnie wyselekcjonowanie określonych wyda-

zeń i historii z mojego pięcioletniego pobytu w Polsce, bowiem rzeczy, które uważam za modelowe dla kooperacji z polskimi partnerami, było o wiele za dużo.

KOMISJA MŁODYCH OPZZ ZRZESZA AMBITNYCH, MŁODYCH LUDZI, DLA KTÓRYCH DOBRO SPOŁECZNE JEST PRIORYTETEM. CHCĄC SKUTECZNIE DZIAŁAĆ NA RZECZ POPRAWY WARUNKÓW PRACY I SYTUACJI ZAWODOWEJ MŁODYCH LUDZI, MUSIMY DYSPONOWAĆ FACHOWĄ WIEDZĄ ORAZ POSIADAĆ WYSOKIE KOMPETENCJE W ZAKRESIE KOMUNIKACJI MIĘDZYLUDZKIEJ. DZIĘKI WSPARCIU FUNDACJI FRIEDRICH A EBERTA MOGLIŚMY COROCZNIE, CYKLICZNIE ORGANIZOWAĆ SZKOLENIA NA TEMAT PRAWA PRACY ORAZ ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH, A CZŁONKOWIE KOMISJI MŁODYCH OPZZ MOGLI UCZESTNICZYĆ W LETNIEJ SZKOLE LIDERÓW „RAZEM MOŻEMY WIĘCEJ”. BRALIŚMY TEŻ UDZIAŁ W MIĘDZYNARODOWYCH KONFERENCJACH I GRUPACH ROBOCZYCH DOTYCZĄCYCH SYTUACJI MŁODYCH LUDZI NA EUROPEJSKIM RYNKU PRACY, W DEBATACH I KONFERENCJACH ORGANIZOWANYCH NA TERENIE POLSKI. ZEBRANE TAM DOŚWIADCZENIA POZWALAJĄ NAM SKUTECZNIE DZIAŁAĆ W ZWIĄZKACH ZAWODOWYCH.

Komisja Młodych OPZZ

Oczywiście mógłbym wymienić naszą serię dyskusji „Rozmowy o Niemczech”, zainaugurowaną imponującą imprezą na Zamku Królewskim w Warszawie. Były prezydent federalny Richard von Weizsäcker dyskutował w jej trakcie o stosunkach polsko-niemieckich z Tadeuszem Mazowieckim, pierwszym demokratycznie wybranym premierem Polski po zmianie ustroju, a w roli moderatora wystąpił Janusz Reiter, pierwszy po 1989 roku polski ambasador w Niemczech.

Na wzmiankę zasługuje ponadto otwarcie – w obecności ówczesnego kanclerza federalnego Gerharda Schrödera i polskiego premiera Jerzego Buzka – pierwszej dużej wystawy na temat Willy’ego Brandta, upamiętniającej 30-lecie układu PRL-RFN i ukłęknięcia Willy’ego Brandta przed pomnikiem Bohaterów Getta – czy raczej ofiar getta. Przemówienie otwierające wystawę wygłosił Günter Grass. Można też wspomnieć o rozmowach przy kominku w ramach Trójkąta Weimarskiego w Willi Decjusza w Krakowie z udziałem polskiego ministra do spraw europejskich Jana Ku-

łakowskiego. Czy też o imponujących i zawsze ciekawych uroczystościach przyznania Gdańskiej Nagrody im. Ericha Brosta w obecności Anneliese Brost oraz licznych polskich i niemieckich polityków takich jak Władysław Bartoszewski, Hans Koschnick, Horst Ehmke oraz prezydent Gdańska Paweł Adamowicz.

Można by przytoczyć niezliczone anegdoty, związane z setkami działań Fundacji. Jeśli miałbym wybrać jakieś spośród nich, zapewne zakręciłoby mi się w głowie. Dlatego skupię się na dwóch aspektach okresu, który spędziłem w Polsce.

Pierwszoplanową rolę odgrywało trudne zadanie, polegające na tym, żeby przyczynić się do przekonania nader eurosceptycznych Polaków – całego polskiego społeczeństwa – że ich przystąpienie do Unii Europejskiej to dla nich, a także dla Europy najlepsze długofalowe polityczne rozwiązanie. Lecz zamiast uprawiać propagandę w „starym stylu” i wśród gromkich wiwatów wyczekiwać akcesji, na propozycję FES w Warszawie, wysuniętą jeszcze przez moje-

go poprzednika Hansa Blumenthala, zasiadło przy wspólnym stole sześciu–siedmiu najbardziej renomowanych przedstawicieli nauk społecznych z całego kraju pod kierunkiem prof. Jerzego Hausnera z Krakowa, późniejszego ministra finansów. Zadali sobie oni poważne pytanie, czy Polska właściwie dojrzała i jest przygotowana do wejścia do UE. Utworzyli zespół i opracowywali coroczny raport „EU-monitoring“, skupiający się na naukowej analizie różnych aspektów życia społecznego w Polsce. Po długich wewnętrznych dyskusjach najlepsi krajowi eksperci z dziedziny nauk prawnych, ekonomii, historii, socjologii, politologii i innych gałęzi wiedzy oddawali do druku swoje odnośne krytyczne artykuły.

Efektom końcowym była publikacja. Polski prezydent otrzymał jedyny oprawiony w skórę egzemplarz dzieła, na które inni zainteresowani czekali już z wielką ciekawością.

Seria „EU-monitoring“, która ukazywała się następnie co roku, stała się bardzo krytycz-

nym vademecum dla doradców politycznych w kwestii akcesji do UE. Nie zawsze było to źródłem niezmałowanej radości dla wspierającej tę inicjatywę FES, jako że mieliśmy przecież promować w pełni pozytywne podejście, nie zaś być przesadnie krytyczni. Odbierałem jednak frapujące wewnętrzne debaty tego zespołu zawsze w duchu generalnej zgody na akcesję – choć ze świadomością, że trzeba za nią zapłacić pewną cenę.

Jako warszawskie biuro FES zdołaliśmy zatem wnieść skromny wkład w to, że po zaledwie 10 latach członkostwa Polska stała się powszechnie szanowaną, mocną podporą Unii Europejskiej. Przewodniczącym Rady Europejskiej jest polski polityk, były premier Donald Tusk, cieszący się ogromnym poważaniem w całej Unii.

Droga od samokrytycznego dystansu i debaty na temat UE i Europy do wejścia w rolę przekonanego i przekonującego filaru całej Unii – to sukces bardzo licznych polskich obywateli i obywaterek, którego nie da się przecenić. FES w Polsce w miarę swo-

ich możliwości i siłami swoich ludzi wniosła do tego bardzo skromny wkład. To prowadzi mnie do drugiego aspektu: bez wspaniałego i przekonującego zespołu, złożonego oprócz kolegi Franka Hantke i mnie wyłącznie z polskich pracowników, to wielkie zadanie, polegające na społeczno-politycznym wspieraniu polskich partnerów, nigdy nie zostałyby wykonane tak sprawnie i skutecznie. Mimo pewnych różnic zdań wszyscy tworzyli jedność, a kolejnym atutem byli bardzo pomocni i konstruktywni praktykanci i praktykantki. Podsumowując, mogę więc stwierdzić tylko jedno: moja pięcioletnia praca w Polsce sprawiała mi zawsze wielką radość, a zwłaszcza z tym wspinałym, solidarnym zespołem u boku!

Z OKAZJI 25. ROCZNICY POWSTANIA BIURA FUNDACJI IM. FRIEDRICH A EBERTA W POLSCE, W IMIENIU OGÓLNOPOLSKIEGO POROZUMIENIA ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH ORAZ JEGO ORGANIZACJI CZŁONKOWSKICH, CHCIAŁBYM SERDECZNIE POGRATULOWAĆ FUNDACJI RZETELNEJ I PEŁNEJ PROFESJONALIZMU DZIAŁALNOŚCI.

OSTATNICH 25 LAT BYŁO TRUDNYM OKRESEM BUDOWANIA NOWEGO ŁADU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO W POLSCE, W NOWYM OTOCZENIU GEOPOLITYCZNYM. BYŁ TO TAKŻE OKRES PEŁEN WYZWAŃ STOJĄCYCH PRZED ZWIĄZKAMI ZAWODOWYMI. DZIĘKI WSPÓLNEJ PRACY UDAWAŁO NAM SIĘ JEDNAK – MIMO PRZECIWNOCI LOSU ORAZ NIECHĘCI, A CZASEM I POGARDY ZE STRONY NIEPRZYCHYLNICH NAM OSÓB – OSIĄGAĆ SUKCESY W BUDOWIE DEMOKRACJI. JESTEM PRZEKONANY, ŻE PRZYCZYNIŁA SIĘ DO TEGO WSPÓŁPRACA Z FUNDACJĄ IM. FRIEDRICH A EBERTA.

CHCIAŁBYM BARDZO SERDECZNIE PODZIĘKOWAĆ WSZYSTKIM OBECNYM I BYŁYM DYREKTOROM, PRACOWNIKOM, WSPÓŁPRACOWNIKOM I PRAKTYKANTOM WARSZAWSKIEGO BIURA FUNDACJI ZA 25 LAT NASZEJ WSPÓLNEJ, WYTYŻONEJ PRACY NA RZECZ ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO, DIALOGU SPOŁECZNEGO I SOLIDARNOŚCI W POLSCE, W STOSUNKACH POLSKO-NIEMIECKICH ORAZ W PERSPEKTYWIE EUROPEJSKIEJ. JA OSOBIŚCIE, W OSOBACH REPREZENTUJĄCYCH FUNDACJĘ ZAWSZE WIDZIAŁEM SZCZERYCH PRZYJACIOŁ ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH, W TYM PRZYJACIOŁ OGÓLNOPOLSKIEGO POROZUMIENIA ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH. ZA TO DZIĘKUJĘ W SPOSÓB SZCZEGÓLNY. OKRES NASZEJ WSPÓŁPRACY BYŁ NIEZWYKLE CENNY I Z PEWNOŚCIĄ MOŻE STANOWIĆ WZÓR DO NAŚLADOWANIA NA NASTĘPNE LATA.

Jan Guz, przewodniczący OPZZ

1998–2003

Frank Hantke
dyrektor Regionalnego
Projektu Związkowego

Polska – moja pierwsza misja jako pracownika Fundacji im. Friedricha Eberta za granicą

Minęło już prawie 17 lat od chwili, kiedy – jako działacz Niemieckiej Konfederacji Związków Zawodowych (DGB) – miałem stworzyć w Polsce Regionalny Projekt Związkowy Fundacji im. Friedricha Eberta dla Europy Środkowo-Wschodniej. Chętnie to wspominam, gdyż od początku wspólnie ułożyła się współpraca z ówczesnym szefem polskiego biura FES Hermannem Bünzem, dzięki której udało mi się wiele nauczyć.

Obszar zadań „związki zawodowe” był bardzo różnorodny, a w Polsce – jak w wielu innych krajach przechodzących transformację – związki były rozdrobnione, a ponadto nie uczestniczyły w większości wątków debaty ekonomicznej i społeczno-politycznej. Ponieważ wiemy, że związki zawodowe mogą coś zdziałać tylko wtedy, gdy mówią jednym głosem oraz wspólnie kreują postulaty i pomysły, jednym z pierwszych zadań było wspieranie współpracy obu dużych central związkowych – a później także innych. Kto „zna branżę”, ten wie, że już samo to było bez mała syzyfową pracą. Jednak Fundacja Eberta mogła przy tym spełniać ważną funkcję moderatora. Patrząc wstecz, myślę, że mimo wszystko udało się wtoczyć ten kamień kawałek pod górę. Poza tym konieczne wydawało się większe włączenie związków zawodowych do najważniejszych debat ekonomicznych i społeczno-politycznych. Na ten temat było mnóstwo szkoleń i seminariów, ale my chcieliśmy czegoś więcej. Trzeba było zbudować i wypełnić życiem dialog społeczny – także jako ważny element Europejskiego Modelu Gospodar-

czego i Społecznego. Dlatego podjęliśmy współpracę także z pracodawcami i ich organizacjami, które również były rozdrobnione. Do dziś pamiętam, że na początku było duże zdziwienie, kiedy FES zaczęła współpracować z pracodawcami. Zmieniliśmy nawet nazwę z „Projektu związkowego” na „Dialog społeczny i warunki pracy” – co było bardzo ważnym sygnałem. Zdumienie było jeszcze większe, gdy okazało się, że to działa! W szczególny sposób wspominam pewne wspólne zamknięte, wielodniowe seminarium, gdzie w ramach ćwiczeń z podziałem na role udało nam się wypracować wzajemne zrozumienie, a ponadto poczucie wspólnej odpowiedzialności za rozwój gospodarczy. Z pewnością nie wszystko od razu wcielono w życie, ale równie pewne jest to, że Fundacja zdołała w ten sposób przyczynić się do nowego zrozumienia swoich ról przez obu tych aktorów społecznych. Był to oczywiście tylko drobny – acz niezbędny – element w wielkiej układance integracji z UE.

W nawale pracy zdarzały się jednak również przyjemne momenty. Kiedy pojawiłem się

w warszawskim biurze, czekał na mnie przepiękny pokój, pomalowany na biało – i zupełnie pusty. Sam bowiem miałem wybrać umeblowanie i wyposażenie. Pierwszą rzeczą był ekspres do kawy, który przywiozłem ze sobą z Niemiec i za pomocą którego przygotowywałem zawsze moim gościom świeże espresso – co było wtedy jeszcze raczej czymś ekskluzywnym. Coś takiego oferowano tylko w wytwornym hotelu Bristol albo na Nowym Świecie. Wiele tych małych filiżanek espresso zrodziło również przyjaźnie. I tak pewnego dnia stanął przed drzwiami pewien przewodniczący związku zawodowego z ogromnym tortem w rękach: „U Ciebie zawsze jest taka świetna kawa, ale naszym tortom też niczego nie brakuje...!”. Całe biuro dostało po kawałku ciasta – które było rzeczywiście dobre!

Z drugiej strony chyba wciąż muszę przeproszać za to, że do espresso zawsze musiałem też zapalić cygaretkę. Biedne koleżanki, biedni koledzy! Mimo wszystko mam nadzieję, że mnie jeszcze „trawia”! Moje serdeczne gratulacje z okazji jubileuszu!

01.

02.

01. Wrzesień 1998, odsłonięcie tablicy pamiątkowej Ericha Brosta w Elblągu
Od lewej: prof. Jerzy Holzer, Horst Ehmke, Ewelina Szczech-Siwicka, Hermann Bünz, Anneliese Brost, Hans Blumenthal, prof. Marek Andrzejewski, Michael Domitra
02. 09.03.1999, debata z cyklu „Rozmowy o Niemczech”
Od lewej: Tadeusz Mazowiecki, Janusz Reiter, Richard v. Weizsäcker

03.

04.

03. 07.12.2000, otwarcie wystawy poświęconej Willy'emu Brandtowi na Zamku Królewskim w Warszawie
Od lewej: prof. Jerzy Buzek, Gerhard Schröder, Günter Grass
04. Grudzień 2000, w biurze Fundacji Friedricha Eberta w Warszawie
Od lewej: Klaus Reiff, prof. Dieter Dove, prof. Michael Schneider, Klaus-Peter Schneider

05.

06.

05. Marzec 2001, konferencja „Społeczeństwo i państwo w XXI wieku”
Od lewej: Adam Michnik, Hermann Bünz, Manfred Stolpe
06. Maj 2001, wizyta Franza Münteferinga w Warszawie. Tu przed tablicą pamiątkową Willy'ego Brandta

07.

08.

07. Maj 2001, prezentacja publikacji „EU-monitoring” IV
Od lewej: prof. Andrzej Wojtyła, prof. Jerzy Wilkin, prof. Andrzej Rychard, prof. Mirosława Marody, Hermann Bünz, Krzysztof Ners, prof. Jerzy Hausner, prof. Marek Zirk-Sadowski
08. Maj 2001, debata ekspercka z Sigmarem Gabrielem
Od lewej: Janusz Reiter, Sigmar Gabriel, Hermann Bünz, prof. Marek Belka, Gabriela Jaworek

09.

09. Luty 2001, zdjęcie grupowe pracowników (i praktykantów) biura
Od lewej pierwszy rząd: Ewa Herszkiewicz, Monika Klepacka, Marta Koszutska
Środkowy rząd: Marek Pietrzykowski, Anna Kierzkowska, Beata Justynowicz, Anna Wieczorkiewicz, Edyta Tuta, Krzysztof Getka, Mariusz Bieńkowski
W głębi: Jerzy Klepacki, Thomas Strobel, Hermann Bünz, Frank Hantke

10.

10. 23.-24.04 2002, konferencja „Nowe sąsiedztwo – nowe partnerstwo w rozszerzonej Unii Europejskiej”
Od lewej: Heiner Timmermann, Jan Truszczyński, Hermann Bünz, Wojciech Łukowski

11. Maj 2002, konferencja na temat wspólnej polityki migracyjnej przyszłej Unii Europejskiej
Od lewej: Hermann Bünz, Ugo Melchionda, Günther Schultze

11.

12.

12. 29.10.2003, „Deklaracja Gdańska – Propozycja Prawdy i Pojednania” prezydentów Aleksandra Kwaśniewskiego i Johanna Rau, w ramach uroczystego wręczenia Nagrody Ericha Brosta partnerskim miastom Gdańsk i Brema (na zdjęciu również Anneliese Brost i Christina Rau)

13.

13. Luty 2003, spotkanie przedstawicieli Komisji Europejskiej Sejmu i Komisji Zagranicznej Bundestagu
Od lewej: Dietmar Nietan, Władysław Sokołowski, Danuta Waniek, Hermann Bünz, prof. Tadeusz Iwiński, Leszek Miller, Uwe Optenhögel, Józef Oleksy

14.

14. Kwiecień 2003, prezentacja publikacji Henri de Bressona „Das neue Deutschland” w ramach konferencji na temat rozszerzenia Unii Europejskiej
Od lewej: Thaddäus Schäpe, prof. Włodzimierz Borodziej, Henri de Bresson, Jan Truszczyński, Ambasador Reinhard Scheweppe, Adam Krzemiński

15.

15. Grudzień 2000, w biurze Fundacji im. Friedricha Eberta w Warszawie
Od lewej: prof. Dieter Dove, Holger Börner, Jürgen Burckhard, Hermann Bünz

16.

16. 17.11.2000, europejskie rozmowy przy kominku: „Niedostatki demokracji w krajach Unii Europejskiej. Perspektywy demokratycznego rozwoju Europy”, Willa Decjusza Kraków
Od lewej: Angelica Schwall-Düren, Gotfried Zeitz, Jan Kułakowski, Zdzisław Mach, Armand Dubien

MOJA WSPÓŁPRACA Z FUNDACJĄ IM. FRIEDRICH A EBERTA W WARSZAWIE TRWA OD PO- CZĄTKU POWSTANIA JEJ BIURA W 1990 ROKU. ZAPOCZĄTKOWAŁ JĄ DR KLAUS GRIMM, PIERWSZY DYREKTOR BIURA FUNDACJI W POLSCE, WSPOMAGAJĄC ŚRODOWISKO PO- LITYKÓW SPOŁECZNYCH WIEDZĄ O EKONO- MICZNYCH I SOCJALNYCH ROZWIĄZANIACH W NIEMCZECH. SAM PRZYGOTOWAŁ OPRACOWANIE „SOCJALNA GOSPODARKA RYNKO- WA W RFN. KONCEPCJA, ROZWÓJ, PROBLE- MATYKA”. GDY JAKO DYREKTOR INSTYTUTU PRACY I SPRAW SOCJALNYCH PRZEZ WIELE LAT ORGANIZOWAŁAM SEMINARIA O KIE- RUNKACH REFORM PODEJMOWANYCH W POLSCE, FUNDACJA WSPOMAGAŁA PRZY- JAZDY EUROPEJSKICH EKSPERTÓW, ABY W NICH UCZESTNICZYLI. DR GRIMM OTWO- RZYŁ ŁAMY ZESZYTÓW FES „ECONOMIC AND SOCIAL POLICY” TAKŻE DLA POLSKICH AUTORÓW, PISZĄCYCH O WIELU ASPEKTACH

TRANSFORMACJI GOSPODARKI ORAZ SOCJAL- NYCH I POLITYCZNYCH WYMIARACH TEGO PROCESU.

KILKANAŚCIE LAT PÓŹNIEJ, GDY GŁÓWNYM PROBLEMEM POLSKI STAŁA SIĘ INTEGRACJA Z UE, MOJA WSPÓŁPRACA Z FUNDACJĄ OBJĘ- ŁA TEMATY, KTÓRE SŁUŻYŁY ROZPOZNAWA- NIU I UKAZYWANIU RÓŻNIC MIĘDZY STARĄ EUROPĄ A KANDYDATAMI DO AKCESJI ZA- RÓWNO W ZAKRESIE POZIOMU ŻYCIA, JAK I W ODNIESIENIU DO ROZWOJU INSTYTUCJO- NALNEGO W GOSPODARCE, W SPOŁECZEŃ- STWIE I W POLITYCE. POWSTAWAŁY WTEDY POD MOIM KIERUNKIEM TZW. RAPORTY SPO- ŁECZNE, KTÓRE BYŁY ŹRÓDŁEM INFORMA- CJI TAKŻE O PRZEMIANACH W POLSCE ORAZ ZAWIERAŁY REKOMENDACJE NA TEMAT ICH DALSZEGO CIĄGU. OBECNA W NICH BYŁA TROSKA O ROZWÓJ DOBRYCH INSTYTUCJI SPOŁECZNO-POLITYCZNYCH ORAZ O RE- SPEKTOWANIE SOLIDARNOŚCI W POLITYCE SPOŁECZNEJ MIMO ZROZUMIENIA DLA KRY-

TERIÓW EKONOMICZNYCH: EFEKTYWNO- ŚCI ORAZ GOSPODARNEGO KORZYSTANIA W ROZWOJU ZE WSZYSTKICH ZASOBÓW, TAK FINANSOWYCH, JAK I LUDZKICH ORAZ NATU- RALNYCH.

POD KONIEC DEKADY POD KIERUNKIEM PE- TERA HENGSTENBERGA ZREALIZOWANY ZOSTAŁ W FUNDACJI PROJEKT BADAWCZY Z MOIM ZASADNICZYM UDZIAŁEM NA TEMAT KSZTAŁTOWANIA SIĘ EUROPEJSKIEGO MODE- LU POLITYKI SPOŁECZNEJ – „DIVERSITY AND COMMONALITY IN EUROPEAN SOCIAL POLI- CIES: THE FORGING OF A EUROPEAN SOCIAL MODEL”. TO POWAŻNE MIĘDZYNARODOWE PRZEDSIĘWZIĘCIE PRZYCZYNIŁO SIĘ DO DE- BATY (TAKŻE W ORGANIZACJACH UNII EU- ROPEJSKIEJ) NA TEMAT Z JEDNEJ STRONY „NATURALNEJ” KONWERCENCJI KRAJOWYCH MODELI POLITYKI SPOŁECZNEJ, JAK I POTRZE- BY ZASTOSOWANIA BARDZIEJ INTERWENCYJ- NYCH METOD W PROWADZENIU WSPÓLNEJ POLITYKI EUROPEJSKIEJ.

TEMATY POLITYKI SPOŁECZNEJ SĄ NADAL PRZEDMIOTEM ZAINTERESOWANIA FUN- DACJI. PROWADZONE SĄ SYSTEMATYCZNE DEBATY I WYDAWANE NA ICH PODSTAWIE BROSZURY. NIEKIEDY W NICH UCZESTNICZĘ, DOCENIAJĄC FAKT, ŻE FUNDACJA NADAL WSPIERA OTWARTE FORUM DLA WYMIANY WIEDZY, INFORMACJI I OPINII NA TEMATY SPOŁECZNE. NIE POMNIEJSZA ZNACZENIA NURTU LEWICOWOŚCI W ROZWOJU SOCJAL- DEMOKRACJI, KTÓRY BYŁ ZWIĄZANY Z WA- RUNKAMI ŻYCIA LUDZI, ROZWOJEM DIALO- GU SPOŁECZNEGO I WSPÓLDZIAŁANIA ORAZ POPRAWIANIEM SZANS NA WYRÓWNYWANIE ROZWOJU – NA OSIĄGANIE SPÓJNOŚCI SPO- ŁECZNEJ.

Prof. Stanisława Golinowska
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
Instytut Pracy i Spraw Socjalnych
w Warszawie

2003–2009

Peter Hengstenberg
dyrektor FES w Polsce

Tekst: Roland Feicht

Szczególnym priorytetem działalności warszawskiego biura FES pod kierownictwem Petera Hengstenberga były rozmaite aspekty integracji z Unią Europejską, ponieważ w 2004 roku Polska stała się jej członkiem. Głównym tematem analiz i cyklicznych dialogów było znaczenie europejskiego modelu ekonomiczno-społecznego czy też modelu „Europy społecznej” dla projektu jednoczenia się Europy i dla Polski.

Wiele uwagi skupił na sobie przy tej okazji cykl audycji o Polsce w UE zrealizowanych we współpracy z Radiem Zachód. „Raport Społeczny Polska 2005” spotkał się z du-

FUNDACJA IM. FRIEDRICHA EBERTA PRZEZ DŁUGIE LATA TRANSFORMACJI W POLSCE TOWARZYSZYŁA NAM SKUTECZNIE, KOMPETENTNIE, ALE TAKŻE TAKTOWNIE I Z SZACUNKIEM DLA POSZUKIWANIA PRZEZ POLAKÓW WŁASNEJ DROGI PRZEMIAN. ZBLIŻAŁA DO SIEBIE LUDZI, MIASTA I INSTYTUCJE, TWORZYŁA RAMY DLA DEBAT PUBLICZNYCH, ORGANIZOWAŁA LICZNE PODRÓŻE STUDYJNE I EKSPERTYZY – POKAZYWAŁA NIEMIECKIE DOŚWIADCZENIA. TO DZIELENIE SIĘ DOŚWIADCZENIEM - BEZ POU CZANIA I PATERNALIZMU - UWAŻAM ZA TAK WAŻNE. TAK WŁAŚNIE W MOJEJ PAMIĘCI POZOSTAŁA CAŁA DZIAŁALNOŚĆ FUNDACJI. DRUGI „ZNAK FIRMOWY” FUNDACJI TO SKUPIENIE NA KWESTIACH ZWIĄZKOWYCH, ZATRUDNIENIA I SPOŁECZNYCH – TAK WAŻNYCH W NASZYCH TRUDNYCH CZASACH. ZA TO NALEŻY SIĘ FUNDACJI NASZE SERDECZNE WSPOMNIENIE I PODZIĘKOWANIE W DNIACH JUBILEUSZU.

Prof. Irena Lipowicz
rzecznik praw obywatelskich

żym zainteresowaniem nie tylko w Polsce, lecz także w pozostałych krajach środkowo-europejskich. W Polsce stał się platformą dyskusji o dalszym rozwoju polityki społeczno-gospodarczej kraju. Opublikowana w 2009 roku książka „Diversity and Commonality in European Social Policies: The Forging of a European Social Model” analizowała modele i reformy państwa opiekuńczego na przestrzeni ostatnich 20 lat w Niemczech, Francji, Wielkiej Brytanii, Danii oraz Polsce, Czechach i Estonii, a także wyzwania dla UE – globalizację, rewolucję technologiczną, środowisko i zmiany klimatyczne, starzenie się europejskiego społeczeństwa, formułując zarazem odpowiedzi.

W kontekście Europejskiej Polityki Sąsiedztwa przedyskutowano na specjalnych konferencjach wydarzenia na Ukrainie podczas Pomarańczowej Rewolucji (2005, wraz z warszawskim Ośrodkiem Studiów Wschodnich, Fundacją Batorego, DGAP, SWP), relacje mię-

dzy UE i Rosją (2006, wraz z PISM, CSM, CEPS) oraz kierunki Europejskiej Polityki Sąsiedztwa jako takiej (2006, Fundacja Amicus Europae). Nieprzerwanie wspierano programy wymiany

Z FUNDACJĄ IM. FRIEDRICHA EBERTA WSPÓŁPRACUJEMY OD PONAD 10 LAT W BARDZO SZEROKIM SPEKTRUM: SZKOLENIA DLA LIDERÓW I LIDEREK LOKALNYCH W CAŁEJ POLSCE, WSPARCIE ROZWOJU ZIELONEJ MODERNIZACJI I UDZIAŁU KOBIET W ZIELONEJ MODERNIZACJI, WARSZTATY DLA REPREZENTANTÓW MEDIÓW W CAŁEJ POLSCE Z KWESTII RÓWNOŚCI – TO WYBRANE WSPÓLNE DZIAŁANIA. ZAWSZE ORGANIZOWANE W SPOSÓB PROFESJONALNY, W PRZYJAZNEJ ATMOSFERZE, DOBRZE DOPRACOWANE, NASTAWIONE NA EFEKT SPOŁECZNY. DZIĘKUJĘ.

Beata Maciejewska
prezesa zarządu Fundacji Przestrzenie Dialogu

młodzieży z krajami wschodnioeuropejskimi w ramach polskiej „Young Leaders School”.

Kolejnym priorytetem działalności były stosunki polsko-niemieckie. Na szczególną uwagę zasługuje tu tom pod redakcją Friedhelma Bolla, Wiesława Wysockiego i Klaus Ziemera na temat pojednania i polityki. Przeanalizowano w nim zwłaszcza polsko-niemieckie kościelne inicjatywy na rzecz pojednania z lat 60. oraz politykę odprężenia. Tom ów powstał po konferencji na temat „Od pojednania do współpracy”, zorganizowanej w 2005 roku wraz z Niemieckim Instytutem Historycznym i Uniwersyte-tem Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Polski przekład tego zbiorowego dzieła zaprezen- towano w 2010 roku podczas konferencji zorganizowanej przez FES, Episkopat Polski i Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyń- skiego.

Znaczenie politycznego testamentu Wil-ly’ego Brandta dla stosunków polsko- -niemieckich uhonorowano cyklem wro- cławskich wykładów ku czci tego polityka, realizowanych od 2002 roku przez FES wraz z Centrum im. Willy’ego Brandta Uniwer- sytetu Wrocławskiego. Wybitni niemiec- cy socjaldemokraci i socjaldemokratki, m.in. Erhard Eppler, Hans-Ulrich Klose i An- gelica Schwall-Düren wygłaszali wykłady o wyzwaniach dla Europy i dla stosunków polsko-niemieckich.

W kontekście relacji polsko-niemieckich należy też pamiętać o współpracy FES z Domem Współpracy Polsko-Niemieckiej (DWPN) w ramach rozmaitych działań, do- tyczących m.in. Akademii Młodych Liderów i Liderów, praw człowieka, zajęć na temat równości płci i polityki samorządowej.

01.

02.

01. 30.10.2004, dyskusja panelowa „Europejskie społeczeństwa a Holocaust”
Od lewej: prof. Marcin Kula, prof. Friedhelm Boll, prof. Feliks Tych, prof. Susanne Miller, prof. Dieter Dove
02. 26.11.2005, konferencja „Od pojednania do współdziałania. 40. rocznica Memorandum Wschodniego Kościoła ewangelickiego w Niemczech oraz wymiany listów pomiędzy katolickimi biskupami w Polsce i w Niemczech” z udziałem prymasa Józefa Glempa, UKSW

03.

04.

03. 27.01.2005, konferencja „Od pojednania do współdziałania. 40. rocznica Memorandum Wschodniego Kościoła ewangelickiego w Niemczech oraz wymiany listów pomiędzy katolickimi biskupami w Polsce i w Niemczech”, kontynuacja w Niemieckim Instytucie Historycznym
Od lewej: Angelica Schwall-Düren, Jan Trusczyński, Kazimierz Wóycicki, Antoni Dudek, Stanisław Ciosek
04. 27.02.2006, konferencja „Przeciwdziałać drodze od ubóstwa do wykluczenia społecznego”
Adam Leszczyński, Izabela Jaruga-Nowacka

06.

07.

08.

09.

10.

11.

12.

13.

06. 27.02.2006, konferencja „Przeciwdziałać drodze od ubóstwa do wykluczenia społecznego”
Od lewej: Peter Hengstenberg, prof. Stanisława Golinowska, Adam Leszczyński, prof. Elżbieta Tarkowska, Joanna Staręga-Piasek, Irena Topińska
07. 27.06.2007, konferencja „Willy Brandt a Polska”, UW
Od lewej: prof. Krzysztof Ruchniewicz, prof. Włodzimierz Borodziej

08. 04.10.2007, konferencja prasowa Günтера Grassa w gdańskim Dworze Artusa podczas uroczystości z okazji 80. urodzin pisarza
09. 04.10.2007, 80. rocznica urodzin Güntera Grassa w Gdańsku
Od lewej: Ute Grunert, Günter Grass, Anke Fuchs, Angelica Schwall-Düren

10. 01.12.2007, wykład ku czci Willy’ego Brandta z udziałem prof. Heinricha Augusta Winklera Uniwersytet Wrocławski
11. 05.12.2007, konferencja „Długa droga na Zachód Pożegnanie z pytaniami niemieckimi”, prof. Klaus Ziemer, prof. Heinrich August Winkler Niemiecki Instytut Historyczny

12. 09.05.2008, konferencja „Our Social Europe in the 21st Century”
Od lewej: Józef Pinior, Martin Schulz, Andrzej Szejna, Marek Siwiec
13. 26.05.2009, prof. Stanisława Golinowska podczas konferencji „Wykuwanie Europejskiego Modelu Społecznego – wpływ światowego kryzysu gospodarczego”

14.

15.

14. 26.05.2009, konferencja „Wykuwanie Europejskiego Modelu Społecznego – wpływ światowego kryzysu gospodarczego”
Od lewej: prof. Andrzej Wojtyła, prof. Cezary Wójcik, prof. Dariusz Rosati, Witold Orłowski

15. 16.09.2009, debata „Pomyśleć Europę od nowa. Rozumieć historię, budować przyszłość”
Od lewej: prof. Władysław Bartoszewski, Richard von Weizsäcker, Jarosław Kurski

16.

16. 14.09.2006, konferencja „The International Security Engagement of the EU”
Od lewej: Stefanie Flechtner, prof. Roman Kuźniar, Peter Hengstenberg

FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH WSPÓŁPRACUJE Z FUNDACJĄ IM. FRIEDRICHA EBERTA W POLSCE OD KILKU LAT I JEST TO WSPÓŁPRACA SZCZEGÓLNIIE CENNA DLA NASZEJ CENTRALI.

PROFESJONALIZM PRACOWNIKÓW FUNDACJI, ICH OTWARTOŚĆ NA POMOC I FACHOWOŚĆ W REALIZACJI ZAŁOŻONYCH CELÓW ZASŁUGUJĄ NA NAJWYŻSZE UZNANIE. TYLKO BOWIEM W ATMOSFERZE WZAJEMNEJ ŻYCZLIWOŚCI I PRZY OGROMNYM ZAANGAŻOWANIU Z PAŃSTWA STRONY MOŻEMY WSPÓLNIE REALIZOWAĆ ZADANIA WSPIERAJĄCE POLSKICH PRACOWNIKÓW, POZWALAJĄCE NA ICH ROZWÓJ I OSIĄGANIE SATYSFAKCJI ŻYCIOWEJ. SZCZEGÓLNIIE WIELE WSPARCIA ZE STRONY FUNDACJI OTRZYMALIŚMY PRZY TWORZENIU KOMISJI MŁODYCH FZZ. ORGANIZACJA SZKOLEŃ DLA TEJ GRUPY ZWIĄZKOWCÓW POMAGA NAM CAŁY CZAS TĘ GRUPĘ BUDOWAĆ I WZMACNIAĆ JEJ POTENCJAŁ.

RÓWNIIE SKUTECZNĄ POMOC UZYSKUJĄ OD FUNDACJI ORGANIZACJE CZŁONKOWSKIE FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH, CO WYRAŻA SIĘ CHOCIAŻBY WE WSPÓLNYCH KONFERENCJACH, SEMINARIACH UMOŻLIWIAJĄCYCH NAWIĄZANIE I ROZWÓJ KONTAKTÓW MIĘDZY-

NARODOWYCH NASZYCH CZŁONKÓW, WZBOGACANIE ICH WIEDZY W TYM OBSZARZE.

LICZNE ZAPROSZENIA NA DEBATY O TEMATYCE SPOŁECZNEJ, OTWARTOŚĆ I GOTOWOŚĆ DO ROZMÓW NA TEMATY ŻYWIOTNIE INTERESUJĄCE ZWIĄZKI ZAWODOWE, A PRZY TYM WSPARCIE MERYTORYCZNE I FINANSOWE, TO NIEWĄTPLIWE WARTOŚCI, JAKIE NIESIE ZE SOBĄ WSPÓŁPRACA NASZEJ CENTRALI Z FUNDACJĄ IM. FRIEDRICHA EBERTA W POLSCE.

Z OKAZJI JUBILEUSZU 25-LECIA, ŻYCZYMY WSZYSTKIM PRACOWNIKOM FUNDACJI WYTRWAŁOŚCI W KREOWANIU WARTOŚCI, JAKIE WNOŚĄ ZWIĄZKI ZAWODOWE W ŻYCIE SPOŁECZNE ORAZ SATYSFAKCJI Z CODZIENNEJ, RZETELNIE WYKONYWANEJ PRACY.

POZWALAMY SOBIE WYRAZIĆ NADZIEJĘ, ŻE PRZEZ KOLEJNE LATA WSPÓLNIE BĘDZIEMY ROZWIJAĆ - TAK WAŻNY DLA POLSKI - DIALOG SPOŁECZNY, TAK KRAJOWY, JAK I MIĘDZYNARODOWY.

WIEMY, ŻE NA WSPARCIE FUNDACJI FORUM ZAWSZE MOŻE LICZYĆ.

Tadeusz Chwałka

przewodniczący Forum Związków Zawodowych

2009–2014

Knut Dethlefsen
dyrektor FES w Polsce

Nadal odważnie budujemy Europę!

Latem 1990 roku po raz pierwszy pojechałem do Polski. Żadna inna podróż nie wywarła na mnie aż takiego wpływu. Nasz najważniejszy sąsiad interesuje i inspirowało mnie do dziś. 25 lat temu zdecydowałem się pracować przez półtora roku jako wolontariusz pedagogiczny Akcji Znak Pokuty – Służba Pokojowi w Polsce w Międzynarodowym Domu Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu. Od wyzwolenia oświęcimskiego obozu koncentracyjnego i obozu zagłady minęło już 70 lat. Auschwitz/Oświęcim to dziś miejsce pamięci, muzeum, cmentarz, ale także niewielkie polskie miasto. My Niemcy nie możemy

i nie chcemy uznać Auschwitz za coś, co już nas nie dotyczy. Każde pokolenie będzie się konfrontować z tym krytycznym punktem w dziejach ludzkości.

Podczas mojego wolontariatu zacząłem uczyć się polskiego, żeby moje życie w Polsce było bardziej świadome. Okres transformacji był niepowtarzalną szansą, żeby z najbliższej odległości śledzić polityczną i ekonomiczną reorientację Polski ku demokracji i gospodarce rynkowej. Przełom epok 1989/90 to chyba najważniejsze doświadczenie polityczne dla mojego pokolenia. W wieku niespełna 20 lat byliśmy świadkami tego, że rewolucja bez przemocy nie tylko jest możliwa, lecz nawet może popchnąć historię w nowym kierunku. Jako młody człowiek przeżywałem ten czas świadomie i chyba nigdy nie zapomnę atmosfery owych dni. Mieliśmy nadzieję na lepszy świat, przełom był w zasięgu ręki, nawet jeśli później polityczna rzeczywistość rozwiła niektóre nadzieje. Śledzenie na co dzień tego, jak – z Polską w roli głównej – przewyciężany

był podział Europy, było czymś ekscytującym. Powrót do Polski prawie 20 lat później i pięć lat pracy w stołecznej Warszawie były dla mnie tego osobistym następstwem.

Wspaniale było zatem powrócić do Polski i – na dużą i małą skalę – doświadczać tego, że pojednanie jest możliwe. Polki i Polacy umożliwili to przede wszystkim swoją odwagą, pozwalającą na nowy początek. Nawet w trudnych czasach zachowali duchową niezależność i w ostatecznym rozrachunku właśnie dzięki niej wywalczyli sobie wolność. Dzięki temu Polska znów mogła zająć swoje miejsce w środku Europy. Niemcy i Polacy stali się sąsiadami, a nawet przyjaciółmi. Gdy Niemcy i Polacy tego chcą, są sobie bardzo bliscy i mogą wspólnie wiele osiągnąć w Europie i dla Europy. Polska sta-

NASZA ORGANIZACJA WSPÓŁPRACUJE Z WARSZAWSKIM BIUREM FUNDACJI IM. FRIEDRICHA EBERTA OD 2011 ROKU. ROZPOCZĘLIŚMY WTEDY WSPÓLNĄ REALIZACJĘ PROJEKTU „WARSZAWSKIE DEBATY O POLITYCE SPOŁECZNEJ”. OD TAMTEJ PORY FUNDACJA IM. FRIEDRICHA EBERTA JEST NASZYM GŁÓWNYM PARTNEREM, KTÓREGO CENIMY PRZEDĘ WSZYSTKIM ZA NIEUSTANNY WYSIŁEK W POPULARYZOWANIU WARTOŚCI WSPÓŁCZESNEJ SOCJALDEMOKRACJI, ZA OTWARTOŚĆ NA NOWE POMYSŁY I WZMACNIANIE SPOŁECZNEGO WYMIARU EKONOMII I POLITYKI. CECHĄ CHARAKTERYSTYCZNĄ FUNDACJI JEST PEŁEN PROFESJONALIZM I NAJWYŻSZE STANDARDY W REALIZACJI PROJEKTÓW NA STYKU NAUKI I POLITYKI. ZA TYMI SUKCESAMI STOJĄ PRACOWNICY FUNDACJI IM. FRIEDRICHA EBERTA I TO IM CHCIELIBYŚMY PODZIĘKOWAĆ I POGRATULOWAĆ 25. ROCZNICY OBECNOŚCI W POLSCE.

Dorota Szelewa, Michał Polakowski – Fundacja ICRA

ła się po trochu moją ojczyzną. Zżyłem się z nią, wiąże się z nią wiele wspomnień i jest dla mnie częścią codziennego życia. Mogę powiedzieć, że jestem zakochany w Warsza-

wie. Żadne inne miasto nie odzwierciedla aż tak wyraźnie stulecia skrajności, jak Eric Hobsbawm nazwał wiek XX. Dla mnie Warszawa jest dziś miastem przełomu, miastem polotu adekwatnego do XXI wieku, a także miastem wspólnej Europy.

Tych pięć lat w Polsce to był dobry czas. Pozostaje poczucie, że jest jeszcze wiele do zrobienia. Dla biura Fundacji im. Friedricha Eberta był to czas przełomu, czas obecności i aktywności na dużą skalę. Dysponując świeżo ukonstytuowanym zespołem oraz licznymi wieloletnimi i nowymi partnerami, skupialiśmy się w naszej pracy na przyszłości Polski. Podstawą tego są relacje polsko-niemieckie. W duchu dobrej socjaldemokracji pomagaliśmy wzmocnić te relacje na wszystkich szczeblach. Chcieliśmy pogłębiać integrację Polski z UE i uczynić współpracę polsko-niemiecką siłą napędową Europy. Inicjowaliśmy dialog między polskimi i niemieckimi socjaldemokratami i tworzyliśmy ich struktury współpracy. Razem się uczy-

liśmy, dyskutowaliśmy i – jak można mieć nadzieję – razem też się nieco rozwinęliśmy.

Nikt inny do chwili obecnej nie wywiera takiego wpływu na działalność Fundacji im. Friedricha Eberta w Polsce jak Willy Brandt. To wszak jego polityka utorowała drogę do pojednania. Dlatego tak ważna dla Fundacji im. Friedricha Eberta była również pamięć o 7 grudnia 1970 roku. Świat obiegrała wówczas scena, która towarzyszy nam do dziś: powoli, ciężkimi krokami i z zastygłą miną niemiecki kanclerz federalny Willy Brandt podchodzi do pomnika Bohaterów Getta w Warszawie. Zostaje tam złożony duży wieńiec z białymi goździkami. Brandt poprawia czarno-czerwono-złotą szarfę. Potem nagle i niespodziewanie pada na kolana. Ukłon Brandta w Warszawie – ta spontaniczna manifestacja uczuć przed pomnikiem Bohaterów Getta – to więcej niż tylko gest. Sta się ikoną pojednania. Willy Brandt uczcił tym ukłonieniem nie tylko powstańców z warszawskiego getta. Dał również dobitny znak pojednania między Polakami i Niemca-

mi – znak przełomu i nowego początku, symbol nowej polityki wschodniej. Podpisując 7 grudnia 1970 układ PRL-RFN, Brandt poparł następnie czynem nową zasadę polityczną RFN, czyli „zmianę przez zbliżenie”: 25 lat po zakończeniu drugiej wojny światowej RFN uznaje linię Odry i Nysy jako zachodnią granicę Polski i rezygnuje z wszelkich roszczeń terytorialnych. Ten układ toruje drogę do partnerstwa między Polską i Niemcami oraz pomaga przezwyciężyć podział Europy. Wizyta niemieckiego kanclerza federalnego w polskiej stolicy staje się kamieniem milowym na szlaku europejskiego pojednania, zbliżenia między Wschodem i Zachodem oraz integracji europejskiej.

WSPÓLPRACA OGÓLNOPOLSKIEGO ZWIĄZKU ZAWODOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH Z FUNDACJĄ IM. FRIEDRICH A EBERTA TRWA JUŻ OD KILKU LAT. CZŁONKOWIE ZWIĄZKU UCZESTNICZYLI W LICZNYCH KONFERENCJACH, WYKŁADACH I WARSZTATACH ORGANIZOWANYCH PRZEZ WARSZAWSKI ODDZIAŁ FUNDACJI. FUNDACJA IM. FRIEDRICH A EBERTA BYŁA TAKŻE WSPÓLORGANIZATOREM UROCZYSTYCH OBCHODÓW MIĘDZYNARODOWEGO DNIA PIELEŃNIARKI I POŁOŻNEJ, KTÓRE ODBYŁY SIĘ 5 MAJA 2014 ROKU W WARSZAWIE. Z OKAZJI JUBILEUSZU 25-LECIA WARSZAWSKIEGO BIURA FUNDACJI W IMIENIU SWOIM, JAK RÓWNIEŻ CAŁEGO ZWIĄZKU, PRAGNĘ ZŁOŻYĆ DYREKCJI ORAZ PRACOWNIKOM BIURA FUNDACJI NAJSERDECZNIJSZE PODZIĘKOWANIA ZA DOTYCHCZASOWĄ WSPÓLPRACĘ, A TAKŻE WYRAZIĆ NADZIEJĘ, IŻ NASZE WSPÓLNE DZIAŁANIA W PRZYSZŁOŚCI BĘDĄ RÓWNIIE OWOCNE.

Lucyna Dargiewicz
przewodnicząca Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Pielęgniarek i Położnych

Za pojednanie z sąsiadami na wschodzie poprzez uznanie status quo Willy Brandt otrzymał w grudniu 1971 roku Pokojową Na-

grodę Nobla. Jego przesłanie polityczne było proste, a cel jasny: uznając niemiecką winę, Willy Brandt wykonał ważny krok ku przezwyciężeniu podziału Europy. Komitet noblowski uzasadnił przyznanie nagrody w następujących słowach: „Willy Brandt wyciągnął w imieniu narodu niemieckiego rękę do polityki pojednania między zwaśnionymi dawniej krajami, wnosząc istotny wkład w zwiększenie możliwości pokojowych przemian nie tylko w Europie, lecz na całym świecie”.

Polityka Willy'ego Brandta do dziś nie straciła nic na aktualności, a Fundacji im. Friedricha Eberta pozostaje jeszcze wiele do zrobienia. Jego odwaga, by mimo na pozór niedających się pokonać przeszkód torować nowe drogi i kroczyć nimi, ma wzorcowy charakter. Wo-

NIEOCENIONY JEST WKŁAD FUNDACJI IM. FRIEDRICHA EBERTA W TWORZENIE KULTURY DEMOKRATYCZNEJ I DIALOGU SPOŁECZNEGO W NASZYM KRAJU ORAZ W UMACNIANIE DOBRYCH RELACJI POMIĘDZY SPOŁECZEŃSTWAMI POLSKI I NIEMIEC. ZESPÓŁ FUNDACJI TO LUDZIE ODDANI SWEJ MISJI, PEŁNI ZROZUMIENIA I ŻYCZLIWOŚCI DLA PARTNERÓW. DZIĘKI ICH ZAANGAŻOWANIU, PASJI I OTWARTOŚCI POLSKIE ŻYCIE PUBLICZNE WZBOGACIŁO SIĘ O NOWE IDEE, PERSPEKTYWY I OPINIE.

Z OKAZJI JUBILEUSZU 25-LECIA DZIĘKUJEMY ZA DOTYCHCZASOWĄ, PEŁNĄ CENNYCH INICJATYW WSPÓŁPRACĘ I ŻYCZYMY FUNDACJI RÓWNIE POMYŚLNEGO, KOLEJNEGO ĆWIERĆWIECZA.

Michał Syska, Rajmund Niwiński
Ośrodek Myśli Społecznej im. Ferdynanda Lassalle'a we Wrocławiu

bec kryzysowej atmosfery i narastającego zmęczenia Europą można by skierować do europejskich obywateli i polityków – utrzymany w duchu Brandta – okrzyk: „Wciąż miejcie odwagę!”

01.

02.

01. 09.12.2009, konferencja „Etyka zawodu nauczyciela”
Od lewej: Sławomir Broniarz, prof. Magdalena Środa, Jolanta Fedak, Knut Dethlefsen
02. 02.07.2010, konferencja „20 lat Fundacji im. Friedricha Eberta w Polsce. Od Okrągłego Stołu do prezydencji w Unii Europejskiej”
Od lewej: prof. Juliusz Gardawski, Clemens Rode

03.

04.

03. 02.07.2010, konferencja „20 lat Fundacji im. Friedricha Eberta w Polsce. Od Okrągłego Stołu do prezydencji w Unii Europejskiej”
Od lewej: Bartosz Arłukowicz, Anna Radwan-Röhrenscheff, Hermann Bünz, Marek Borowski
04. 02.07.2010, konferencja „20 lat Fundacji im. Friedricha Eberta w Polsce. Od Okrągłego Stołu do prezydencji w Unii Europejskiej”
W pierwszym rzędzie od lewej Aleksander Kwaśniewski, Martin Schulz, Dietmar Nietan

05.

06.

07.

08.

09.

10.

11.

12.

05. 07.10.2010, wykład Gerharda Schrödera ku czci Willy'ego Brandta we Wrocławiu
Od lewej: Leszek Miller, Gerhard Schröder, Aleksander Kwaśniewski, prof. Krzysztof Ruchniewicz

06. 07.12.2010, konferencja „Europa – kontynent pojednania? 40 lat po wizycie Willy'ego Brandta w Polsce”, Zamek Królewski w Warszawie
Od lewej: Janusz Onyszkiewicz, Angelica Schwall-Düren, Włodzimierz Cimoszewicz, Enrique Barón Crespo, Egon Bahr

07. 07.12.2010, prezydent Bronisław Komorowski, konferencja „Europa – kontynent pojednania? 40 lat po wizycie Willy'ego Brandta w Polsce”, Zamek Królewski w Warszawie

08. 07.12.2010, prezydent Christian Wulff, konferencja „Europa – kontynent pojednania? 40 lat po wizycie Willy'ego Brandta w Polsce”, Zamek Królewski w Warszawie

09. 07.12.2010, otwarcie wystawy „Willy Brandt i Polska. Przewyciężenie podziału Europy” w Muzeum Powstania Warszawskiego z udziałem Egona Bahra

10. 19.05.2011, konferencja „Typowo polskie, typowo niemieckie: czy to tylko stereotypy?”
Od lewej: Piotr Buras, Dietmar Nietan, Adam Krzemiński

11. 14.06.2011, konferencja „Na drodze do nowej europejskiej architektury bezpieczeństwa”
Od lewej: Frank-Walter Steinmeier, Maciej Popowski, Paweł Świeboda, Bogdan Klich

12. 14.06.2011, część żeńskiego zespołu warszawskiego biura FES podczas konferencji „Na drodze do nowej europejskiej architektury bezpieczeństwa”
Od lewej: dół – Lena Thureau, Monika Klepacka; góra – Julia Walter, Joanna Andrychowicz-Skrzeba

13.

13. 03.11.2011, konferencja „W poszukiwaniu nowych dróg rozwoju. Socjaldemokratyczne perspektywy dla Europy Środkowo-Wschodniej”
Aleksander Kwaśniewski, Knut Dethlefsen

14.

14. 03.11.2011, konferencja „W poszukiwaniu nowych dróg rozwoju. Socjaldemokratyczne perspektywy dla Europy Środkowo-Wschodniej”
Od lewej: Wojciech Olejniczak, Axel Schäfer

15.

15. 03.11.2011, konferencja „W poszukiwaniu nowych dróg rozwoju. Socjaldemokratyczne perspektywy dla Europy Środkowo-Wschodniej”
Od lewej: Mathias Micus, Lech Nikolski, Knut Dethlefsen, Carsten Stender, Ryszard Kalisz

16.

16. 27.11.2011, „Progresywna Sieć Polska – Niemcy 2020”, Kraków
Od lewej: góra - Jarosław Szczukowski, prof. Ireneusz Karolewski, Michał Syska, prof. Vera Trappmann, Knut Dethlefsen, Olaf Böhnke, Julia Walter, Enrico Kreft, Grzegorz Nocko, dół – Dariusz Szwed, Anna Bachmann, Magdalena Latkowska, Emilie Mansfeld, Kamila Mazurek, Katharina Abels, Bastian Sendhardt, Tobias Dürr, Daniel Martinen, Anna Quirin

17.

17. 29.11.2011, konferencja „Willy Brandt – kierunki na przyszłość”
Od lewej: Adam Krzemiński, Knut Dethlefsen, Adam Michnik, Matthias Platzeck, prof. Krzysztof Ruchniewicz

18.

18. 24.04.2012, konferencja „Polscy europarlamentarzyści”
Od lewej: Jacek Kucharczyk, Marek Ostrowski, prof. Danuta Hübner, Bastian Sendhardt

19.

19. 23.05.2012, konferencja „Fundacje polityczne – awangarda w polityce?”, Sejm RP
Od lewej: Jacek Kucharczyk, Wojciech Olejniczak, Alexander Kallweit, Leszek Miller, Agnieszka Pomaska

20.

20. 08.06.2012, wizyta Sigmara Gabriela w Warszawie – spotkanie z Leszkiem Millerem

21.

22.

21. 26.06.2012, „Progresywna Sieć Polska – Niemcy 2020”, Słubice
 Od lewej: Bartosz Dominiak, Paweł Moras, Joanna Andrychowicz-Skrzeba, Kamila Mazurek, Dariusz Szwed, Mikołaj Masluk-Meller, Radosław Ciszewski, Jan Jakub Chromiec, Olaf Böhnke

22. 14.11.2012, wystawa „Willy Brandt i Polska” w Ratuszu na Ursynowie
 Od lewej: Knut Dethlefsen, Piotr Guzią, Józef Oleksy, Dietmar Nietan, prof. Dariusz Rosati

23.

23. 10.05.2013, spotkanie Peera Steinbrücka z prof. Władysławem Bartoszewskim

24. 11.06.2013, Warszawskie Debaty o Polityce Społecznej z udziałem Marka Balickiego Dorota Szelewa, Marek Balicki

25.

26.

25. 22.06.2013, konferencja „Dylematy socjaldemokracji: od Lassalle’a do płynnej nowoczesności” – wykład prof. Zygmunta Baumana we Wrocławiu.
 Na zdjęciu obok profesora: Knut Dethlefsen i Michał Syska.

26. 15.08.2013, „Razem możemy więcej! - Szkoła letnia dla młodych związkowców i socjaldemokratów”
 Od lewej: Piotr Otrębski, Wojciech Łępicki, Kamil Butler, Joanna Wilk- Szczygielska, Piotr Kaczmarek, Grzegorz Gruchalski, Paweł Zieliński, Błażej Makarewicz, Bastian Sendhardt, Dominika Pyzowska, Piotr Patczyński, Michał Syska, Dominika Szaniawska, Patrycja Markiewicz, Elżbieta Kapusta, Żaneta Wynar, Aneta Mastalerz
 Środek od lewej: Justyna Kozicka, Damian Syryjczak, Radosław Kwiatkoń, Magda Zdyra, Magdalena Leszczyna-Rzucidło, Katarzyna Woszczyk Dół od lewej: Grzegorz Kordiak, Jarosław Pręcerek, Tomasz Jasiński, Marcin Wiśniewski, Julia Kubisa

27.

28.

27. 17.10.2013, konferencja „Związki zawodowe w Europie – Stan obecny i perspektywy”
 Od lewej: Józef Niemiec, Olivier Höbel, Gabrielle Bischoff, Sławomir Adamczyk

28. 17.10.2013, konferencja „Związki zawodowe w Europie - Stan obecny i perspektywy”
 Od lewej: Piotr Duda, Tadeusz Chwałka

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

29. 01.12.2013, konferencja „Długa droga do Europy – polskie i niemieckie korzenie europejskiej socjaldemokracji”
Od lewej: Knut Dethlefsen, Paulina Piechna-Więckiewicz, Kurt Beck
30. 01.12.2013, konferencja „Długa droga do Europy – polskie i niemieckie korzenie europejskiej socjaldemokracji”
Od lewej: Adam Krzemiński, Paulina Piechna-Więckiewicz, Matthias Platzeck, Danuta Waniek

31. 18.12.2013, prezentacja „Wspomnień” Willy’ego Brandta
Basil Kerski
32. 07.03.2014, warsztaty „Polka powiatowa i zielona modernizacja” w Rzepnowie pod Pyrzycami.

33. 26.03.2014, „Progresywna Sieć Polska – Niemcy 2020”
Od lewej: Adam Krzemiński, Dietmar Nietan, Rafał Woś, Józef Pinior, Klara Geywitz, Katarzyna Piotrowska
34. 10.04.2014, warsztaty „Forum Europa” w Krakowie
Dariusz Szwed

35. 09.05.2014, Beata Maciejewska i jej „Polka powiatowa” na Kongresie Kobiet
36. 12.05.2014, konferencja „Wspólna dekada: polska i niemiecka gospodarka. Korzyści, straty i wyzwania na przyszłość”
Prof. Danuta Hübner

37.

39.

41.

43.

38.

40.

42.

44.

37. 12.05.2014, konferencja „Wspólna dekada: polska i niemiecka gospodarka. Korzyści, straty i wyzwania na przyszłość”
Michael Roth

39. 12.06.2014, „Europa socjalna – odpowiedź na kryzys?” - debata w ramach Festiwalu im. Jacka Kuronia
Agnieszka Lichnerowicz, Günther Horzetzky

41. 27.06.2014, konferencja „Bałtycki Region Przyszłości - Progresywna polityka gospodarcza i społeczna na rzecz sprawiedliwości społecznej w Basenie Morza Bałtyckiego” w Gdańsku
Od lewej: Meinhard Geiken, Pirkko Nikula, Michał Polakowski, Michał Sutowski, Franz Thönnnes

43. 08.07.2014, konferencja „25 lat wolności, 15 lat NATO, 10 lat UE, wkład FES w proces udanej transformacji w Polsce”
Od lewej: Julia Kubisa, Adam Krzemiński, Marek Borowski, Paweł Świeboda, Anna Skrzypek

38. 10.06.2014, „Edukacja: rewolucyjne wyzwania?” – debata w ramach Festiwalu im. Jacka Kuronia
Jacek Żakowski i prof. Gesine Schwan

40. 23.06.2014, seminarium z cyklu „Demokracja – Reaktywacja”
Od lewej: Marek Beylin, Michał Syska, Rafał Chwedoruk

42. 27.06.2014, konferencja „Bałtycki Region Przyszłości - Progresywna polityka gospodarcza i społeczna na rzecz sprawiedliwości społecznej w Basenie Morza Bałtyckiego” w Gdańsku
Ralf Stegner

44. 08.07.2014, konferencja „25 lat wolności, 15 lat NATO, 10 lat UE, wkład FES w proces udanej transformacji w Polsce”
Aleksander Kwaśniewski

45.

47.

46.

45. 08.07.2014, konferencja „25 lat wolności,
15 lat NATO, 10 lat UE, wkład FES w proces udanej
transformacji w Polsce”
Dorota Szelewa, Michał Polakowski

47. 08.07.2014, konferencja „25 lat wolności,
15 lat NATO, 10 lat UE, wkład FES w proces udanej
transformacji w Polsce”
Od lewej: Dominika Pyzowska, Tadeusz Chwałka,
Paulina Piechna-Więckiewicz, Jan Guz

46. Lipiec 2014, zespół warszawskiego biura FES
Od lewej: Joanna Andrychowicz-Skrzeba, Bastian
Sendhardt, Josephine Assmus, Krzysztof Getka,
Dominika Pyzowska, Monika Klepacka, Barbara
Szelewa, Adam Traczyk, Łukasz Plewnia

Z FUNDACJĄ IM. FRIEDRICHA EBERTA ZWIĄZANI
JESTEŚMY OD POCZĄTKU NASZEJ DZIAŁALNOŚCI
W 2006 ROKU. DZIĘKI ZAUFANIU I WSPARCIU FUN-
DACJI MIELIŚMY SZANSĘ ROZPOCZĄĆ REALIZACJĘ
PIONIERSKICH DZIAŁAŃ Z ZAKRESU SPOŁECZNEJ
ODPOWIEDZIALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW W POL-
SCE. FUNDACJA Z DUŻĄ OTWARTOŚCIĄ PODCHODZI
DO INNOWACYJNYCH PROJEKTÓW, KTÓRE MAJĄ NA
CELU UMACNIANIE WARTOŚCI TAKICH JAK DIALOG
SPOŁECZNY, DEMOKRACJA, PRAWA CZŁOWIEKA
I PARTYCYPACJA PUBLICZNA. FUNDACJI BARDZO
ZALEŻY NA WARTOŚCI MERYTORYCZNEJ WSPIE-
RANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ, PRACOWNICY FUNDA-
CJI ANGAŻUJĄ SIĘ W ICH REALIZACJĘ, DZIELĄ SIĘ
SWOJĄ WIEDZĄ I KONTAKTAMI, ALE JEDNOCZE-
ŚNIE POZOSTAWIAJĄ PARTNEROM DUŻĄ SWOBODĘ
W REALIZACJI ICH POMYSŁÓW - BARDZO CENIMY
TAKĄ FORMUŁĘ PARTNERSTWA. WKŁAD FUNDACJI
IM. FRIEDRICHA EBERTA WE WSPIERANIE DIALO-
GU SPOŁECZNEGO W TRUDNYM OKRESIE POLSKIEJ
TRANSFORMACJI GOSPODARCZEJ JEST TRUDNY DO
PRZECENIENIA.

Fundacja CentrumCSR.PL

od 2014

Roland Feicht
dyrektor FES w Polsce

SKORO SIĘ JUŻ ISTNIEJE, TRZEBA WTCZAĆ TEN GŁAZ POD GÓRĘ, NIE MA WYJŚCIA.

MARIA JANION

LOS SOCJALDEMOKRACJI W EUROPIE – WALCZĄCEJ O SPRAWIEDLIWSZE SPOŁECZEŃSTWO I SPRAWNIEJSZĄ GOSPODARKĘ, O MNIEJSZE NIERÓWNOŚCI I WIĘKSZĄ RÓŻNORODNOŚĆ, WRESZCIE O GŁĘBSZĄ INTEGRACJĘ ZAMIAST FRAGMENTACJI I PODZIAŁÓW – ZALEŻY OD ZDOLNOŚCI STAWIANIA TRAFNYCH DIAGNOZ, FORMUŁOWANIA PORYWAJĄCYCH OPOWIEŚCI, WRESZCIE BUDOWANIA SPOŁECZNYCH KOALICJI. TYLKO SPOTKANIE INTELEKTUALISTÓW I AKTYWISTÓW, EKSPERTÓW I POLITYKÓW, LUDZI

KULTURY I URZĘDNIKÓW DAJE SZANSĘ NA WSPÓLNY RUCH ZMIANY ŚWIATA NA LEPSZE – RUCH, „KTÓRY JEST WSZYSTKIM”, JAK WIEMY OD EDUARDA BERNSTEINA. TRUDNO O LEPSZĄ PLATFORMĘ TAKIEGO SPOTKANIA NIŻ FUNDACJA IM. FRIEDRICHA EBERTA, ZA KTÓRĄ STOI NIE TYLKO PÓŁTORA WIEKU HISTORII NIEMIECKIEJ I EUROPEJSKIEJ SOCJALDEMOKRACJI, NIE TYLKO DZIEDZICTWO POLITYCZNYCH GIGANTÓW OD FERDYNANDA LASSALLE’A PO WILLY’EGO BRANDTA, ALE I OGROMY KAPITAŁ IDEI, SIECI KONTAKTÓW, PRZYJAŹNI I ZAUFANIA. WARSZAWSKIEMU BIURU FUNDACJI NA 25-LECIE DZIAŁALNOŚCI DZIĘKUJEMY ZA WIELKI WYSIŁEK DOTYCHCZAS I ŻYCZYMY KOLEJNYCH ĆWIERĆWIECZY WSPÓLNEJ SYZYFOWEJ PRACY!

Michał Sutowski

„Krytyka Polityczna” / Stowarzyszenie im. Stanisława Brzozowskiego

01.

02.

01. 14.04.2014, Qualitätszirkel Brandenburg
Od lewej: Thomas Kralinski, Roland Feicht
02. 03.09.2014, składanie wieńca na grobie Ferdynanda Lassalle’a we Wrocławiu z okazji 150. rocznicy śmierci
Od lewej: Roland Feicht, Ralf Stegner

03.

04.

03. 30.10.2014, „Polsko-Niemiecki Tandem Bezpieczeństwa”
Od lewej: Alexander Kallweit, Ireneusz Bil, gen. Stanisław Koziej
04. 29.09.2014, konferencja „Marzycielki, buntowniczkini, dyplomatki. Opozycjonistki lat 80. i współczesne aktywistki w Europie Środkowo-Wschodniej”
Od lewej: Agnieszka Graff, Ludwika Wujec, Zsuzsanna Szelényi, Marija Aušrina Pavilioniene, Ausma Cimdina

05.

06.

05. 03.12.2014, Forum Związkowe
Od lewej: Roland Feicht, Reiner Hoffmann,
Tadeusz Chwałka

06. 19.01.2015, debata „Oprawcy i/lub ofiary? Kultura
pamięci 70 lat po II wojnie światowej”
Od lewej: Rafał Bartek, Markus Meckel

07.

08.

07. 26.01.2015, konferencja „Dzień Pamięci Ofiar
Holocaustu”, Kraków i Auschwitz
Od lewej: Marlis Tepe, Sławomir Broniarz

08. 28.01.2015, konferencja „Dzień Pamięci Ofiar
Holocaustu”, Kraków i Auschwitz
Prof. Timothy Snyder

09

09. 28.01.2015, konferencja „Dzień Pamięci Ofiar
Holocaustu”, Kraków i Auschwitz
Od lewej: Dietmar Nietan, Randi Weingarten,
Avraham Rocheli, Andrzej Kacorzyc, Roland
Feicht

PRAGNĘ BARDZO SERDECZNIE POGRATULOWAĆ ZESPOŁOWI FUNDACJI IM. FRIEDRICH A EBERTA W WARSZAWIE Z OKAZJI 25. URODZIN FES W POLSCE. ZAANGAŻOWANIE FUNDACJI EBERTA W ZNACZNYM STOPNIU PRZYCZYNIŁO SIĘ DO TEGO, ŻE ROZWÓJ STOSUNKÓW POLSKO-NIEMIECKICH W OSTATNIM CZWIERĆWIECZU MOŻE BYĆ UWAŻANY ZA HISTORIĘ SUKCESU NA SKALĘ EUROPEJSKĄ. FUNDACJA ZBLIŻYŁA POLAKÓW I NIEMCÓW, WNIOSŁA WKŁAD W BUDOWĘ OTWARTEGO SPOŁECZEŃSTWA I STABILNEJ DEMOKRACJI W POLSCE,

10

10. 20.02.2015, seminarium z cyklu „Demokracja -
Reaktywacja”
Od lewej: Bartłomiej Sienkiewicz, Michał Syska,
Roland Feicht

A PRZED W SZYSTKIM Z POWODZENIEM ASYSTOWAŁA PRZYSTĄPIENIU POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ. NA POCZĄTKU UBIEGŁEJ DEKADY CZŁONKOSTWO POLSKI W UE NIE BYŁO W RFN SPRAWĄ BEZSPORNĄ, A WIĘKSZOŚĆ NIEMCÓW BYŁA SCEPTYCZNIE NASTAWIONA DO POLSKIEJ AKCESJI. FUNDACJA EBERTA PRZEZ WIELE LAT INTENSYWNIIE PRZEKONYWAŁA NIEMCÓW DO POLSKO-NIEMIECKIEJ WSPÓLNOTY INTERESÓW, CO OKAZAŁO SIĘ SKUTECZNE, PRZYNAJMNIEJ JEŚLI CHODZI O NASTAWIENIE ELIT POLITYCZNYCH W NIEMCZACH DO POLSKI. CHOCIAŻ SPOŁECZEŃSTWO SCEP-

TYCZNIE ZAPATRYWAŁO SIĘ NA ROZSZERZENIE UNII NA WSCHÓD, SOCJALDEMOKRACI NIE WYKORZYSTYWALI POLITYCZNIE TEGO FAKTU I KONSEKWENTNIE OPOWIADALI SIĘ ZA CZŁONKOSTWEM POLSKI W UE. EUROPEJSKIE ZAANGAŻOWANIE FUNDACJI EBERTA NIE SKUPIAŁO SIĘ JEDNAK WYŁĄCZNIE NA WSPIERANIU POLSKIEJ POLITYKI EUROPEJSKIEJ. PRZY POMOCY RENOMOWANYCH EKSPERTÓW, PRZED WSZYSTKIM PROF. JERZEGO HAUSNERA, FUNDACJA ZAINICJOWAŁA TRWAJĄCY PRZEZ WIELE LAT PROCES MONITORINGU, KTÓRY ANALIZOWAŁ ROZWÓJ POLSKIEJ DEMOKRACJI, GOSPODARKI I SPOŁECZEŃSTWA. ZA SPRAWĄ TYCH ANALIZ PRZEDSTAWICIELSTWO FES WNIOSŁO WAŻNY WKŁAD W RZECZOWĄ DEBATĘ PROWADZONĄ W POLSCE NA TEMAT STANU WŁASNEGO ROZWOJU PRZED PRZYSTĄPIENIEM DO UE, POKAZUJĄC SŁABE I MOCNE STRONY ROZWOJU KRAJU. PO PRZYSTĄPIENIU POLSKI DO UE DO RANGI WAŻNEGO TEMATU DLA WARSZAWSKIEGO PRZEDSTAWICIELSTWA FES UROŚLA POLITYKA WSCHODNIA UNII EUROPEJSKIEJ. FES JAKO JEDNA Z PIERWSZYCH FUNDACJI UŚWIADOMIŁA SOBIE, JAK WIELKIE ZNACZENIE

MA TA KWESTIA DLA ROZWOJU EUROPY I POLSKO-NIEMIECKIEJ WSPÓLNOTY INTERESÓW. W TEN SPOSÓB FES W POLSCE DOWIODŁA, ŻE W ODNIESIENIU DO ZAGADNIEŃ EUROPEJSKICH WYPRZEDZIŁA SWÓJ CZAS. FES WYZNACZAŁA NOWE STANDARDY RÓWNIEŻ W TAKI SPOSÓB, ŻE DZIAŁAŁA PONAD PODZIAŁAMI PARTYJNYMI, SZUKAJĄC DIALOGU Z RÓŻNYMI ŚRODOWISKAMI POLITYCZNYMI I INTELEKTUALNYMI W POLSCE. FES NIEUSTANNIE IMPONOWAŁA RÓWNIEŻ INTELEKTUALNĄ OTWARTOŚCIĄ, KONFRONTUJĄC SIĘ Z TRUDNYMI ZAGADNIENIAMI Z HISTORII NIEMIEC, A PRZED WSZYSTKIM NIEMIECKIEJ SOCJALDEMOKRACJI, MIĘDZY INNYMI Z CHŁODNYM STOSUNKIEM WIELU WYBITNYCH SOCJALDEMOKRATÓW – JAK WILLY BRANDT CZY EGON BAHR – DO „SOLIDARNOŚCI“ W POŁOWIE LAT 80. NA SZCZEGÓLNĄ WZMIANKĘ ZASŁUGUJE TO, ŻE FUNDACJA EBERTA UWOLNIŁA SIĘ OD POLSKIEGO POLITYCZNEGO I KULTURALNEGO CENTRALIZMU I NIE SKUPIAŁA SIĘ W SWEJ PRACY WYŁĄCZNIE NA WARSZAWIE. PRZEDSTAWICIELSTWO FES W WARSZAWIE BYŁO WSPÓŁTWÓRCĄ GLIWICKIEGO DOMU WSPÓŁPRACY POLSKO-NIEMIEC-

KIEJ. FUNDACJA ŚCIŚLE WSPÓŁPRACUJE Z UNIWERSYTEM WROCŁAWSKIM I KIEROWANYM PRZEZ PROF. KRZYSZTOFA RUCHNIEWICZA CENTRUM IM. WILLY’EGO BRANDTA. GDAŃSK JAKO MIEJSCE NARODZIN „SOLIDARNOŚCI“ I POLITYCZNA OJCZYZNA ERICHA BROSTA JEST WAŻNĄ POLITYCZNĄ METROPOLIĄ DLA FES. NIESTETY W 2003 ROKU ZAPRZESTANO PRZYZNAWANIA NAGRODY IM. ERICHA BROSTA. OD TEGO CZASU PAMIĘĆ O TYM WAŻNYM POLITYKU NIE JEST PIELĘGNOWANA W TAKI SPOSÓB, NA JAKI ON ZASŁUGUJE. ERICH BROST JAKO ZAŁOŻYCIEL „WESTDEUTSCHE ALLGEMEINE ZEITUNG“ BYŁ NIE TYLKO JEDNĄ Z NAJWYBITNIEJSZYCH OSOBOWOŚCI NIEMIECKIEJ SCENY MEDIALNEJ PO DRUGIEJ WOJNIE ŚWIATOWEJ I BYŁYM POŚLEM SPD DO VOLKSTAGU WOLNEGO MIASTA GDAŃSKA. BYŁ TEŻ JEDNYM Z NIEWIELU NIEMIECKICH SOCJALDEMOKRATÓW, KTÓRZY UCIEKLI PRZED NAZISTAMI DO POLSKI. MÓWIŁ PO POLSKU I UTRZYMYWAŁ KONTAKTY Z POLSKIMI DEMOKRATYCZNYMI SOCJALISTAMI Z PPS. NIE ZNAM ŻADNEGO INNEGO ZNANEGO NIEMIECKIEGO SOCJALDEMOKRATY Z JEGO POKOLENIA, KTÓRY MIAŁBY TAK ŚCIŚLE

WIĘZI Z POLSKĄ JAK BROST. NALEŻAŁOBY SOBIE ŻYCZYĆ DALSZEGO PIELĘGNOWANIA PRZEZ FES PAMIĘCI O BROŚCIE. ABY ROZPOWSZECHNIAĆ IDEĘ POLSKO-NIEMIECKIEJ WSPÓLNOTY WARTOŚCI, POTRZEBUJEMY SYMBOLI PARTNERSTWA NIE TYLKO ZE WSPÓŁCZESNOŚCI, LECZ RÓWNIEŻ Z PRZESZŁOŚCI, GDYŻ HISTORIA DAJE ORIENTACJĘ NA PRZYSZŁOŚĆ. ZAANGAŻOWANIE FUNDACJI EBERTA W POLSCE JEST DOWODEM HISTORYCZNEGO SUKCESU STOSUNKÓW POLSKO-NIEMIECKICH, SYMBOLIZUJE TO, CO NAS ŁĄCZY, ALE ZARAZEM DOSTARCZA TEŻ INSPIRACJI NA PRZYSZŁOŚĆ. ZESPOŁOWI FUNDACJI IM. FRIEDRICHA EBERTA W POLSCE ŻYCZĘ NADAŁ WIELU SUKCESÓW I OCZYWIŚCIE: „STO LAT!!!“

Basil Kerski

dyrektor Europejskiego Centrum Solidarności w Gdańsku i redaktor naczelny „Polsko-Niemieckiego Magazynu DIALOG”

